

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostního managementu

Katedra bezpečnostních studií

Sociální distance a postavení romské komunity ve městě Tábor

Bakalářská práce

Social distance and the position of the Roma community in the city of Tábor

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

Mgr. Josef DUBSKÝ

AUTOR PRÁCE

Anna TŮMOVÁ

PRAHA

2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne

Anna TŮMOVÁ

Poděkování

Mé poděkování patří především vedoucímu práce, panu Mgr. Josefu Dubskému, za cenné rady, odborné vedení a pomoc při zpracování bakalářské práce.

ANOTACE

Bakalářská práce na téma *Sociální distance a postavení romské komunity ve městě Tábor* se zabývá bezpečnostní situací ve městě Tábor v souvislosti s romskou komunitou. Práce se věnuje především romským etnickým otázkám, mezi které lze zařadit historii, kulturu či přínos romské komunity. Mimo jiné práce pojednává o romských problematikách nebo stereotypizaci vůči Romům. Dále se práce věnuje problematice míry sociální distance vůči vybraným sociálním skupinám ve společnosti. Praktická část, jež je zpracována na základě kvalitativního a kvantitativního sběru dat, se orientuje na mapování současné bezpečnostní situace v Táboře a také na míru sociální distance obyvatelstva Tábořska a žáků devátých tříd základních škol nejen vůči příslušníkům romského etnika.

KLÍČOVÁ SLOVA

Romská komunita, sociální distance, město Tábor, romské problematiky, bezpečnostní situace, kriminalita, předsudky

ANNOTATION

This bachelor's thesis *Social distance and position of Roma community in the city of Tábor* examines the security situation in Tábor in synthesis with contextual framework of the Roma community. The thesis primarily addresses Roma ethnic issues, including aspects such as history, culture, and the contributions of the Roma community. Additionally, it delves into Roma issues and stereotypes. Furthermore, the thesis focuses on the theoretical concepts and framework of social distance, as it represents crucial perspective of the population not only towards the Roma community, but ethnic minorities as a whole. The practical part, based on systematic qualitative and quantitative data collection, aims to map and interpret the current security situation in Tábor and survey the level of social distance among the inhabitants of Tábor and ninth-grade students from town-based elementary schools, not only towards the Roma community.

KEYWORDS

Roma community, social distance, the city of Tábor, Roma matters, security situation, criminality, prejudices

OBSAH

ÚVOD	7
1. TEORETICKÁ ČÁST	9
1.1 Romské etnické otázky	9
1.1.1 Romové v České republice	9
1.1.2 Původ, historie (dějiny Romů)	12
1.1.3 Kultura a tradice	13
1.1.4 Stereotypizace vůči Romům	15
1.1.5 Romské problematiky	19
1.1.5.1 Kriminalita	19
1.1.5.2 Nezaměstnanost	22
1.1.5.3 Vyloučené lokality	24
1.1.5.4 Inteligence	26
1.1.5.5 Vzdělávání	28
1.1.5.6 Zdraví	32
1.1.6 Přínos romské komunity	33
1.2 Sociální distance	36
1.2.1 Koncepty sociální distance	36
1.2.2 Bogardusova škála sociální distance	38
1.2.3 Sociální stratifikace	39
1.2.4 Sociální status	40
2. PRAKTICKÁ ČÁST	43
2.1 Město Tábor	43
2.1.1 Kriminalita Romů a romské dětské gangy	46
2.1.2 Státní a městská policie v Táboře	50
2.1.3 Romský asistent prevence kriminality a romský poradce	52

2.1.4 Komunitní centrum Cheiron.....	55
2.1.5 Souhrnně k polostrukturovaným rozhovorům	55
2.2 Dotazníkové šetření	57
2.2.1 Technické parametry dotazníkového šetření	57
2.2.2 Výsledky dotazníkového šetření	58
2.2.3 Vyhodnocení stanovených výzkumných předpokladů.....	89
2.2.4 Diskuze	91
ZÁVĚR.....	93
SEZNAM POUŽITÝCH ZROJŮ	95
SEZNAM TABULEK, GRAFŮ A OBRÁZKŮ	100
SEZNAM PŘÍLOH.....	103
PŘÍLOHY PRÁCE	104
Příloha 1 - manuál aktivního občana.....	104
Příloha 2 - výstřižky z médií	105
Příloha 3 - rozhovor s příslušníkem státní policie.....	107
Příloha 4 - rozhovor s příslušníkem městské policie	112
Příloha 5 - rozhovor s asistentem prevence kriminality	114
Příloha 6 - rozhovor s romským poradcem	117
Příloha 7 - dotazník pro obyvatelstvo Táborska	120
Příloha 8 - dotazník pro žáky devátých tříd základních škol	127

ÚVOD

V současném společenském kontextu se otázky týkající se postavení etnických menšin stávají stále palčivějšími. Jednou z klíčových skupin, na něž se tyto otázky vztahují, je romská komunita.

Kontroverzní názory na příslušníky romského etnika provází společnost již odnepaměti. Je nesporné, že se Romové často potýkají se stereotypizací, diskriminací, předsudky či rasismem téměř ve všech oblastech života, což může vést k jejich sociálnímu vyloučení. Je velice obtížné zaobírat se romskými problematikami, neboť není jasné, kde mají původ a kde pramení. Mnoho Romů se potýká s problematickými situacemi v oblastech vzdělávání, nezaměstnanosti, bydlení ve vyloučených lokalitách, zdraví či kriminality. Romská komunita je nejpočetnější mezi menšinami u nás, nebylo by tedy příhodné je přijímat jako rovnocenné spoluobčany naší země? Každá komunita, každé etnikum je jiné a má svá vlastní specifika. Romové nemají svůj stát, žijí bok po boku s místním obyvatelstvem. Proč se tedy Romové potýkají s předsudky, stereotypizací, rasismem či diskriminací v dnešní společnosti více než jakékoliv jiné etnikum?

Mezi Romy lze nalézt nespočet osobností, které se staly uznávané pro svou tvorbu, nadání či píli. Ovšem vyskytují se i tací Romové, jenž negativně vybočují z řad tohoto etnika. Mé rodné město Tábor se z tohoto hlediska v poslední době jevílo jako problematické. Město Tábor bylo zasaženo řadou fyzických i loupežných přepadení ze strany romských spoluobčanů, a tato problematika byla také silně medializována. Právě tyto skutečnosti mě vedly k tomu, abych zmapovala současnou bezpečnostní situaci ve svém rodném městě a za využití metody výzkumu sociální distance zkoumala distanční vztahy majoritního obyvatelstva Tábora k romskému etniku.

Cílem této práce je prostřednictvím kvalitativní a kvantitativní metody sběru dat popsat a analyzovat současnou bezpečnostní situaci ve městě Tábor a také zjistit míru sociální distance obyvatel Táborska, a to nejen vůči romské komunitě. Dále zmapovat situaci v prostředí základních škol ve městě Tábor, především v otázkách, jak problematickou situaci vnímají žáci devátých tříd, zda se cítí v bezpečí či do jaké míry by akceptovali příslušníky vybraných skupin.

Teoretická část je zaměřena na teoreticko-metodologické vymezení základních pojmů a charakteristik sledované problematiky, mezi které lze zařadit romské etnické otázky, dějiny Romů, kulturu a tradice Romů, stereotypizaci vůči Romům, vybrané problematické oblasti Romů, přínos romské komunity či teoretická východiska sociální distance, jakožto nástroje zjišťující interpersonální vztahy.

Praktická část mapuje současnou bezpečnostní situaci ve městě Tábor, především co se týče kriminality Romů a romských dětských gangů, činnosti státní a městské policie, asistenta prevence kriminality a romského poradce. Stěžejní jsou v této části polostrukturované rozhovory s osobami zastupujícími pilíře bezpečnosti ve městě Tábor. Druhá část praktické části se opírá o dotazníkové šetření, jenž je provedeno mezi obyvateli Tábořska a mezi žáky devátých tříd základních škol v Táboře. Tato část zkoumá míru sociální distance respondentů k romské komunitě a k vybraným skupinám osob.

1. TEORETICKÁ ČÁST

Teoretická část bakalářské práce je rozdělena na dvě stěžejní části. První část se orientuje na romské etnikum, konkrétně na Romy v České republice, jejich původ, historii, kulturu a tradice. Dále se zaměřuje na stereotypizaci vůči Romům či problematické oblasti, se kterými se Romové často potýkají. Druhá část představuje sociální distanci, určité koncepty sociální distance a především Bogardusovu škálu sociální distance. Tato část také objasňuje sociální stratifikaci a sociální status, neboť se jedná o přidružené determinanty sociální distance.

1.1 Romské etnické otázky

Po celé Evropě žije bezmála šest milionů lidí, kteří se odlišují barvou pleti, vlasů, očí, jiným jazykem a také kulturou. Tyto osoby nemají svůj stát, žijí bok po boku s místním obyvatelstvem. Jsou označováni různě – nejčastěji však Cikáni, Zingari, Gypsies či Romové. Poslední označení bývá to nejčastější, i oni sebe tak označují.¹

Bakalář ve své publikaci definuje Roma jako: „*Osobu, která se svými antropologickými znaky (tmavší barvou pokožky, vlasů apod.) odlišuje od české populace a je vnímána jako příslušník romského etnika*”. I když autor publikace považuje za podružné jiné definice Roma, pro autorku práce je podstatná informace, že Rom je i ten, kdo se jím cítí být.²

1.1.1 Romové v České republice

Populace Romů

Není přesně známo, kolik žije v České republice Romů. Podle nejnovějších kvalifikovaných odhadů se jedná přibližně o 250 000 příslušníků romské komunity. Ovšem poslední dostupné sčítání lidu z roku 2021 vykazuje jiné číslo. K romské příslušnosti se přihlásilo pouze 21 691 osob, což nepředstavuje ani desetinu z předpokládaného počtu všech Romů, co žijí na území České republiky.³

Dle Pekárka může být příčinou samotné sčítání lidu, neboť je velmi obtížné zjišťovat etnickou skladbu obyvatelstva. K tomu přispívá nejednotná terminologie

¹ MANN, Arne B. *Romský dějepis*. Praha: Fortuna, 2001. s. 5. ISBN 80-7168-762-6.

² BAKALÁŘ, Petr. *Psychologie Romů*. Praha: Votobia, 2004. s. 10. ISBN 80-7220-180-8.

³ VLÁDA ČR. *Zpráva o stavu romské menšiny v České republice za rok 2021* [online]. 2023 [cit. 2023-10-20]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/zalezitosti-romske-komunity/aktuality/Zprava-o-stavu-romske-mensiny-2021_fin.pdf

a fakt, že pojem národnost lze chápat v několika rovinách. V rovině historicko-etnologické je ukazatelem mateřský jazyk, kdežto v rovině státní správy se jedná o státní příslušnost či státní občanství. Roli zde také hrají subjektivní psychologické prvky, mezi které řadíme vůli a emoce. Dalším faktorem zde může být způsob sčítání lidí, formulace otázky nebo například politické zájmy.⁴

Rozdělení Romů

Romové žijící v České republice netvoří homogenní společenství, ale člení se do řady skupin. Největší zastoupení mezi českými Romy tvoří Romové slovenští, kteří představují hrubým odhadem přibližně 75-85 % z celkové romské populace na našem území. Tato slovenská romská komunita se však dělí podle lokality či osady, ze které pocházejí. Existují výrazné rozdíly mezi jednotlivci, a to zejména z hlediska sociálního postavení, což ovlivňuje životní úroveň daných osob. Uvnitř této komunity najdeme osoby, které zápolí s problémy spojenými s alkoholem a drogami, stejně jako jedince, kteří excelují v různých oblastech, jako jsou věda, umění nebo literatura.⁵

Druhou nejvýraznější skupinou jsou olašští Romové, kteří tvoří přibližně 10% romské populace. Charakteristickým rysem jsou pro tuto skupinu rozmanité podskupiny a množství rodů, ve kterých existuje jistá hierarchie. Olašští Romové jsou tradičně známí pro svou kočovnou povahu. Podobně jako dříve, i v současnosti zůstává olašská komunita poměrně uzavřená vůči svému okolí, včetně ostatních romských a zejména neromských skupin. Olaši nahlíží na ostatní romské skupiny s určitým despektem. Tento postoj může být důsledkem historických kastovních struktur nebo jednoduše výsledkem výrazných mezi-etnických rozdílů uvnitř romského etnika. Povýšený postoj Olachů může mít původ také ve vnímání fyzicky náročné práce. Pro Olašské Romy je fyzická práce považována za známku neúspěchu a nedostatečné mentální zdatnosti. Naopak, cení si způsobů, jak získat peníze prostřednictvím činností, které vyžadují více intelektuálního úsilí. Nicméně, někteří jednotlivci z této skupiny jsou známí tím, že

⁴ *Romové - reflexe problému: soubor textů k romské problematice*. Praha: SOFIS, 1997. s. 20. ISBN 80-902439-0-8.

⁵ JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH. *Struktura romského společenství u nás* [online]. [cit. 2023-11-04]. Dostupné z: <https://old.pf.jcu.cz/stru/katedry/pgps/ikvz/podkapitoly/d01kapitoly/16.pdf>

se věnují kapsářství. V poslední době se v olašské komunitě stává závažným problémem také závislost na drogách.⁶

Zbývajících 10-15% romské populace tvoří především maďarští Romové a němečtí Sintové, kteří však mají povětšinou jádro své komunity v Německu. Populace původních českých Romů je na našem území zastoupena zanedbatelným procentem. Vzhledem k trvajícimu procesu začleňování Romů do společnosti a procesu asimilace se vytváří mezi skupinami Romů značné rozdíly. Abychom se vyhnuli mystifikaci, neměli bychom považovat Romy na našem území za jednotnou homogenní skupinu s podobnými vlastnostmi.⁷

Pojmenování Romů

Pojmenování Rom je pro většinu příslušníků romských komunit prostředkem sebeidentifikace. Slovo Rom pochází z romského jazyka a znamená manžel či muž. Oficiální pojmenování této etnické skupiny Romové vešlo v platnost na prvním mezinárodním kongresu Romů v roce 1971. Je nutné používat pojmenování Romové, neboť zastaralé pojmenování Cikáni může být pro některé příslušníky romského etnika urážlivé. I když obě tato pojmenování vyjadřují totéž, oficiální pojmenování Romové v sobě nenesou jisté opovržení, neboť pojmenování Cikáni bylo mimo jiné hojně využíváno v hrůzné době druhé světové války příslušníky nacistického Německa.⁸

Pojmenování příslušníků romské menšiny se věnoval výzkum Stereotypizace Romů z roku 2014. Celkem se výzkumu účastnilo 184 respondentů z řad majority. Překvapivým výsledkem byl fakt, že 114 respondentů vybralo pojmenování „Cikáni“. Pojmenování „Romové“ získalo 14 hlasů. Obě tyto pojmenování označilo 46 respondentů. K jinému pojmenování se přihlásilo 10 osob. Tito respondenti se vyjadřovali nenávislně a agresivně, jejich odpovědi byly dehonestující či rasisticky zaměřené.⁹

⁶ JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH. *Struktura romského společenství u nás* [online]. [cit. 2023-11-04]. Dostupné z:

<https://old.pf.jcu.cz/stru/katedry/pgps/ikvz/podkapitoly/d01kapitoly/16.pdf>

⁷ Tamtéž

⁸ MAPPES-NIEDIEK, Norbert. *Chudáci Romové, zlí Cikáni: co je pravdy na našich předsudcích*. Brno: Host, 2013. s. 210-214. ISBN 978-80-7294-869-7.

⁹ WEINEROVÁ, Renata. *Romové a stereotypy: výzkum stereotypizace Romů v Ústeckém kraji*. Praha: Karolinum, 2014. s. 31-33. ISBN 978-80-246-2632-1.

1.1.2 Původ, historie (dějiny Romů)

Je dokázáno, že Romové pocházejí z Indie. Zde patřili k nižší vrstvě společnosti, která žila kočovným způsobem. Historie Romů v Evropě začala v průběhu 9. a 10. století, kdy se předkové dnešních Romů vydali z Indie přes Persii a Arménii do Evropy. První zmínka o romské komunitě v českých zemích pochází ze 13. století a je zapsána v Dalimilově kronice. Přicházející Romové se představovali jako poutníci z Malého Egypta, kteří jako hříšníci musí putovat po světě. Obyvatelstvo českých zemí je přijímalo pohostinně a různí panovníci jim vydávali ochranné listiny, aby Romové nebyli vykořisťováni. Ovšem od 15. století se situace mezi Čechy a Romy začala měnit. Představitelé církve upozorňovali na to, že chování kočovných Romů se neshoduje s tehdejšími přesvědčeními o pokojném způsobu života. Od této chvíle začalo pro Romy období krutého pronásledování.¹⁰

V 18. století se Marie Terezie a Josef II. pokoušeli o trvalé usazení romské komunity. Zasazovali se o jejich asimilaci s ostatním obyvatelstvem – například povinnou školní docházkou. Poprvé v dějinách nebyli Romové vyháněni, ale počítalo se s nimi jako s obyvateli země.¹¹

Největší tragédií novodobých dějin Romů je období druhé světové války. Dle rasistických zákonů nacistického Německa bylo romské obyvatelstvo vyloučeno z řad národa, aby se zamezilo rasovému míšení – podobně jako u Židů či černochů. Na území protektorátu Čechy a Morava bylo k roku 1940 evidováno 6540 příslušníků romské komunity. Od tohoto roku také vznikaly pracovní tábory, ve kterých byli Romové soustřeďováni. Později byly tyto tábory pro Romy přeměněny na cikánské tábory a odtud byly celé romské rodiny deportovány do koncentračních táborů. Celkem bylo do koncentračních táborů odvezeno 4870 českých Romů, z nichž se vrátilo pouze 538.¹²

Po roce 1945 nastalo významné přesídlování Romů ze Slovenska do českých zemí. Důvodem byly pracovní nabídky a také příležitost bydlet lépe než v romských osadách. Celkem se takto přesídlilo více než 15 000 příslušníků romské komunity. Většina Romů, co žije v České republice, pochází ze Slovenska. Cílem romské komunity bylo po několika desetiletích uznání za příslušníky

¹⁰ MANN, Arne B. *Romský dějepis*. Praha: Fortuna, 2001. s. 5-6. ISBN 80-7168-762-6.

¹¹ Tamtéž s. 10

¹² Tamtéž s. 13-15

národnostní menšiny. Mezi první pokusy patří založení kulturně-společenské organizace Sdružení slovenských Cikánů v roce 1948. Tento spolek však nebyl povolen. O další pokus usilovali Romové v roce 1969, ovšem opět byly spolky zrušeny. Významným mezníkem je pro Romy rok 1989. V tomto roce vznikla první romská politická strana – Romská občanská iniciativa. Romové začali pracovat na úřadech Vlád České i Slovenské republiky, také na ministerstvech a měli své zástupce v poslanecké sněmovně. Na tyto události navazuje rok 1991, kdy byla romská komunita uznána jako národnostní menšina.¹³

1.1.3 Kultura a tradice

Každá kultura je odlišná, má své vlastní zvyky a tradice, jinak to není ani u romské kultury. Důležitými symboly romské komunity jsou romská vlajka a hymna. Romská vlajka se skládá ze dvou pruhů: dolní je zelený, což symbolizuje přírodu, a horní je modrý, reprezentující nebe. V jejím středu je červené vozové kolo se šestnácti paprsky. Stejně kolo se nachází i na státní vlajce Indie – Romové tímto způsobem vyjadřují svou spojitost se zemí, ze které jejich předkové přišli. Hymna Romů, nazývaná „*Opre Roma*“, známá též pod názvy „*Gelem, Gelem*“ či „*Romale, čhavele*“ v českém překladu „*Vzбуд'te se, Romové*“, má své kořeny v původní lidové písni jihoslovenských Romů a vyjadřuje putování Romů po světě a touhu po uznání a svobodě. Přijetí obou symbolů se uskutečnilo 8. dubna 1971 na 1. mezinárodním sjezdu romských příslušníků v Londýně. Na tento den, 8. dubna, také připadá Mezinárodní den Romů, kdy jsou zdůrazňovány charakteristické prvky spojené s romským etnikem a zvyšuje se povědomí o jejich kultuře, tradicích a historii.¹⁴

V romské kultuře existuje rozdílné postavení žen a mužů. Dívky jsou vychovávány s důrazem na péči o domácnost a výchovu dětí. Jejich povinnosti zahrnují i schopnost obstarávat finance. V současnosti, na rozdíl od minulosti, komunita nahlíží na muže s opovržením, pokud i on nedokáže zabezpečit svou rodinu finančními prostředky. Ovšem například Olašští Romové se často vyhýbají

¹³ MANN, Arne B. *Romský dějepis*. Praha: Fortuna, 2001. s. 35-38. ISBN 80-7168-762-6.

¹⁴ RÓMSKA ENCYKLOPÉDIA: ROMANO KHER – RÓMSKY DOM O.Z. *RÓMSKE SYMBOLY* [online]. [cit. 2023-11-15]. Dostupné z: <http://amariluma.romanokher.sk/encyclopedia/romske-symboly/>

fyzické práci, neboť je pro ně ponižující. Přesto jsou muži považováni za hlavy rodin a ženy jsou jim podřízené.¹⁵

Během těhotenství by se měla žena vyhýbat všemu, co je *džungalo* – v překladu odpudivé, ošklivé. Těhotná žena by se neměla dívat například na hororové filmy či thrillery, neboť by to mohlo přinést smůlu.¹⁶

Narození dítěte je v romské kultuře velká událost. Důležitou roli zde sehrávají kmotři, neboť dítě dostává jméno dle nich. U Romů je zvykem mít dvě jména, jedno formální pro úřady a druhé romské, jenž je využíváno jako hlavní. Tradiční je také první koupel dítěte, do níž se vkládají mince, aby bylo dítě šťastné a bohaté. Olašské dívky si musí brát za manžele muže, které jim vybrali otcové. Pokud rodiče sňatku nepřejí, chlapec dívku unese a pak začíná vyjednávání mezi rodiči. Čím více dětí zplodí manželé, tím více je manželství úspěšné.¹⁷

S pohřbem je spojeno mnoho zvyků a tradic. Pokud zemře člen romské rodiny, je povinnost rok držet smutek v podobě nošení černého oblečení, neúčastnění se oslav či zákazu hudby. Do rakve zemřelého se vkládá alkohol, cigarety a šperky, neboť příbuzní chtějí, aby bylo zřejmé, že nebyl chudý. Všechny věci, které zemřelý vlastnil, se spálí, také se sundají či zakryjí všechna zrcadla v domě. Romové věří v *mule* – duch zemřelého, který může být dobrý (zemřelí příbuzní), nebo špatný (osoba, která odešla nepřirozenou smrtí, často se zjevuje ve specifickou dobu).¹⁸

Goja (vepřové střevo), tradiční romské jídlo, je rozšířeno mezi romskými rodinami po celé Evropě a považuje se za jejich národní pokrm. Oblíbeným pokrmem Romů je *perkelto* (ostrý guláš), také často připravují halušky, závin či holubky.¹⁹

Ve všech oblastech Romské kultury se prolíná romský jazyk, který je velmi různorodý a má mnoho dialektů. Tyto dialekty se liší nejen výslovností a slovní

¹⁵ LAKATOŠOVÁ, Margita. Některé zvyklosti Olašských Romů. *Romano Džaniben: časopis romistických studií*. 1994, roč. 1, č. 3, s. 2-13. ISSN 1210-8545.

¹⁶ BAKALÁŘ, Petr. *Psychologie Romů*. Praha: Votobia, 2004. s. 140. ISBN 80-7220-180-8.

¹⁷ LAKATOŠOVÁ, Margita. Některé zvyklosti Olašských Romů. *Romano Džaniben: časopis romistických studií*. 1994, roč. 1, č. 3, s. 2-13. ISSN 1210-8545.

¹⁸ JAKOUBEK, Marek a JAKOUBKOVÁ BUDILOVÁ, Lenka (ed.). *Romové a cikáni - neznámí i známí: interdisciplinární pohled*. Voznice: Leda, 2008. s. 151-155. ISBN 978-80-7335-119-9.

¹⁹ LAKATOŠOVÁ, Margita. Některé zvyklosti Olašských Romů. *Romano Džaniben: časopis romistických studií*. 1994, roč. 1, č. 3, s. 2-13. ISSN 1210-8545.

zásobou, ale také gramatikou a skloňováním. Přestože romská komunita usiluje o vytvoření standardizovaného jazyka, který by sjednotil tyto dialekty, stále mezi nimi existují rozdíly. V rámci snahy o standardizaci se rozvíjí psaná podoba romštiny a literární tvorba, avšak v systému písma romštiny přetrvává určitá volnost.²⁰ Romský jazyk, součást skupiny indických jazyků, nese vliv prostředí, kde Romové dlouhodobě pobývali od doby, kdy opustili svou původní indickou pravlast před více než tisíci lety. Romština obsahuje slova perská, arménská, řecká či slovanská. Obecně však platí „*Romaňa dumaha dodžaha pal calo svetos*“, v českém překladu: „*S romštinou projdeš celý svět*“. I přes rozdílné dialekty, které mají Romové v různých částech Evropy, si navzájem dokáží porozumět a dorozumět se.²¹

1.1.4 Stereotypizace vůči Romům

V české společnosti se staly předsudky, stereotypy, diskriminace a otevřené projevy rasismu rozšířeným fenoménem. Příslušníci romské komunity se po pádu komunismu stali snadným terčem pro vznikající neonacistické skupiny obyvatelstva, jejichž názory se rychle infiltrovaly mezi širokou veřejnost. Nejproblematictější lokality vznikaly tam, kde se nacházely početné sociálně vyloučené romské komunity.²²

V souvislosti s romskou problematikou bývají často zaměňovány termíny stereotyp, předsudek, diskriminace a rasismus. Tyto pojmy spolu úzce souvisí, ale přesto je důležité jejich vymezení. Stereotyp se promítá pouze do představ člověka, předsudek se projevuje ve formě konkrétních postojů, diskriminace vyúsťuje do konkrétních forem chování a rasismus zahrnuje komplexnější systém přesvědčení, jenž legitimuje podřízenost určité skupiny osob.²³

Předsudky

Předsudek je pevný a předem vytvořený postoj vůči určitému subjektu, jenž se projevuje bez zohlednění jeho individuality či charakteru. Osoba s předsudky

²⁰ SCHEINOSTOVÁ, Alena. *Jazyk jako kód a jako emblém v autorské tvorbě Romů v České republice*. Česká literatura. 2012, roč. 60, č. 2, s. 203–224. ISSN 2571-094X.

²¹ MANN, Arne B. *Romský dějepis*. Praha: Fortuna, 2001. s. 25. ISBN 80-7168-762-6.

²² WEINEROVÁ, Renata. *Romové a stereotypy: výzkum stereotypizace Romů v Ústeckém kraji*. Praha: Karolinum, 2014. s. 70. ISBN 978-80-246-2632-1.

²³ Tamtéž s. 9-10

nebere v úvahu alternativní možnosti při hodnocení druhých. Výsledek jeho mezilidského hodnocení je tak předem určen nějakou náhodnou vlastností této osoby.²⁴

Předsudky vznikají jako produkt absence poznání, znalostí a nedostatku informací, a jsou často výsledkem nedostatečného porozumění druhým lidem. Jsou založené na emocionálním základu, a také je lze vnímat jako percepční chyby. Rozlišujeme předsudky pozitivní ve formě upřednostňování určitých skupin či jednotlivých osob a negativní, vyjadřující předpojatost vůči určitému typu osob. Prostředím původu předsudků bývají média, také veřejné mínění a rodinné zázemí.²⁵

Rasismus

Rasismus vyjadřuje vědecky neopodstatněnou ideologii akceptující existenci lidských ras. Myšlenkově vychází rasismus z přesvědčení, že existuje nadřazenost jedné rasy nad těmi ostatními. Dále lze rasismus vymezit jako soustavu postojů a chování spojené s přesvědčením, že určité rasy jsou méněcenné a podřízené jiným.²⁶

Psychologický výzkum se zaměřuje především na negativní projevy, zejména na extrémní nepřátelskost vůči členům etnických menšin, což, jak bylo ukázáno během druhé světové války, může vést k hrůzným projevům nelidskosti.²⁷

Diskriminace

Diskriminaci můžeme chápat jako odepírání, popírání či poškozování a omezování příležitostí a rovných práv jedincům nebo určitým skupinám obyvatelstva. Mezi příčiny diskriminace řadíme předsudky, negativní zkušenosti, strach či finanční důvody. Jedná se o znevýhodňování jisté skupiny obyvatelstva, nejčastěji jde o etnické příslušníky jednotlivých komunit.²⁸

²⁴ HAYES, Nicky. *Základy sociální psychologie*. Vydání osmé. Přeložil Irena ŠTĚPANÍKOVÁ. Praha: Portál, 2021. s.121-123. ISBN 978-80-262-1850-0.

²⁵ URBAN, Lukáš. *Sociologie: klíčová témata a pojmy*. Praha: Grada, 2017. s. 92-92. ISBN 978-80-247-5774-2

²⁶ Tamtéž s. 94

²⁷ HAYES, Nicky. *Základy sociální psychologie*. Vydání osmé. Přeložil Irena ŠTĚPANÍKOVÁ. Praha: Portál, 2021. s.121. ISBN 978-80-262-1850-0.

²⁸ URBAN, Lukáš. *Sociologie: klíčová témata a pojmy*. Praha: Grada, 2017. s. 196. ISBN 978-80-247-5774-2.

Příslušníci romské komunity se s diskriminací setkávají poměrně běžně, nejčastěji však při hledání nového zaměstnání nebo bydlení či v podnikatelských zařízeních poskytující veřejnosti služby nebo zboží. Bez pochyb lze říci, že diskriminační praktiky mají negativní vliv na sociální situaci romských rodin, které již bojují s existenčními problémy, a zároveň posiluje fatalistické postoje jednotlivců, kteří v důsledku této diskriminace přicházejí o víru, že svou špatnou situaci mohou změnit svým vlastním úsilím. Řešení této problematiky mnozí spatřují v cíleném působení na veřejné mínění ve formě prosazování myšlenek tolerance a porozumění jinakosti a rozmanitosti. Nedílnou součástí mediálního působení na majoritu musí být dostatečné a vyvážené informace o romské komunitě.²⁹

Stereotypizace

Stereotypizace je jedním z důležitých aspektů tvorby dojmů o druhých lidech. Tato problematika spočívá v tom, že jsou osoby zařazovány do určitých skupin na základě povrchních znaků či předem stanovených kritérií, do kterých můžeme zařadit například barvu pleti, národnostní příslušnost či sexuální orientaci. Pro stereotypizaci je příznačný fakt, že nebere v potaz skutečnou osobnost člověka. Stereotypizace může mít nejrůznější podoby, nejčastěji je však směřována vůči etnické příslušnosti.³⁰

Stereotypy vycházejí z přesvědčení, že osoba je nositelem určitých vlastností, jenom protože je členem určité kategorie. Tyto vlastnosti jsou tedy přisuzovány všem členům stejné skupiny bez ohledu na jejich individualitu. Stereotypy jsou výsledkem přílišného zobecnění a nepřiměřeného zjednodušení. Ovšem stereotypy mají i své světlé stránky, neboť osobám usnadňují orientaci ve světě a uspořádávají realitu.³¹

Počátky stereotypizace romského etnika je nutné hledat ve folklorních projevech v podobě písní, rčení a přísloví. Tyto projevy zpochybňovaly Romy po

²⁹ *Zpráva o stavu romských komunit v České republice*. [2005]-. Praha: Úřad vlády České republiky, Kancelář Rady vlády ČR pro záležitosti romské komunity, [2005]. s. 66. ISBN 80-86734-49-8.

³⁰ HAYES, Nicky. *Základy sociální psychologie*. Vydání osmé. Přeložil Irena ŠTĚPANÍKOVÁ. Praha: Portál, 2021. s. 74-75. ISBN 978-80-262-1850-0.

³¹ WEINEROVÁ, Renata. *Romové a stereotypy: výzkum stereotypizace Romů v Ústeckém kraji*. Praha: Karolinum, 2014. s.10. ISBN 978-80-246-2632-1.

staletí standardně ustáleným způsobem. Jedná se především o vulgární a rasisticky orientované projevy zaměřené vůči příslušníkům romského etnika a jejich vztahu k práci a čistotě. Příkladem uvádí autorka anekdotu: „*Cikán zůstane Cikánem, ať udělá, co udělá*”.³²

Dané problematice se věnoval Výzkum stereotypizace Romů z roku 2014, který provedla Weinerová v Ústeckém kraji. Výzkumu se účastnilo 184 příslušníků majoritní společnosti. Zkoumaná skupina majoritního obyvatelstva vykazovala vysokou míru výskytu kulturních stereotypů vůči příslušníkům romské menšiny. Stereotypy měly většinou negativistický až rasistický charakter, kdy respondenti projevovali především postojový stereotyp nepolepšitelnosti Romů ve smyslu stabilní nálepky. Terčem kritiky ze strany majoritních respondentů se stala přílišná hlučnost, hovornost a vulgárnost romského etnika. Respondenti měli příslušníky romské komunity zařazené v určité neměnné skupině, vůči které zaujímají především negativní postoje. Téměř 80% respondentům by vadila skutečnost mít příslušníky romské komunity za sousedy a valná většina by Roma nepřijala do manželství jako životního partnera. Ve výzkumu byla položena mimo jiné otázka, zda jsou Romové v něčem lepší ve srovnání s Čechy. Více než polovina respondentů se domnívala, že ano. Nejčastěji oceňovali silnou soudržnost romské rodiny a muzikální nadání, ovšem více než polovina těchto odpovědí byla ironického či sarkastického rázu. Jednalo se například o odpovědi, že jsou Romové lepší v trestné činnosti nebo lépe využívají sociální systém českého státu. Specifický kognitivní psychologický systém, který se podílí na vytváření etnických klasifikací, nám umožňuje lépe pochopit složitost procesů, které stojí za vznikem stereotypních představ a předsudků. Odborníci tvrdí, že etnická zášť může být výrazem projekce vnitřních konfliktů, které nejsme schopni vyřešit, směrem k etnickým menšinám. To znamená, že lidé mohou kritizovat a zároveň závidět Romům vlastnosti, jako je nezodpovědnost, lenost, svoboda, nezávislost a podobně. Tyto vlastnosti jsou ve skutečnosti charakteristiky, které se většina snaží potlačovat v procesu výchovy od raného věku, ale zároveň po nich podvědomě touží.³³

³² WEINEROVÁ, Renata. *Romové a stereotypy: výzkum stereotypizace Romů v Ústeckém kraji*. Praha: Karolinum, 2014. s. 52-73. ISBN 978-80-246-2632-1.

³³ Tamtéž s. 52-73

1.1.5 Romské problematiky

Tato kapitola pojednává o romských problematikách, se kterými se někteří Romové potýkají. Mezi tyto problematiky patří mimo jiné kriminalita, nezaměstnanost, vyloučené lokality, inteligence, vzdělávání či zdraví. Je nutné nastínit tyto zásadní problematické oblasti, neboť přispívají k negativnímu vnímání romské populace v České republice.

1.1.5.1 Kriminalita

V současné době neexistuje statistika, která by vyjádřila procentuální podíl trestných činů, které byly spáchány romskou populací. Statistika kriminality totiž nebere v potaz barvu pleti, náboženství nebo národnostní příslušnost. Nebylo tomu tak vždy. Jak ve své publikaci uvádí Bakalář, v roce 1980 bylo z 10 000 obviněných osob 2249 Romů. Následující informace pochází z roku 1992, kdy byl podíl Romů na trestné činnosti v České republice 16%, což byl třikrát až pětkrát větší podíl než jejich tehdejší podíl v populaci.³⁴

Pokud statistiky neexistovaly, často se spoléhalo na odhady odborníků, kteří se v dané problematice pohybovali. V roce 1997 se odhadovalo, že 20–30% ekonomicky aktivní romské komunity získává prostředky k obživě nelegální cestou. Mohlo se jednat o majetkovou trestnou činnost či prostituci. V tomto roce byla aktuální zpráva z Teplic, kde romské obyvatelstvo tvořilo 7% populace ve městě, avšak jejich podíl na trestných činech byl 60%. Nejčastěji se jednalo o loupežná přepadení.³⁵

V roce 1993 existovaly určité charakteristické typy a znaky trestné činnosti, jež páchali Romové. Nejčastějším typem byla krádež vloupáním, poté mravnostní trestná činnost. Dále se jednalo o krádež prostou a tento celek uzavírá násilná kriminalita, která tvořila nejmenší a přesto nejzávažnější část. Typickým znakem kriminality pro romskou část obyvatelstva byl vysoký podíl dětí a mladistvých. Trestné činy páchalo oproti české majoritě více žen a také byl u pachatelů celkově nižší věkový průměr. Společným znakem těchto činů byla jistá naivita vůči nedopadení a nedostatečná připravenost.³⁶

³⁴ BAKALÁŘ, Petr. *Psychologie Romů*. Praha: Votobia, 2004. s. 93-95. ISBN 80-7220-180-8.

³⁵ ŘÍČAN, Pavel. *S Romy žít budeme - jde o to jak: dějiny, současná situace, kořeny problémů, naděje společné budoucnosti*. s. 57-64. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-250-5.

³⁶ BAKALÁŘ, Petr. *Psychologie Romů*. Praha: Votobia, 2004. s. 93-95. ISBN 80-7220-180-8.

Kriminalita romské mládeže ve srovnání s majoritní mládeží se odhaduje na několikanásobek. Tuto skutečnost podporuje fakt, že výchovné ústavy pro mládež, kam se umísťují ti, kteří ať už opakovaně nebo závažně porušují zákony, jsou obsazeny převážně mladými Romy. To stejné platí i pro vězení. Podíl Romů je zde více než 60% a taktéž podíl recidivistů je zde vyšší oproti neromským vězňům.³⁷

Co se týče organizované kriminality, u Romů se téměř nevyskytuje. Jedná se pouze o ojedinělé případy, ve kterých Romové nejčastěji působí jako distributoři drog, ubytovatelé nelegálních migrantů či členové vyděračských skupin. Sklony k organizované kriminalitě mají převážně olašští Romové.³⁸

Říčan ve své publikaci zmiňuje určité argumenty, kterými se Romové obhajují proti vysoké kriminalitě. Jedním z nich je neznalost zákona. Ovšem důležité je zmínit, že neznalost zákona neomlouvá spáchané trestné činy. Dalším argumentem je, že český občan, spáchá-li trestný čin, unikne snadněji potrestání. Důvod je prostý. Český občan je lépe vzdělaný, lépe se vyzná v trestním řízení, najde si lepšího advokáta a roli zde také hrají ohledy a sympatie orgánů činných v trestním řízení. Poslední argument se dovolává tvrzení, že určité zákony se na Romy nehodí. Příkladem je pohlavní zneužití, pro které si odpykává trest mnoho členů romské komunity. Je dokázané, že Romové dozrávají pohlavně rychleji a začínají dříve svůj pohlavní život. Členové romské minority nespátřují nic špatného na pohlavním styku osmnáctiletého chlapce se čtrnáctiletou dívkou. Zákon ovšem platí pro všechny stejně.³⁹ I když se tento zákon jeví z romského pohledu nespravedlivý, je nutné uvědomění, že přijímání zákonů, ze kterých by profitovaly minority, ale které by poškozovaly majority je sociálně nežádoucí. Pokud by došlo k úpravě sexuálních norem, vedlo by to k nástupu sexuálních aktivit nejen u romské populace. Následkem by byl přírůstek nechtěných těhotenství, potratů a také nárůst sexuálně přenosných nemocí.⁴⁰

³⁷ ŘÍČAN, Pavel. *S Romy žít budeme - jde o to jak: dějiny, současná situace, kořeny problémů, naděje společné budoucnosti*. s. 57-64. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-250-5.

³⁸ BAKALÁŘ, Petr. *Psychologie Romů*. Praha: Votobia, 2004. s. 93-95. ISBN 80-7220-180-8.

³⁹ ŘÍČAN, Pavel. *S Romy žít budeme - jde o to jak: dějiny, současná situace, kořeny problémů, naděje společné budoucnosti*. s. 57-64. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-250-5.

⁴⁰ BAKALÁŘ, Petr. *Psychologie Romů*. Praha: Votobia, 2004. s. 101. ISBN 80-7220-180-8.

Romská kriminalita si nese své důsledky. Negativum Rous spatřuje především v mravním rozkladu národa a klesající toleranci majority vůči romské komunitě. Problém je také fakt, že vězení se stává něčím normálním, ne odsouzeníhodným. Dokonce to z pohledu romských mladistvých může být chápáno jako důkaz mužnosti. Dokud v pobytu ve vězení nespatří Romové trest, pravděpodobně bude náprava nemožná.⁴¹

Kriminalita je úzce spojena s problémem narůstající četnosti uživatelů drog v kruzích romského obyvatelstva. Východisko Vágnerová spatřuje v podobě prevence kriminality zaměřené především na mládež. S tím také souvisí preventivní protidrogové programy a podpora smysluplného trávení volného času. Důležitým bodem v zamezení šíření kriminality je snížení míry nezaměstnanosti. Zásadní roli zde sehrávají asistenti prevence kriminality, romští poradci, romští kurátoři, streetworkeri a v neposlední řadě také policisté.⁴²

Řešení také mnozí spatřují ve zřízení romské policie. Tento nápad však zůstává neuskutečněný. Jedna z příčin je nesplnění základních požadavků nutných k výkonu této služby. Roli také hraje sama romská averze vůči policii. Policie je obvyklý nepřítel číslo jedna a někteří Romové vnímají spolupráci s ní jako zradu.⁴³

Kriminalita páchaná na příslušnících romské komunity je oproti opaku méně známá. Sleduje se především násilná trestná činnost s rasovým motivem. Ve většině těchto případů jsou oběťmi romští příslušníci, ovšem spadá sem i trestná činnost proti cizincům jiné barvy pleti. Z posledních sledovaných údajů zde říci, že četnost těchto násilných činů ubývá. Co ovšem neubývá, jsou nenásilné trestné činy. Romové jsou častěji okrádáni a stávají se častěji oběťmi podvodů. Příčinu mnozí spatřují v tom, že je větší pravděpodobnost, že příslušník romské komunity

⁴¹ ROUS, Jiří. CHRISTNET. *Kriminalita, bydlení a nezaměstnanost Romů* [online]. [cit. 2023-10-23]. Dostupné z:

https://www.christnet.eu/clanky/2272/kriminalita_bydleni_a_nezamestnanost_romu.url

⁴² VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhací profese*. Vyd.3., rozš. a přeprac. Praha: Portál, 2004. s. 676-677. ISBN 80-7178-802-3.

⁴³ ROUS, Jiří. CHRISTNET. *Kriminalita, bydlení a nezaměstnanost Romů* [online]. [cit. 2023-10-23]. Dostupné z:

https://www.christnet.eu/clanky/2272/kriminalita_bydleni_a_nezamestnanost_romu.url

nepůjde věc nahlásit na policii, neboť jí povětšinou nedůvěřuje a pokud by daný případ nahlásil, je tu možnost, že policie nebude brát svědectví příliš vážně.⁴⁴

1.1.5.2 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost Romů je rozsáhlý a dominantní sociální problém, který Vláda České republiky chápe jako základní problematiku jejich sociálního začlenění. Charakteristickým rysem nezaměstnanosti příslušníků romské komunity je její dlouhodobost, která má negativní dopad na pracovní kvalifikaci či materiální a sociální deprivaci.⁴⁵

Z šetření v sociálně vyloučených lokalitách vyplynulo, že je nezaměstnaná přibližně pětina romských obyvatel. V polovině roku 2021 byla obecná míra nezaměstnanosti v České republice na úrovni 4%, což je znepokojivé ve srovnání s příslušníky romské komunity, kteří po přepočtu na věkovou skupinu 15-64 let vykazují hodnotu 23%. Znepokojující je také zjištění, že přibližně 47% romských mladistvých ve věku 16-24 let nepracuje, nestuduje či dokonce se ani nepřipravuje na budoucí zaměstnání. Překážky v zaměstnanosti Romů mohou být následující: nízká vzdělanost a zadluženost. Oba tyto faktory spolu korespondují. Na trhu práce je malá poptávka pro uchazeče s nízkou vzdělaností a většinou se jedná o pracovní pozice, které nabízejí poměrně nízké finanční ohodnocení. Toto mohou být důvody, proč někteří Romové orientují svůj způsob obživy na šedou či černou ekonomiku. Nelegální způsob obživy je také možné vnímat jako formu adaptace na podmínky chudoby a sociálního vyloučení. Mezi další překážky pro vstup na trh práce patří špatný zdravotní stav potencialních romských uchazečů, náklady na dojíždění do místa výkonu práce a v neposlední řadě také diskriminace na trhu práce. Za kontrolu rovného zacházení na trhu práce je zodpovědný Státní úřad inspekce práce, který přijal za rok 2021 celkem 72 alarmujících podnětů pro možnou diskriminaci na trhu práce. Ovšem dle krajských koordinátorů nebyla v roce 2021 zaznamenána ani jedna oficiální stížnost na diskriminaci z důvodu

⁴⁴ *Zpráva o stavu romských komunit v České republice*. [2005]-. Praha: Úřad vlády České republiky, Kancelář Rady vlády ČR pro záležitosti romské komunity, [2005]-. s. 48. ISBN 80-86734-49-8.

⁴⁵ Tamtéž s. 74

příslušnosti k romské komunitě. Jiný výzkum však ukázal, že až 56% romských respondentů se v roce 2021 cítilo být diskriminováno při hledání zaměstnání.⁴⁶

Ovšem zpráva Vlády o stavu romských komunit v České republice z roku 2004 uvedla informaci, že nezaměstnanost Romů v sociálně vyloučených lokalitách se blížila 50%. Některé zprávy z těchto lokalit uvedly, že nezaměstnanost byla markantně vyšší – spekuluje se o 80-95%. Můžeme uvažovat o rozdílu vůči současnější zprávě z roku 2021, ovšem obě tyto informace jsou podloženy výzkumy a autor publikací je neměnný.⁴⁷

Sirovátka ve své publikaci uvádí, že v roce 2001 byla nezaměstnanost Romů průměrně čtyřikrát vyšší než u majoritní společnosti. Pomocí analýzy zaměstnanosti v deseti lokalitách České republiky, jako je například Praha, Brno, Ostrava nebo Přerov, se odhalilo, že v dospělé populaci je přibližně 25% příslušníků romské komunity zaměstnaných, 29% nezaměstnaných a největší podíl tvoří Romové závislí na sociálních dávkách (46%).⁴⁸

Výzkum provedený v roce 1999 uvedl, že přibližně 47% romské populace v produktivním věku je finančně zabezpečeno ze státního rozpočtu či zdravotní a sociální pojišťovny. Výzkum se také zaměřil na klasické nástroje aktivní politiky nezaměstnanosti, které se zdály být poměrně neúčinné, neboť podíl romských uchazečů o zaměstnání tvořil 10%.⁴⁹

Problematika nezaměstnanosti tkví v poměru mezi minimální mzdou a sociálními dávkami. Jestliže nedojde ke změně poměru mezi minimální mzdou a příjmy získávanými skrze sociální systém, pak jsou všechna opatření s konečnou platností diskutabilní a jejich účinnost omezena. Základním problémem není výše minimální mzdy, ale spíše nedostatečná motivace v rámci podmínek sociálního zabezpečení, které nezahrnují aktivní činnost nebo zapojení

⁴⁶ VLÁDA ČR. *Zpráva o stavu romské menšiny v České republice za rok 2021* [online]. 2023 [cit. 2023-10-20]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/zalezitosti-romske-komunity/aktuality/Zprava-o-stavu-romske-mensiny-2021_fin.pdf

⁴⁷ *Zpráva o stavu romských komunit v České republice*. [2005]-. s. 44. Praha: Úřad vlády České republiky, Kancelář Rady vlády ČR pro záležitosti romské komunity, [2005]-. ISBN 80-86734-49-8.

⁴⁸ SIROVÁTKA, T. *Zaměstnanost a materiální podmínky života Romů*. In Navrátil, P. a kol. *Romové v české společnosti: jak se nám spolu žije a jaké má naše soužití vyhlídky*. Praha: Portál, 2003. s. 58. ISBN 80-7178-741-8.

⁴⁹ KAPLAN, P. *Romové a zaměstnanost neboli zaměstnatelnost Romů v České republice*. In Kolektiv autorů. *Romové v České republice*. 1. vyd. Praha: Socioklub, 1999. s. 352-377. ISBN 80-902260-7-8.

do aktivizačních opatření jako předpoklad pro získání sociálních příjmů. Řešení této problematiky mnozí spatřují ve zvýšení úrovně vzdělání mladých Romů, kteří poté budou mít lepší podmínky pro vstup na trh práce. V současných podmínkách neexistuje žádná účinná cesta ven z uzavřeného kruhu chudoby a odtržení od většinové společnosti. Pro zlepšení životní situace této skupiny Romů je rozhodujícím faktorem sociálně-ekonomická integrace. Tato oblast by měla být vnímána jako primární cíl pomoci ze strany společnosti.⁵⁰

1.1.5.3 Vyloučené lokality

Vládní Koncepce romské integrace definuje sociální vyloučení jako: „*Proces, jímž jsou někteří jedinci vytěšňováni na okraj společnosti a je jim zabráněno participovat plně na životě společnosti, a to v důsledku chudoby nebo nedostatku základních dovedností a příležitostí k celoživotnímu vzdělávání nebo v důsledku diskriminace*”. Příslušnost k sociálně vyloučené lokalitě by měla být dána sociálním vyloučením osob, které danou lokalitu obývají, tedy jejich postavením ve společnosti. Nejedná se tedy o jejich etnicitu či rasu.⁵¹

Podle výzkumů týkajících se sociálně ekonomické situace Romů je zřejmé, že standardní riziko sociálního vyloučení je v této komunitě výrazně vyšší. Mezi tyto faktory se člení vícedětné rodiny, dlouhodobá nezaměstnanost, závislost na sociálním systému, také zadluženost a chudoba, nebo například drahé nájemné a nekvalitní bydlení spolu s nechráněnými nájemními vztahy.⁵²

Z krajských zpráv o stavu romské menšiny vyplývá, že situace pro sociálně vyloučené Romy se v roce 2021 nezlepšila. Krajští romští koordinátoři uvedli, že Romové nejčastěji bydlí v nájemném bydlení. Druhým nejčastějším bydlením jsou ubytovny a jen malé procento Romů bydlí ve vlastním domě. Důvodem může být, že Romové často nedosáhnou na městské byty kvůli stanoveným podmínkám. Mezi ně patří bezdlužnost a také nedostatečná nabídka bytů. Co se týče komerčního prostředí, Romové se často potýkají s diskriminací a s nesplnitelnými

⁵⁰ Zpráva o stavu romských komunit v České republice. [2005]-. Praha: Úřad vlády České republiky, Kancelář Rady vlády ČR pro záležitosti romské komunity, [2005]-. s. 74-76. ISBN 80-86734-49-8.

⁵¹ KRYŠTOF, Roman. ARYANREBEL. *Způsoby obživy romských populací související s trestnou činností* [online]. [cit. 2023-10-20]. Dostupné z: <https://aryanrebel.files.wordpress.com/2008/03/zpusoby-obzivy-romskych-populaci-souvisejici-s-trestnou-cinnosti.pdf>

⁵² Zpráva o stavu romských komunit v České republice. [2005]-. Praha: Úřad vlády České republiky, Kancelář Rady vlády ČR pro záležitosti romské komunity, [2005]-. s. 68-69. ISBN 80-86734-49-8.

podmínkami, mezi které můžeme řadit vysokou kauci. Více než třetina obyvatel vyloučených lokalit zápolí s plísněmi, vlhkými zdmi nebo také s hmyzem nebo hlodavci. V této souvislosti je důležité zmínit, že Česká republika stále nenaplnila závěry rozhodnutí Evropského výboru pro sociální práva ve věci European Roma and Travellers Forum proti České republice z roku 2016. Dle Evropského výboru došlo v České republice k porušení článku 11 Charty, neboť vláda neučinila mimo jiné dostatečné kroky k zajištění přístupného bydlení pro Romy, dále jejich územní segregaci a zabezpečení vyhovujících podmínek pro bydlení. Zlepšení této situace se očekává, pokud bude přijat připravovaný zákon o podpoře bydlení.⁵³

Podle mnohých terénních pracovníků jsou životní podmínky ve vyloučených lokalitách velmi problematické. Příjmová chudoba, nezaměstnanost nebo sociální izolace vytváří podmínky pro růst kriminality a dalších sociálně patologických jevů. Výzkumy badatelů v etnicky segregovaných skupinách přináší fakt, že obyvatelé žijící ve vyloučených lokalitách se museli adaptovat na extrémní situace, v nichž jsou nuceni přežívat. Tato adaptace vede k vytvoření alternativních hodnot, od kterých se potom odvozují vzorce chování a jednání. Tyto mechanismy sice umožňují přežít, ale je velmi těžké integrovat se zpět do struktur majoritní společnosti. Stávající podmínky ve vyloučených lokalitách v podobě odloučení od většinové společnosti nelze jen tak napravit. Pro změnu životní situace v romských vyloučených lokalitách je třeba zacílit na integraci v oblasti zaměstnání a bydlení.⁵⁴

Sociální situaci romských rodin nejvíce přiblížil výzkum interetnických vztahů z roku 2002, který se zaměřil na subjektivní pocity členů romských komunit. Z tohoto výzkumu vyplynulo, že více než polovina respondentů nevychází se svými příjmy, což můžeme vnímat jako subjektivní znak chudoby. Výzkum se dále věnoval závislosti na sociálních dávkách, ze kterého vyplynul fakt, že přesně polovina respondentů je závislá na dávkách sociálního zabezpečení.

⁵³ VLÁDA ČR. *Zpráva o stavu romské menšiny v České republice za rok 2021* [online]. 2023 [cit. 2023-10-20]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/zalezitosti-romske-komunity/aktuality/Zprava-o-stavu-romske-mensiny-2021_fin.pdf

⁵⁴ *Zpráva o stavu romských komunit v České republice*. [2005]-. Praha: Úřad vlády České republiky, Kancelář Rady vlády ČR pro záležitosti romské komunity, [2005]-. s. 76-78. ISBN 80-86734-49-8.

Problematika chudoby a sociálního vyloučení je úzce spjata s životem romských rodin v sociálně vyloučených lokalitách.⁵⁵

Terénní sociální práce ve vyloučených oblastech jsou jedním z mála efektivních způsobů, jak bojovat proti sociálnímu vyloučení příslušníků romských komunit. Tento způsob boje proti sociálnímu vyloučení podporuje Rada vlády ČR pro záležitosti romské komunity prostřednictvím územních samospráv a také se této problematice věnuje nespočet nestátních neziskových organizací. Cílem je podporovat přechod od sociálních dávek k poskytování sociální pomoci s důrazem na interakci s klienty v rámci romské komunity. Úkolem terénního sociálního pracovníka je analyzovat sociální situaci romské rodiny a prostřednictvím vhodných metod sociální práce přispět ke zlepšení podmínek, které brání jejich začlenění do společnosti. Vláda ve své zprávě uvádí, že existují východiska ke zlepšení nebo dokonce odstranění problémů s bydlením. Zásadní je využívání sociálních a terénních pracovníků. Vláda by měla aktivně pracovat na zabránění vzniku ghett a plánuje toho dosáhnout prostřednictvím implementace systému sociálního bydlení, který stanoví, kdo a za jakých podmínek má na sociální bydlení nárok. Příležitost tkví také v dohledu nad důsledným přidělování bytů. Nutnost spatřují v přijetí nových legislativních opatření, jež by mohly obcím poskytnout efektivní prostředky pro prevenci ztráty bydlení nejen romských příslušníků.⁵⁶

1.1.5.4 Intelligence

Je velmi obtížné zaobírat se romskou inteligencí. V této problematice se autorka bakalářské práce odkazuje na doložené výzkumy a v žádném případě nechce, aby tato část byla z její strany vnímána jako rasistická. Zároveň si však myslí, že i o této problematice by se měla v bakalářské práci zmínit.

Úvodem do této problematiky je třeba uvést, že Romové se od Čechů v řadě aspektů liší, včetně životního stylu, hodnotových priorit a výsledků IQ testů

⁵⁵ *Zpráva o stavu romských komunit v České republice*. [2005]-. Praha: Úřad vlády České republiky, Kancelář Rady vlády ČR pro záležitosti romské komunity, [2005]-. s. 77. ISBN 80-86734-49-8.

⁵⁶ Tamtéž s. 76-78.

měřících inteligenci. To, co má pro Čechy význam, nemusí mít pro Romy stejnou důležitost a naopak.⁵⁷

Jedním z typických znaků, na který směřuje pozornost, co se týče romské komunity, je jejich údajná nižší inteligence. Bakalář ve své kontroverzní publikaci tvrdí, že průměrné IQ výsledky příslušníků romské menšiny se nachází v pásmu subnormality. Příčiny spatřuje v odlišném prostředí, ve kterém žijí, či jiným žebříčkem hodnot, neboť Romové nekladou takový důraz na vzdělání. Bakalář dále zmiňuje provozní inteligenci Romů, která je nadprůměrná. Odborníci poukazují na fakt, že Romové jsou schopni řešit přiměřené, běžné a praktické životní situace výborně.⁵⁸

Tímto tématem se zabíral Ferjenčík, který v roce 1997 provedl výzkum na běžných základních školách na Slovensku. Výzkumu se účastnilo 178 romských dětí ve věkovém průměru 6 let a 7 měsíců. Průměrné verbální IQ testovaných vykazovalo hodnotu 71,6. Pro srovnání – IQ testy vykonané na majoritní společnosti zaznamenalo průměr 100 bodů. V nonverbálních testech dosahují romské děti podstatně lepšího výsledku 80,3 IQ bodu. Ferjenčík se nechal slyšet, že test stoprocentně neodpovídá skutečnosti, nýbrž inteligenci romských dětí podhodnocuje. Autor provedl ještě několik testů zaznamenávající IQ a došel k závěru, že statisticky významné rozdíly mezi oběma skupinami jsou patrné ve všech věkových skupinách, a zároveň se zdá, že tyto rozdíly narůstají s postupujícím věkem.⁵⁹

Výzkumu inteligence u romských dětí se věnoval také Dan. Ten provedl výzkum na vzorku 1357 neromských dětí a 89 romských dětí od 6 do 16 let. Romské děti dosáhly v průměru 79,6 IQ bodů, zatímco dětští příslušníci majority 101,4 IQ bodů. Zajímavým bodem výzkumu byl fakt, že rozdíl mezi verbální inteligencí, která vyjadřuje schopnost tvořit ústní projev, a performační inteligencí, jenž zkoumá nadání a schopnosti u zkoumaných respondentů, byl minimální.⁶⁰

⁵⁷ HUČÍN, Jakub. PORTÁL. *Romové jsou jiní a jiní zůstanou* [online]. [cit. 2023-10-28]. Dostupné z: http://klimes.mysteria.cz/clanky/psychologie/romove_hucin.htm

⁵⁸ BAKALÁŘ, Petr. *Psychologie Romů*. Praha: Votobia, 2004. s. 50. ISBN 80-7220-180-8.

⁵⁹ FERJENČÍK, Jan. *Wechsler IQ u romských dětí*. *Psychológia a patopsychológia dieťaťa*. 1997, č. 2, s. 277-288. ISSN 0555-5574.

⁶⁰ DAN, Jiří. *Inteligence a školní výkon ve vývoji a vzájemných souvislostech*. Brno: Masarykova univerzita, 2002. s. 66-72. ISBN 80-210-2948-X.

Otázkou zůstává, zda neochota romských dětí k poskytnutí adekvátního výkonu v inteligenčních testech je skutečná, nebo zda by tato příčina měla být hledána v genetických faktorech, konkrétně v nižší průměrné inteligenci romských respondentů. Možnou příčinou výsledků testů, jenž příliš nekorespondují s realitou, je fakt, že čeština není pro Romy mateřským jazykem. Je možné, že slabé výsledky příslušníků romské komunity v inteligenčních testech mohou podhodnocovat jejich geneticky danou inteligenci. Pravděpodobně zde hraje roli také prostředí, ve kterém romské děti vyrůstají. Je dokázáno, že pokud žena v těhotenství konzumuje alkohol a kouří cigarety, snižuje se inteligence dítěte. Někteří experti se domnívají, že inteligence Romů má odlišný charakter, konkrétně je globálně a prakticky orientovaná. Nicméně, i kdyby tomu tak bylo, v dnešní společnosti úspěch a sociální mobilita koreluje s výsledky v inteligenčních testech. Pokud Romové dosahují nižších výsledků, budou mít pravděpodobně horší sociálně-ekonomickou situaci, což z velké části souvisí s tím, že jejich schopnost abstraktního myšlení je patrně nižší.⁶¹

Je důležité si uvědomit, že standardní IQ testy byly navrženy s cílem měřit znalosti, intelektuální dovednosti a kognitivní schopnosti, které jsou ceněny ve vyspělých společnostech, zejména ve vzdělávacím systému těchto zemí. IQ testy mohou dobře reflektovat tyto schopnosti, ale není důvod předpokládat, že ostatní kultury a společnosti sdílí stejné hodnoty. Testování jedinců z jiných kultur může poskytnout informace o tom, zda sdílejí nebo nesdílejí podobné hodnoty, ale nemusí to být vypovídající informace o jejich skutečné inteligenci.⁶²

1.1.5.5 Vzdělávání

V současnosti dosahují mladí Romové lepších školních výsledků ve srovnání s jejich rodiči a prarodiči. Přibývá počet romských studentů studujících na středních i vysokých školách. Co se týče vzdělání, romské komunity jsou různorodé, a ne každé dítě tohoto etnika vyžaduje stejný přístup. Mezi romskými dětmi jsou i takové, které nepotřebují zvláštní vzdělávací programy. Nejčastěji se jedná o děti, jejichž rodiče pracují a žijí jako většina příslušníků majority. Jedná se

⁶¹ BAKALÁŘ, Petr. *Psychologie Romů*. Praha: Votobia, 2004. s. 55-59. ISBN 80-7220-180-8.

⁶² HUČÍN, Jakub. PORTÁL. *Romové jsou jiní a jiní zůstanou* [online]. [cit. 2023-10-28]. Dostupné z: http://klimes.mysteria.cz/clanky/psychologie/romove_hucin.htm

o romskou elitu, kterou často tvoří vysokoškolsky vzdělaní občané. Ovšem problematika vzdělávání romského etnika se týká především těch dětí, které vyžadují speciální vzdělávací péči. Řeč je o dětech z rodin, kde členové dlouhodobě nepracují, mají nízkou kvalifikaci a často se potýkají s výraznými sociálními problémy a závislostí na sociálních dávkách. Jednou z hlavních příčin mnoha nesnází, se kterými se mnozí příslušníci romských komunit potýkají, kromě předsudků majoritní společnosti, je jejich nedostatečné formální vzdělání a nízká nebo žádná kvalifikace pro profesi, jež by byla uplatnitelná na trhu práce. V nejstarší generaci najdeme stále několik jedinců, kteří jsou pouze částečně gramotní. Střední generace často dosahuje pouze základního vzdělání ze speciálních škol či nedokončeného vzdělání ze škol základních. Bohužel většina z nich nemotivuje své děti ke vzdělání, a pokud ano, často nemají schopnost jim pomoci se školními povinnostmi.⁶³

Nízkou úroveň vzdělanosti Romů ze sociálně vyloučených lokalit ukázal výzkum Agentury pro sociální začleňování. Nejvyšší procento obyvatel (51%) získalo pouze základní vzdělání. Nedokončené vzdělání základní školy vykazovalo 13% obyvatel. Ke střednímu vzdělání zakončené výučním listem se přihlásila třetina obyvatel (33%) a střednímu vzdělání s maturitní zkouškou 14% obyvatel. Vysokoškolské vzdělání úspěšně získalo pouze 0,5% obyvatel sociálně vyloučených lokalit.⁶⁴

Předškolní vzdělávání

V roce 2016 byla zavedena povinnost předškolního vzdělání. Česká školní inspekce zjistila, že tohoto povinného vzdělávání se neúčastní především romské děti ze sociálně-ekonomicky znevýhodněného prostředí. Ovšem za rok 2021 počet romských dětí, které jsou zapojeny do předškolního vzdělávání, vzrostl na 51 %, proti roku 2016, kdy počet dětí dosahoval 24%. Jedná se ale pouze o polovinu romských dětí, které využívají této příležitosti. Důvody mnozí spatřují ve vyšších finančních nákladech, které jsou spojeny se stravováním či ošacením. Romské děti mají často silné emoční vazby na rodinné příslušníky, a proto se

⁶³ *Zpráva o stavu romských komunit v České republice*. [2005]-. Praha: Úřad vlády České republiky, Kancelář Rady vlády ČR pro záležitosti romské komunity, [2005]-. s. 8-9. ISBN 80-86734-49-8.

⁶⁴ AGENTURA PRO SOCIÁLNÍ ZAČLEŇOVÁNÍ. *Vzdělávání* [online]. [cit. 2023-11-05]. Dostupné z: <https://www.socialni-zaclenovani.cz/oblasti-podpory/vzdelavani/>

mohou těžko adaptovat na nové školní podmínky. Důvodem také může být časté stěhování romských rodin či nepravidelná docházka dětí do předškolního vzdělávání. Toto má za následek výrazné rozdíly v dovednostech na základních školách oproti dětem, které několik let navštěvovaly předškolní vzdělání.⁶⁵

Další možností jsou přípravné třídy pro děti ze socio-kulturně znevýhodňujícího prostředí, jež mají za úkol postavit se nepříznivé rostoucí tendenci vzdělání těchto dětí převážně ve speciálních školách. Cílem tohoto projektu je připravit znevýhodněné děti k bezproblémovému začlenění do vzdělávacího procesu základních škol.⁶⁶

Základní vzdělávání

Kvalifikované odhady Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k roku 2021 vykazují téměř 35 tisíc romských žáků, kteří navštěvují základní školu. Významný problém romských dětí ze sociálně vyloučených lokalit mnozí spatřují v rozdílu znalostí a dovedností oproti neromským spolužákům, jenž byl zmíněn u předškolního vzdělávání. U těchto dětí často neprobíhá kontrola domácí přípravy nebo rodiče nemají dostatečné schopnosti pomoci svým dětem se školními povinnostmi. Právě tento problém může vést k nechuti romských dětí účastnit se pravidelné školní docházky.⁶⁷

Na tuto problematiku se orientují asistenti pedagoga, kteří mohou pomoci romským dětem s překonáváním školních problémů. Asistent pedagoga je přítomný během vyučování, pomáhá učiteli s individuálním vzděláváním žáků, zajišťuje kvalitní trávení volného času dětí během přestávek i po vyučování, dohlíží na plnění domácích úkolů, pomáhá dětem formou doučování a komunikuje s jejich rodinami. Jeho role je nepostradatelná, zejména ve třídách s větším počtem dětí ze znevýhodňujícího sociokulturního prostředí.⁶⁸

⁶⁵ VLÁDA ČR. *Zpráva o stavu romské menšiny v České republice za rok 2021* [online]. 2023 [cit. 2023-10-20]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/zalezitosti-romske-komunity/aktuality/Zprava-o-stavu-romske-mensiny-2021_fin.pdf

⁶⁶ *Zpráva o stavu romských komunit v České republice*. [2005]-. Praha: Úřad vlády České republiky, Kancelář Rady vlády ČR pro záležitosti romské komunity, [2005]-. s. 10. ISBN 80-86734-49-8.

⁶⁷ VLÁDA ČR. *Zpráva o stavu romské menšiny v České republice za rok 2021* [online]. 2023 [cit. 2023-10-20]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/zalezitosti-romske-komunity/aktuality/Zprava-o-stavu-romske-mensiny-2021_fin.pdf

⁶⁸ *Zpráva o stavu romských komunit v České republice*. [2005]-. Praha: Úřad vlády České republiky, Kancelář Rady vlády ČR pro záležitosti romské komunity, [2005]-. s. 11-12. ISBN 80-86734-49-8.

Sekundární a terciální vzdělávání

Počet romských studentů středních škol se rapidně zvýšil. V roce 1989 studovalo na středních školách na našem území pouze 30 romských žáků, oproti tomu rok 2003 zaznamenal přírůstek na 1441.⁶⁹

Rok 2021 přinesl novou výzvu v sektoru podpory sociálně znevýhodněných romských žáků středních škol, konzervatoří a vyšších odborných škol. Ve spolupráci s nestátními neziskovými organizacemi vznikla dotační výzva, která by měla pomoci udržovat romské žáky ve škole či zvýšit počet úspěšných romských absolventů středních škol. Kromě vládních projektů se zasazují o stipendia pro romské žáky především nestátní neziskové organizace. Nejvýznamnější je Romea, o.p.s, která ve svém stipendijním programu podporuje především žáky státních a soukromých škol v rámci denního i dálkového studia.⁷⁰

Speciální vzdělávání

Příčiny proč romské děti navštěvují v nezanedbatelném počtu zvláštní školy, jsou různorodé. Roli zde může hrát jazykový handicap, odlišná dynamika osobního vývoje či odlišná hierarchie hodnot, kterou vyznávají příslušníci romského etnika. Významnou roli zde může hrát i fakt, že rodiče často automaticky umisťují své děti do škol, kterými sami prošli, neboť jim je toto prostředí blízké.⁷¹

Bakalář ve své publikaci zmiňuje konkrétní procenta romských dětí, které navštěvují zvláštní školy. Odhadem se jedná o 60-80% dětí, kteří v některých případech ihned po ukončení speciálního vzdělání předem počítají s možností pobírání sociální podpory.⁷²

Strategický rámec Evropské Unie pro Romy stanovil cíle v oblasti vzdělání příslušníků romského etnika s výhledem do roku 2030. Tento strategický rámec vyzývá členy Evropské unie, aby snížily rozdíl v dosažení vyššího sekundárního

⁶⁹ *Zpráva o stavu romských komunit v České republice*. [2005]-. Praha: Úřad vlády České republiky, Kancelář Rady vlády ČR pro záležitosti romské komunity, [2005]-. s.12. ISBN 80-86734-49-8.

⁷⁰ VLÁDA ČR. *Zpráva o stavu romské menšiny v České republice za rok 2021* [online]. 2023 [cit. 2023-10-20]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/zalezitosti-romske-komunity/aktuality/Zprava-o-stavu-romske-mensiny-2021_fin.pdf

⁷¹ *Zpráva o stavu romských komunit v České republice*. [2005]-. Praha: Úřad vlády České republiky, Kancelář Rady vlády ČR pro záležitosti romské komunity, [2005]-. s. 9. ISBN 80-86734-49-8.

⁷² BAKALÁŘ, Petr. *Psychologie Romů*. Praha: Votobia, 2004. s. 61. ISBN 80-7220-180-8.

vzdělání alespoň o třetinu, což znamená, aby do roku 2030 většina mladých Romů ukončila alespoň vyšší sekundární vzdělání. Další cíl do roku 2030 se orientuje na odstranění segregace romských dětí, jež navštěvují segregované základní školy na polovinu. Těmito kroky se snaží Evropská unie přimět členské státy k řešení problematiky nízké vzdělanosti příslušníků romské komunity.⁷³

1.1.5.6 Zdraví

Šetření týkající se zdraví obyvatelstva ukázala, že i v zemích s vyspělými zdravotními a sociálními službami existuje rozdílný výskyt některých onemocnění mezi různými etnickými skupinami. Co se týče zdravotního stavu romské populace, v místech, kde jsou k dispozici data o zdraví Romů, jsou výsledky velmi zneklidňující. Mezi Romy, co žijí ve vyloučených lokalitách, se například velmi zvyšuje riziko onemocnění tuberkulózou. Špatné podmínky, které obývá část romského obyvatelstva, mohou mít vliv na rizikové faktory týkající se sexuálně přenosných nemocí. Situace v České republice se jeví jako velice problematická. Dle názoru všeobecných lékařů je zdravotní stav romské minority značně horší než většinové populace. Vzorové chování týkající se zdraví a zdravotního stavu etnických menšin jsou ovlivněny jak jejich sociálním postavením, tak kulturními faktory. Obě tyto proměnné by mohly být rozlišeny až v případě, že by došlo k vyrovnání sociálního postavení. Péče o zdraví etnických menšin není problémem omezeným pouze na Českou republiku, jedná se o širší evropskou záležitost. Klíčovou podmínkou pro plánování jakýchkoliv iniciativ zaměřených na zlepšení zdravotní situace jakékoliv skupiny obyvatel je dostatek informací o této skupině.⁷⁴

Jak uvádí Vláda České republiky v poslední zprávě, mnoho úsilí romského obyvatelstva bylo věnováno na boj proti pandemii covid-19, především co se týče očkování. Poslední šetření ukázalo, že v sociálně vyloučených lokalitách se nechalo naočkovat pouze 45% obyvatel. Příčinu můžeme hledat například ve složité registraci přes internet, ve vzdálenosti očkovačích center nebo v síle

⁷³ KLING, Jaroslav. VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Výskum o situácii Rómov 2021 (Roma Survey 2021) Hlavné výsledky – so zameraním na Česko* [online]. [cit. 2023-11-05]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/zalezitosti-romske-komunity/Jednani_Rady/Priloha-1_prezentace_vyzkum-FRA.pptx

⁷⁴ VLÁDA ČR. *Zpráva o stavu romské menšiny v České republice za rok 2021* [online]. 2023 [cit. 2023-10-20]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/zalezitosti-romske-komunity/aktuality/Zprava-o-stavu-romske-mensiny-2021_fin.pdf

dezinformací na internetu. Pandemie covid-19 měla devastující dopady na celý zdravotní systém a zhoršila dostupnost zdravotní péče nejen Romům žijících v sociálně vyloučených lokalitách.⁷⁵

Romští koordinátoři v krajích zjistili, že příslušníci romské komunity mnohdy zanedbávají péči o své zdraví. Důvody mohou spočívat například v nedostatečné dostupnosti místních lékařů, nízké zdravotní gramotnosti nebo finanční náročnosti léčby. Krajští romští koordinátoři také zaznamenávají negativní vliv nevyhovujícího bydlení z hlediska hygieny a prostoru, dále vliv fyzicky náročné práce, nezdravého životního stylu či zneužívání návykových látek na zdravotní stav Romů. Vysvětlení pro životní styl a chování v oblasti zdraví u sociálně vyloučených jedinců lze nalézt v životních podmínkách, do kterých se narodili, ve kterých žijí a pracují. Z těchto podmínek se pak vytvářejí vzorce chování, jež zahrnují kouření, nezdravou stravu či užívání alkoholu. Nezdravé návyky mohou být způsobeny například stresem souvisejícím s materiálními podmínkami. Jedinci z vyloučených lokalit také zdůrazňují, že etnicky založená diskriminace nejen v oblasti zdraví, ale i vzdělávání, bydlení a zaměstnání je natolik ovlivňuje, že nejsou schopni sociální mobility a má negativní dopad na zdraví ohrožující materiální podmínky.⁷⁶

Řešení této problematiky mnozí spatřují ve zřízení zdravotně sociálního pracovníka, který by ve spolupráci s terénním pracovníkem šířil osvětu v oblasti prevence nemocí, zejména ve změně životního stylu některých příslušníků romské komunity. Oporu lze hledat také v materiálu, který připravilo Ministerstvo zdravotnictví, kde můžeme najít informace pro vznik a fungování již zmíněného zdravotního sociálního pracovníka.⁷⁷

1.1.6 Přínos romské komunity

Osobnosti z řad romské komunity

I přes některé nepříznivé osudy příslušníků romského etnika nalezneme v jejich řadách osobnosti, které jsou známé, úspěšné a uznávané pro svoji tvorbu. Z aktuálního úspěchu se může pyšnit herec Marsell Bendig, který získal ocenění

⁷⁵ VLÁDA ČR. *Zpráva o stavu romské menšiny v České republice za rok 2021* [online]. 2023 [cit. 2023-10-20]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/zalezitosti-romske-komunity/aktuality/Zprava-o-stavu-romske-mensiny-2021_fin.pdf

⁷⁶ Tamtéž

⁷⁷ *Zpráva o stavu romských komunit v České republice*. [2005]-. Praha: Úřad vlády České republiky, Kancelář Rady vlády ČR pro záležitosti romské komunity, [2005]-. s. 25,80. ISBN 80-86734-49-8.

Český lev v kategorii nejlepší herec ve vedlejší roli ve filmu *Banger*.⁷⁸ Slávy dosáhl i jeho starší bratr zpěvák, hudebník a filmový herec Jan Bendig. Mezi jeho úspěchy lze zařadit 4. místo v pěvecké soutěži Česko Slovenská SuperStar, které odstartovalo jeho kariéru. Začátky jeho zámné kariéry nebyly pozitivní, neboť se musel potýkat se svým romským původem, tedy s předsudky a stereotypy majoritní společnosti vůči Romům. V textech jeho písní se objevuje kombinace češtiny a romštiny, jejichž prostřednictvím se snaží šířit osvětu romského jazyka mezi majoritní společností. Dle jeho slov patří k nejcennějším úspěchům kariéry koncert ve Forum Karlín na začátku roku 2023. Nyní se ovšem zpěvák připravuje na jeho největší koncert v životě v pražském O2 Universum, který se uskuteční 16. března 2023. Kromě zpěvu se také Jan Bendig věnuje produkci seriálů na své internetové televizi Romflix.⁷⁹ Mezi další romské osobnosti, které zazářily ve světě hudebního průmyslu, patří zpěvačka Monika Bagárová či rapper a hudebník Radoslav Banga. V poslední době se objevuje na herecké scéně také příslušník romského etnika Zdeněk Godla, který mimo jiné ztvárnil jednu z titulních rolí v komediálním seriálu *Most!*. Spolu se svým romským kolegou Janem Cinou se zúčastnil taneční soutěže České televize – *StarDance*.⁸⁰

Hudební nadání

Je nesporné, že příslušníci romského etnika mají hudební nadání. Dokazují to i uznávané osobnosti, které jsem představila výše. Romové mají smysl pro rytmus a tanec, nehledě na možnost získání, která může pramenit z vrozených predispozic či získaného nadání až v pozdějším věku. Hudební nadání představuje akcentovaný prvek univerzální sebeidentifikace Romů a zároveň se jedná o dominantní prostředek upevňování romské hrdosti.⁸¹

⁷⁸ SAMKO, Richard a Zdeněk RYŠAVÝ. *ROMEIA.CZ. Marsell Bendig se raduje z ocenění Český lev za vynikající herecký výkon ve filmu Banger* [online]. [cit. 2023-11-18]. Dostupné z: <https://romeia.cz/cz/kultura/marsell-bendig-se-raduje-z-oceneni-cesky-lev-za-vynikajici-herecky-vykon-ve-filmu-banger>

⁷⁹ BOKOVÁ, Liv. *HEADLINER. Jan Bendig: Úspěch, rasismus, pomoc od Hany Zagorové i škola Věry Bílé* [online]. [cit. 2023-11-18]. Dostupné z: <https://www.headliner.cz/podcasty/jan-bendig-cikan-nebo-rom-ja-to-neresim>

⁸⁰ BALOG, Štefan. *ROMEIA.CZ. Mezi účinkujícími nové řady StarDance se objeví i Romové - herci Jan Cina a Zdeněk Godla* [online]. [cit. 2023-11-18]. Dostupné z: <https://romeia.cz/cz/komunity/mezi-ucinkujicimi-nove-rady-stardance-se-objevi-i-romove-herci-jan-cina-a-zdenek-godla>

⁸¹ BAKALÁŘ, Petr. *Psychologie Romů*. Praha: Votobia, 2004. s. 130. ISBN 80-7220-180-8.

Romský humor

Romský humor je velice specifický a má své dané charakteristické znaky. Na společenských setkáních si příslušníci romského etnika často sdílejí své příběhy. U Romů je při vyprávění humorných historek běžná větší míra kreativity a fantazie. Schopnost bavit a zaujmout posluchače prostřednictvím vlastních vyprávění jim přináší příjemné pocity a osobní uspokojení. Příslušníci romského etnika mají schopnost sebeironie, tudíž některé jejich anekdoty směřují právě na ně samé.⁸²

Literatura

V odvětví romské literatury je zásadní rok 1989, neboť od tohoto roku mohli Romové svobodně vyjádřit své slovo. První romský titul z roku 1997, který se stal oblíbený majoritní společností, nese název „*Narodila jsem se pod šťastnou hvězdou*” od autorky Eleny Lackové. Kniha líčí život Romů na Slovensku od 1. republiky do 80. let minulého století. Dalším zásadním dílem z roku 2013 se stala kniha „*Pat'iv*”, jejímž autorem je Andrej Giňa. Kniha vychází z lidového vyprávění, jehož součástí je i zlom v podobě odchodu do Čech, ústupu tradic, a především boje o romské hodnoty. Novodobá romská literatura se orientuje na současnou problematiku, filozofické náměty, životní příběhy či humor a nadsázku. Mezi nejslavnější romské spisovatele dnešní doby řadíme mimo jiné například Evu Danišovou, Irenu Eliášovou či Gejzu Horvátha.⁸³

Výtvarné umění

Romové nezaostávají ani ve výtvarném umění. Romskému výtvarnému umění se věnuje mimo jiné Muzeum romské kultury. V něm nalezneme sbírku, která vypovídá o obraze výtvarného projevu Romů. Muzeum pořádá pravidelně výstavy tvorby romských, ale i neromských autorů, kteří ve svých dílech zobrazují romská témata. Umělecká tvorba Romů dnes překračuje své původní kořeny v lidovém umění a nabývá různorodých forem, směřujících k vyjádření hlubokých emocí pomocí abstraktního malířství. Mezi Romy nalezneme nespočet malířů, sochařů, či grafiků. Mezi ty nejvýznamnější se řadí Rudolf Dzurko, neboť jeho výtvarné

⁸² BAKALÁŘ, Petr. *Psychologie Romů*. Praha: Votobia, 2004. s. 131. ISBN 80-7220-180-8.

⁸³ ČOPJAKOVÁ, Kateřina. HATE FREE. *Co je romská literatura? Rozšíření domácí reality o duchy, porajmos i život ve vyloučených lokalitách* [online]. [cit. 2023-11-18]. Dostupné z: <https://www.hatefree.cz/clanky/co-je-romska-literatura-rozsireni-domaci-reality-o-duchy-porajmos-i-zivot-ve-vyloucenych-lokalitach>

techniky a skleněné obrazy nemají obdoby. Dalšími významnými umělci jsou například Božena Přikrilová – nevidomá sochařka či Ján Berky, který do svých obrazů promítá aktuální problémy příslušníků romského etnika.⁸⁴

1.2 Sociální distance

Autorka bakalářské práce se rozhodla pro výzkum interpersonálních vzdáleností využít škálu sociální distance, neboť mimo pocíťovanou vzdálenost mezi osobami či skupinami osob vyjadřuje míra sociální distance také sociální toleranci osob vůči svému okolí. Pro potřeby bakalářské práce se tato metoda jevila tou nejvhodnější.

Termín sociální distance pochází z latinského slova *distantia*, což znamená vzdálenost či různost. Tento sociologický fenomén je v původním významu definován jako: „*Míra vzájemného porozumění či neporozumění mezi dvěma osobami, osobou a skupinou nebo skupinami, navzájem projevovaná v podobě předsudků (nebo jejich absence) a v dalších různých konkrétních formách chování.*”⁸⁵

Jandourek ve své publikaci zdůrazňuje, že sociální distance se odehrává v sociálním prostoru mezi osobami nebo skupinami osob. Vyznačuje se především postoji a předsudky, které hrají roli na velikost sociální distance. Můžeme ji měřit například sociometrií, pokud chceme zkoumat vztahy sympatie a antipatie mezi členy skupin. Pokud chceme zkoumat sociální distanci mezi členy obyvatelstva, dá se praktikovat Bogardusova škála sociální distance.⁸⁶

1.2.1 Koncepty sociální distance

Dle Šafra je důležité uvědomění, že sociální nerovnosti nevznikají pouze v rovině materiální. Mohou být také sociální neboli interpersonální a kulturní. Neboť lze problematiku chápat v mnoha úrovních, existuje hned několik konceptů sociálních distancí. Otcem tohoto termínu je Georg Simmel, podle kterého představuje sociální distance základní princip, který utváří soužití lidí a také jejich sociální prostor. Sociální distance nachází svou definici také u sociologa Parka, který ji

⁸⁴ HORVÁTHOVÁ, Jana. MASARYKOVA UNIVERZITA. *Romové a výtvarné umění* [online]. [cit. 2023-11-18]. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/phil/jaro2015/ETBB34/um/vytvarne_umeni_Romu.doc

⁸⁵ SOCIOLOGICKÁ ENCYKLOPEDIE. *Distance sociální* [online]. SOCIOLOGICKÝ ÚSTAV AV ČR, V.V.I. [cit. 2023-11-13]. Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Distance_sociální

⁸⁶ JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. s. 64. ISBN 978-80-7367-269-0.

vymezuje jako: „*Míru pochopení a intimacy, která obecně charakterizuje osobní a sociální vztahy*“.⁸⁷

Obecně rozlišujeme koncepty sociální distance na objektivní a subjektivní. Objektivní přístup se orientuje na skutečné sociální preference lidí, například profese u přátel nebo příbuzných. Tato distance vychází z objektivní informace, což může být například povolání. Dále lze kategorie rozdělovat například podle náboženství, národnostní příslušnosti nebo etnicity. Tento fenomén je úzce spjat s principem diferencovaného sdružování, ke kterému dochází u osob, jenž vykazují určitou podobnost. Je větší pravděpodobnost, že lidé s obdobnou sociální pozicí k sobě inklinují a mohou, byť nevědomě, vylučovat některé skupiny ze svého sociálního okruhu. Subjektivní přístup věnuje svou pozornost především postoji ke společenským skupinám. Poukazuje na používání stereotypů na základě procesu sociální kategorizace. Tento jev je odvozen z členství ve své vlastní skupině a zařazování ostatních do jiných skupin nebo kategorií. Kategorizace může mít negativní dopad na vnímání reality, neboť nutí jedince k předčasným úsudkům. Tyto úsudky mohou mít negativní povahu v podobě etnických a národnostních předsudků, anebo pozitivní povahu, kdy jedinec určitou skupinu nadřazuje a upřednostňuje. Subjektivní distanci lze dle Laumanna vyjádřit jako postoj svého ega vůči jiné osobě.⁸⁸

Dále můžeme rozlišovat koncept sociální distance na klasický a interakční. Klasickým způsobem je míněno relativní postavení jedince ve struktuře. Jedná se o ekonomické rozdíly mezi osobami, které můžou být etnické či náboženské. Klasický koncept zastává tvrzení, že skupiny jsou sociálně vzdálené, pokud se rasově nebo jinak odlišují od druhých skupin. Interakční koncept, jak již z názvu vyplývá, se zaměřuje na sociální interakci. Může se jednat o blízkost bydliště nebo četnost kontaktů. Princip tohoto konceptu je založen na relativní blízkosti. Pokud se spolu skupiny nesdružují, jsou vzdálené. Ale i odlišné skupiny mohou být sociálně blízké, pokud jsou jejich členové přátelé, sousedé nebo kolegové

⁸⁷ ŠAFR, Jiří (ed.). *Sociální distance, interakce, relace a kategorizace: alternativní teoretické perspektivy studia sociální stratifikace*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2008. s.11-18. ISBN 978-80-7330-146-0.

⁸⁸ Tamtéž s. 11-18

v zaměstnání. Pro určení relativní sociální distance je zásadní, jak podobné je chování příslušníků odlišných skupin.⁸⁹

1.2.2 Bogardusova škála sociální distance

Pro bakalářskou práci je zásadní představit Bogardusovu škálu sociální distance, neboť je využita v praktické části. Tuto škálu vytvořil americký sociolog Emory Stephen Bogardus v roce 1925. Vzešla z projektu Pacific Coast Race Relations Survey, jenž zkoumal interpersonální vzdálenosti k etnickým a rasovým skupinám. Jedná se o psychologickou testovací škálu, která se skládá z výroků, jenž mají za úkol posoudit sociální distanci mezi členy dvou skupin. Bogardusova škála sociální distance tedy ukazuje, jak velké nebo malé sympatie pociťují respondenti mezi sebou nebo k určité skupině odlišných osob. Také ukazuje, zda jsou respondenti schopni tolerovat či akceptovat různé formy sociálního kontaktu.⁹⁰

Tento empirický sběr dat je založen na principu volby výroků. Respondent má za úkol označit výrok, který nejvíce koresponduje s jeho pocitem k dané skupině. Původní podoba škály obsahovala sedm bodů, ze kterých respondent vybral jeden bod, který nejvíce korespondoval s jeho pocitem a byl by tedy ochotný:

- 1) Přijmout osobu do blízkého příbuzenstva skrze manželství
- 2) Přijmout osobu do svého klubu jako blízkého přítele
- 3) Přijmout osobu za souseda v ulici
- 4) Přijmout osobu do svého zaměstnání za spolupracovníka
- 5) Přijmout osobu jako občana své země
- 6) Přijmout osobu jen jako návštěvníka své země
- 7) Vyloučil by jej ze země⁹¹

Jak se domnívá Hayesová, výsledky škály mohou být méně užitečné, než když byla vytvořena. Důvodem je vzrůstající povědomí o nebezpečnosti jednání a myšlení osob, které až netolerantně lpí na svých vlastních názorech

⁸⁹ ŠAFR, Jiří. *Relační perspektiva sociální stratifikace II. : Sociální distance*[online]. Praha, 2011 [cit. 2023-10-11]. Dostupné z: <https://www.slideserve.com/gavril/rela-n-perspektiva-soci-ln-stratifikace-ii-soci-ln-distance-relace-asociace-homophily>. Stratifikační výzkum. FHS UK.

⁹⁰ HAYES, Nicky. *Základy sociální psychologie*. Vydání osmé. Přeložil Irena ŠTĚPANÍKOVÁ. Praha: Portál, 2021. s. 114-115. ISBN 978-80-262-1850-0.

⁹¹ RYŠAVÝ, D. *Sociální distance vůči Romům. Příklad vysokoškolských studentů/ Social Distance towards the Roma. The Case of University Students*. Czech Sociological Review. 2003, roč. 39, č. 1, s. 55–77. ISSN 2336-128X.

a předsudcích. Toto chování může vést například ke znakům rasismu a tím pádem odpovědi nejsou v souladu s názorem respondenta.⁹²

1.2.3 Sociální stratifikace

Sociální stratifikaci můžeme chápat jako strukturovanou nerovnost mezi různými lidmi nebo skupinami osob. Tento pojem označuje statický aspekt sociálního systému, který ovlivňuje jeho hierarchické uspořádání.⁹³

Šafr ve svém výzkumu představuje sociální stratifikaci jako uspořádání určitých sociálních pozic v trvalém systému. Důležitý je též pojem stratifikační systém, v němž jsou intimní sociální vztahy omezeny na osoby, které mají stejný sociální status.⁹⁴

Nerovnost je inherentní pro lidskou společnost a objevuje se všude tam, kde lidé žijí ve skupinách po delší dobu. Sociální stratifikace zahrnuje legitimizované rozdělení společnosti do různých vrstev osob, které se liší v počtu, mocensky či majetkově. Z důvodu omezenosti kapitálu ve společnosti mají exkluzivní pozice tendenci stávat se vzácnějšími. Sociální pozici jednotlivce ovlivňuje mnoho faktorů, včetně rodinného původu, úrovně vzdělání, finančního příjmu, majetku, sociálního kapitálu a míry moci. Biologické predispozice hrají také důležitou roli. V této problematice je dle Urbana zásadní pojem třída. Jedná se o sociální skupiny, jež mají odlišné společenské postavení odrážející nerovné přerozdělování bohatství, příjmů nebo sociálního statusu. Příslušníci homogenní skupiny mají obdobné ekonomické prostředky, tudíž i obdobné ekonomické zájmy. To je zásadní pro jejich životní způsob, postavení, vzdělání či profesní zaměření. Vyšší třídu tvoří osoby s nadprůměrnými příjmy. Neboť si jsou vědomi své ekonomické výjimečnosti, často se sdružují v elitních spolcích či se věnují filantropické činnosti. Nižší třída je charakteristická pro osoby, jejichž zdrojem obživy je manuální činnost, dále pro minoritní a etnické skupiny či nezaopatřené mladistvé. Nedisponují téměř žádným majetkem, a od tohoto handicapu se také

⁹² HAYES, Nicky. *Základy sociální psychologie*. Vydání osmé. Přeložil Irena ŠTĚPANÍKOVÁ. Praha: Portál, 2021. s. 114-115. ISBN 978-80-262-1850-0.

⁹³ JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. s. 240. ISBN 978-80-7367-269-0.

⁹⁴ ŠAFR, Jiří. *Relační perspektiva sociální stratifikace II. : Sociální distance*[online]. Praha, 2011 [cit. 2023-10-11]. Dostupné z: <https://www.slideserve.com/gavril/rela-n-perspektiva-soci-ln-stratifikace-ii-soci-ln-distance-relace-asociace-homophily>. Stratifikační výzkum. FHS UK.

odvíjí jejich nízká politická moc a sociální sebevědomí. Třída střední se nachází mezi těmito extrémy. Tato vrstva bývá považována za záruku ekonomicky prosperující, stabilní demokratické společnosti.⁹⁵

Výzkum sociální stratifikace provedený v roce 2019 rozdělil českou společnost do šesti společenských tříd. Nejmajetnější skupinou je zajištěná střední třída, jenž tvoří 22% obyvatel České republiky. Charakteristické jsou pro tuto skupinu vysoké příjmy a největší nahromaděný majetek. Nastupující kosmopolitní třída (12% populace) disponuje menším majetkem oproti zajištěné střední třídě, ovšem jejich kontakty a kulturní kapitál představuje potenciál budoucí společenské elity. Polovina české populace spadá do některé ze středních tříd, ať už se jedná o tradičně pracující třídu, která je charakteristická vyšším příjmem, ale nedostatkem ostatních zdrojů, nebo ohroženou třídu, jež je přesným opakem třídy tradičně pracujících. Specifickou skupinou je třída místních vazeb, kdy příslušníci této skupiny mají dobré kontakty, ovšem z hlediska ostatních kapitálů je lze považovat za chudé. Do strádající třídy spadá každý šestý Čech. Jedná se o jedinou třídu, která nedisponuje žádným typem společenského kapitálu, jejich vzdělání je podprůměrné a často se také potýkají s exekucemi.⁹⁶

1.2.4 Sociální status

Sociální status hraje důležitou roli ve společnosti, neboť ovlivňuje, jak jedinec komunikuje s ostatními, jakým způsobem je vnímán ostatními členy společnosti a jaké příležitosti a zdroje jsou mu dostupné. Sociální status může mít vliv na životní šance jedince, včetně vzdělání, zaměstnání, přístupu ke zdravotní péči a mnoho dalších aspektů života. Sociální status lze vnímat jako zásadní hledisko, jež určuje sociální postavení jedince v dané společnosti. Status dělíme na připsaný a získaný. Připsaný status člověk získá zcela bez vlastní zásluhy. Může se jednat například o dědictví. Oproti tomu status získaný se odvíjí od

⁹⁵ URBAN, Lukáš. *Sociologie: klíčová témata a pojmy*. Praha: Grada, 2017. s. 128-129. ISBN 978-80-247-5774-2.

⁹⁶ KOČÍ, Petr, Michal ZLATKOVSKÝ a Jan CIBULKA. IROZHLAS. *Unikátní výzkum: česká společnost se nedělí na dva tábory, ale do šesti tříd. Zjistěte, do které patříte vy* [online]. 2019 [cit. 2023-11-12]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/ceska-spolecnost-vyzkum-tridy-kalkulacka_1909171000_zlo

celoživotního snažení, ať už jde o dosažené vzdělání nebo povolání, které daná osoba vykonává.⁹⁷

Status můžeme dále rozlišovat na objektivní a subjektivní. Objektivní status se týká měřitelné, prokazatelné a ověřitelné pozice jedince v sociálním prostoru. Naopak, subjektivní status odráží osobní pocit jednotlivce, jak si sám sebe cení a jak hodnotí svou vlastní pozici v daném sociálním kontextu.⁹⁸

Tímto tématem se také zabíral sociolog Weber, který sociální statusy chápe subjektivně jako hodnocení druhých na základě prestiže. Prestiž lze hodnotit například podle životního způsobu, vzdělání, povolání, příjmu nebo možností uplatnění. Jeho pojetí statusové kultury je založeno na vzájemné interakci mezi členy určité statusové skupiny, významu kulturního dědictví pro vytváření vnitřní soudržnosti této skupiny a schopnost udržovat si odstup od skupin ostatních.⁹⁹

Mluvíme také o sociálním postavení ve vztahu k ostatním lidem. Sociální status zahrnuje relativní pozici a úlohu – práva, povinnosti a závazky jednotlivce nebo skupiny v rámci daného společenského systému. Status je sice poměrně stálý, ale není nehybný, a mění se v závislosti na životních okolnostech. Empirická sociologie se zabývá studiem objektivních základů statusových charakteristik, známých jako ukazatele statusu. Obvykle se jedná o ukazatele jako věk, pohlaví, úroveň vzdělání, profese, příjem, náročnost vykonávané práce, prestiž povolání nebo například etnická příslušnost. Kombinací těchto faktorů je určen celkový sociální status jedince. Ovšem tento celkový sociální status je obtížně posuzovatelný, neboť je množinou veškerých sociálních statusů, který daný jedinec získal jako člen skupin, jejichž byl součástí.¹⁰⁰

Sociální celek, který může být hierarchicky strukturován, závisí na sociálním postavení odvozeném z rozdílů mezi skupinami, kde se jednotliví

⁹⁷ JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. s. 239. ISBN 978-80-7367-269-0.

⁹⁸ URBAN, Lukáš. *Sociologie: klíčová témata a pojmy*. Praha: Grada, 2017. s. 120-121. ISBN 978-80-247-5774-2.

⁹⁹ ŠAFR, Jiří. *Relační perspektiva sociální stratifikace II. : Sociální distance*[online]. Praha, 2011 [cit. 2023-10-11]. Dostupné z: <https://www.slideserve.com/gavril/rela-n-perspektiva-soci-ln-stratifikace-ii-soci-ln-distance-relace-asociace-homophily>. Stratifikační výzkum. FHS UK.

¹⁰⁰ URBAN, Lukáš. *Sociologie: klíčová témata a pojmy*. Praha: Grada, 2017. s. 120-121. ISBN 978-80-247-5774-2.

členové vymezují vůči svému okolí a jiným skupinám. Toto určení je formováno během procesu socializace v kulturním prostředí, které definuje systém hodnot a přiděluje jednotlivcům určitý společenský status. Vyšší sociální postavení umožňuje jedincům lépe uspokojovat své potřeby a požadavky, kvůli příležitostem spojeným s kapitálem dané sociální třídy. Sociální status také odráží úlohu jednotlivce, který může tuto roli vyjádřit pomocí symbolů, z nichž některé jsou konvenční, zatímco jiné slouží spíše k demonstraci svého postavení. S realizací těchto symbolů souvisejí určité konvenční rituály, které se mohou stát přirozenými návyky.¹⁰¹

¹⁰¹ NAKONEČNÝ, Milan. *Sociální psychologie*. Vyd. 2., rozš. a přeprac. Praha: Academia, 2009. s. 124-125. ISBN 978-80-200-1679-9.

2. PRAKTICKÁ ČÁST

Kromě teoretické části je velkým přínosem pro bakalářskou práci také praktická část, jež analyzuje současnou bezpečnostní situaci ve městě Tábor. Tato část je opět rozdělena na dvě části. První část mapuje bezpečnostní situaci v Táboře především za pomoci kvalitativní metody sběru dat (polostrukturované rozhovory). V této části je rozebírána kriminalita Romů a romské dětské gangy, činnost státní a městské policie, asistenta prevence kriminality či romského poradce, především co se týče bezpečnostní situace ve městě Tábor. Druhá část je zaměřena na obyvatelstvo Táborska a žáky devátých tříd základních škol v Táboře. Pomocí kvantitativního sběru dat (dotazníkové šetření) autorka práce zjišťuje pohled širší veřejnosti na bezpečnostní situaci ve městě Tábor, a také míru sociální distance respondentů k vybraným skupinám osob.

2.1 Město Tábor

Město Tábor o rozloze 62,22 kilometrů se nachází v Jihočeském kraji, 75 kilometrů jižně od hlavního města Prahy a 50 kilometrů severně od krajského města České Budějovice. Převážnou část Táborska pokrývá Třeboňská pánev a Táborská pahorkatina. Městem Tábor protéká řeka Lužnice, která v minulosti sloužila jako důležitý komunikační spoj. Symbolem města Tábor se stala přehradní nádrž Jordán o ploše přes 50 hektarů, jež vznikla roku 1492 a současně se stala nejstarší údolní přehradní nádrží ve střední Evropě. Město Tábor založili v roce 1420 husiti a bylo pojmenováno podle hory *Thabor* v dnešním Izraeli. Tábor je známý také pro zprovoznění první elektrické železnice v roce 1903, jež vedla z Tábora do Bechyně.¹⁰² Dle dostupných dat Českého statistického úřadu z roku 2023 žije ve městě Tábor 34 301 obyvatel.¹⁰³

Mapa kriminality

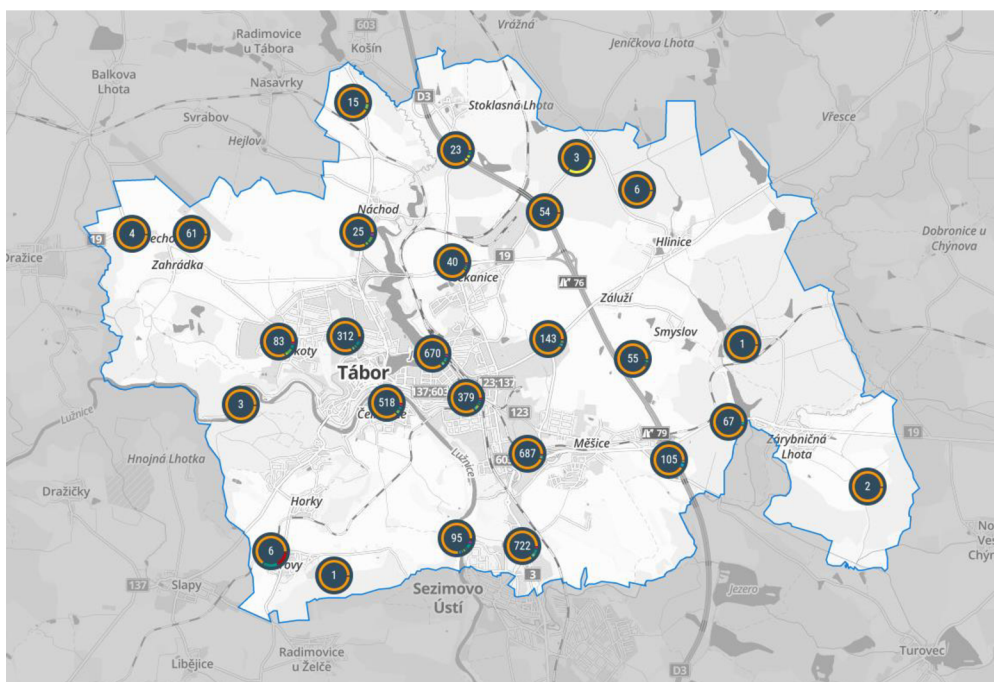
Mapy zobrazující kriminalitu, které jsou přístupné veřejnosti, obcím a jejich městským a státním policiím a Policii České republiky, jsou účinným prostředkem pro prevenci kriminality. Mapy kriminality jsou nápomocné ke snižování kriminality,

¹⁰² HOREJSKOVÁ, Lenka a RŮŽIČKA, Roman (ed.). *Vítejte na Táborsku*. Táborsko. Tábor: Město Tábor, c2006. s. 11-15. ISBN 80-239-7075-5.

¹⁰³ Český statistický úřad: *Počet obyvatel v obcích – k 1. 1. 2023*. Praha. 23. května 2023. [cit. 2024-01-07]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112023>

neboť lze dle map cíleně plánovat policejní hlídky. Obce mohou efektivněji rozmísťovat kamerové systémy nebo sledovat problematickou situaci v sociálně vyloučených lokalitách či v místech s vyšší koncentrací osob. Tyto mapy mohou také sloužit jako ukázka otevřeného přístupu ze strany orgánů státní správy.¹⁰⁴

Dle mapy kriminality, která zachycuje spáchané přestupky a trestné činy, lze ve městě Tábor vytyčit následující problematické lokality: Sídliště nad Lužnicí, okolí přehradní nádrže Jordán, autobusové a vlakové nádraží a k nim přilehlý Husův park, Lužická ulice (Fišlovka) a Pražské sídliště. Níže autorka přikládá mapu kriminality zobrazující město Tábor za sledované období od 1. ledna 2023 do 31. prosince 2023, ve kterém bylo spácháno 4 080 přestupků a trestných činů. Většinu spáchaných činů tvoří přestupky, v malém procentu jsou nejčastěji zastoupeny krádeže, majetkové trestné činy, dopravní nehody, násilná kriminalita či toxikománie. Oranžová barva značí přestupky, zelená barva krádeže a majetkové trestné činy, žlutá barva dopravní nehody, červená barva násilnou kriminalitu a modrá barva toxikománii.¹⁰⁵

Obrázek 1 - mapa kriminality¹⁰⁶

¹⁰⁴ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Mapy kriminality jsou naplno spuštěny* [online]. [cit. 2024-01-07]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/mapy-kriminality-jsou-naplno-spusteny.aspx>

¹⁰⁵ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Mapy kriminality* [online]. [cit. 2024-01-07]. Dostupné z: <https://kriminalita.policie.cz/>

¹⁰⁶ Tamtéž

Akční plán prevence kriminality a zvýšení bezpečnosti ve městě Tábor

Město Tábor za účelem zvýšení pocitu bezpečí a zlepšení soužití obyvatel v Táboře zpracovalo akční plán, jenž je zaměřen na prevenci kriminality a zvýšení bezpečnosti ve městě. Plán byl zpracován na popud zvýšeného počtu napadení – verbálního či fyzického ze strany problémových spoluobčanů a především ze strany skupin nezletilých dětí. Nejčastěji byli občané napadáni v těchto lokalitách: autobusové a vlakové nádraží a k nim přilehlý Husův park, okolí Jordánu, Sídliště nad Lužnicí a Pražské sídliště. V souvislosti s těmito napadeními městská i státní policie zvýšila dohled nad inkriminovanými lokalitami v exponovaných časech, aby svou přítomností předcházela dalším útokům. Dále město Tábor vyzývá k využití sociálních služeb a poradenství pro ohrožené a rizikové skupiny obyvatel, a také k využití preventivních programů pro děti a mládež, jež jsou zaměřené na snižování míry závadového chování.

V rámci strategické části akčního plánu bylo vytyčeno šest priorit města Tábor v oblasti prevence kriminality a dalších sociálně patologických jevů, jejichž cílem je, aby byl Tábor bezpečné město. Priority jsou následující:

1. Zvýšit bezpečí obyvatel města, včetně obyvatel ze sociálně vyloučených lokalit
2. Zvýšit právní povědomí dětí a mládeže a snížit míru jejich závadového chování
3. Rozvíjení a zkvalitnění sítě spolupracujících subjektů
4. Zapojení veřejnosti do prevence kriminality za podpory asistentů prevence kriminality
5. Snížení kriminality ve vybraných částech města
6. Zvýšení komunikace města s veřejností v oblasti bezpečnosti obyvatel.

Priorita č. 1 zahrnuje intenzivnější dohled strážníků městské policie a asistentů prevence kriminality v problematických lokalitách, rozvoj a využití kamerového systému, a setkávání zástupců města a nevládních neziskových organizací za účelem řešení problémů ohrožujících bezpečnost občanů na území města Tábor.

Priorita č. 2 klade důraz na závadové chování dětí a mládeže, především na snížení počtu přestupků a trestných činů páchaných mladistvými skupinami. Tato priorita zahrnuje preventivní a osvětové besedy na základních a středních školách ve spolupráci s Městskou policií, romskými poradci, Policie České republiky,

nevládními neziskovými organizacemi a dalšími orgány veřejné správy. Dále se tato priorita orientuje na zintenzivnění aktivit základních škol v rámci prevence školní neúspěšnosti žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí a jejich rizikové chování.

Priorita č. 3 se orientuje na vzájemnou spolupráci subjektů zasazujících se o bezpečnost města a především prevenci kriminality, neboť se jedná o neopominutelný pilíř bezpečnosti.

Priorita č. 4 zahrnuje zapojení veřejnosti do prevence kriminality, jenž provádí asistent prevence kriminality, který se v rámci svého pracovního zařazení aktivně setkává s obyvateli města Tábor a šíří osvětu v této oblasti.

Priorita č. 5 směřuje na problémové lokality v Táboře, ve kterých se ve zvýšené míře vyskytují sociálně patologické jevy. Pomocí romských poradců se město Tábor zaměří na mapování situace v problémových lokalitách, pomoc a podporu osobám, jež se vyskytly v tíživé situaci.

Priorita č. 6 je zaměřena na zlepšení komunikace města Tábor s obyvateli, jejímž cílem je zvýšit jejich pocit bezpečí. Komunikace probíhá prostřednictvím webu města, periodik či internetových aplikací. Dalším cílem města v této prioritě je propagace Manuálu zodpovědného a aktivního občana¹⁰⁷, jenž vydalo město pro větší bezpečnost v ulicích.¹⁰⁸

2.1.1 Kriminalita Romů a romské dětské gangy

Město Tábor se potýkalo od roku 2020 s problematickou situací ohledně verbálních i fyzických napadení ze strany romských občanů a především dětských gangů. Do povědomí veřejnosti se prostřednictvím médií dostal Tábor jako problematické město¹⁰⁹. Níže autorka práce uvádí příklad článku od média jcted.cz.

¹⁰⁷ Příloha č. 1

¹⁰⁸ MĚSTO TÁBOR. *Akční plán prevence kriminality a zvýšení bezpečnosti ve městě Tábor* [online]. [cit. 2024-01-07]. Dostupné z: https://www.mutabor.cz/assets/File.ashx?id_org=16470&id_dokumenty=95079%20&p1=113080

¹⁰⁹ Příloha č. 2

[Úvod](#) >

Na Pražském sídlišti v Táboře okradla a zbila parta mladých Romů muže. Vystoupil z MHD a přepadli ho

27.10.2022 11:57

TÁBOR - Včera krátce před půlnocí přepadla skupina mladých Romů na Pražském sídlišti muže středního věku. Přijel večerním vlakem z Prahy a na sídlišti jel autobusem MHD. Vystoupil na zastávce proti Lidlu, když ho zakrátko mladíci obklopili. Chtěli cigarety a peníze. "Můj přítel je nekuřák, takže žádné cigarety neměl. Poté ho napadli, sebrali mu peníze, občanku, platební kartu. Zmlátili ho a kopalí do něj," popisuje partnerka napadeného muže Jana Janů. Noc pak její přítel strávil na policejním oddělení.

Obrázek 2 - článek¹¹⁰

Problematika kriminality romských občanů odstartovala rokem 2020, kdy začalo přibývat fyzických i verbálních napadení. Jednalo se především o skupinky nezletilých dětí, které napadaly jak vrstevníky, tak dospělé. Skupinky dětí a mladistvých se nejčastěji vyskytovaly na autobusovém a vlakovém nádraží, v okolí přehradní nádrže Jordán, na Pražském sídlišti a také na Sídlišti nad Lužnicí. Tato problematická situace se vždy na okamžik uklidní, ovšem do roku 2023 se jí nepodařilo zcela vyřešit. Město Tábor přijalo řadu opatření, mezi které lze zařadit zřízení pozice romského asistenta prevence kriminality, zvýšení spolupráce romských poradců se školami, vypracování akčního plánu prevence kriminality či manuálu zodpovědného a aktivního občana. Nejúčinnějším opatřením jsou ovšem hlídky městské a státní policie, které jsou přítomné ve vtipovaných problematických lokalitách téměř nepřetržitě.

Incidenty

Nejvíce medializovaným případem se stal incident na Pražském sídlišti v říjnu roku 2022, kde skupina mladých Romů napadla muže. Skupina chtěla po muži cigarety

¹¹⁰ KOLÁŘOVÁ, Libuše. Na Pražském sídlišti v Táboře okradla a zbila parta mladých Romů muže. Vystoupil z MHD a přepadli ho. In: *JcTED.cz* [online]. [cit. 2024-01-07]. Dostupné z: <https://www.jcted.cz/69093-na-prazskem-sidlisti-v-tabore-okradla-a-zbila-parta-mladych-romu-muze-vystoupil-z-mhd-a-prepadli-ho/>

a peníze, poté co jim muž odmítl cokoliv odevzdat, následovalo fyzické napadení muže v podobě kopání do obličeje. Poté skupina mladých Romů muže okradla. Zranění napadeného muže si vyžádalo ošetření v nemocnici. Celá skupina mladistvých stanula před Okresním soudem v Táboře, který jim uložil nepodmíněné tresty odnětí svobody v délce od pěti do devíti měsíců, současně byli někteří pachatelé zavázáni k náhradě škody, kterou způsobili svým jednáním.¹¹¹

V rámci polostrukturovaných rozhovorů s romským asistentem prevence kriminality a místním příslušníkem Policie České republiky v Táboře autorka práce zjišťovala podrobnosti k tomuto případu. Příslušník státní policie řekl následující: „*Pán pod vlivem alkoholu jel v autobusu s mladíky, ti s ním vystoupili na zastávce U nemocnice a fyzicky ho napadli. Všichni tři mladiství pachatelé jsou potrestáni, všichni byli u soudu a všichni byli odsouzeni.*“¹¹² Asistent prevence kriminality se k tomu vyjádřil více podrobně a dle jeho slov incident proběhl následovně: „*Skupinka mladistvých jela autobusem s poškozeným pánem, který v průběhu jízdy hanebně označoval skupinu mladistvých jako například, že jsou to opice, či ať řidič autobusu rozsvítí, že je v autobusu tma. Po výstupu z autobusu skupina mladíků pána napadla, sebrali mu peněženku a telefon. Pán si tomu šel tak trochu naproti, což ale nedává nejmenší právo mladíkům pána napadnout. Jeden kluk z té partičky, co to způsobil, ten hlavní aktér, měsíc na to napadení kopal v Soběslavi jiného kluka v bezvědomí do hlavy, takže i za tento incident byl souzen, a už je přibližně půl roku na vazbě. Tenhle mladík byl jeden z těch hlavních aktérů, kvůli kterému tato napadení vznikala.*“¹¹³

Další případ, kterým se v nedávné době zabývali policisté v Táboře, se stal koncem roku 2023. Otec napadeného syna na sociálních sítích upozornil, že se ve městě Tábor opět vyskytují dětské gangy. Jeho syna prý napadly nezletilé skupinky dětí a mladistvých. Na popud otce poškozeného dítěte se konaly v Jihočeské univerzitě dvě shromáždění za účelem konečného vyřešení

¹¹¹ BUKAČ, Ivo. JCTED.CZ. *U tábořského soudu padly tresty za přepadení na Pražském sídlišti i v garážích OD Dvořák. Útočila parta mladíků* [online]. [cit. 2024-01-08]. Dostupné z: <https://www.jcted.cz/76520-u-taborskeho-soudu-padly-tresty-za-prepadeni-na-prazskem-sidlisti-i-v-garazich-od-dvorak-utocila-parta-mladiku/>

¹¹² Příloha č. 3

¹¹³ Příloha č. 5

problematiky dětských gangů. Příslušník státní policie mi k případu sdělil podrobnější informace. Dle jeho slov: „*Chlapec byl opravdu napaden, ale došlo k tomu pouze na základě osobních sporů mezi dvěma mladistvými a incident neměl žádné napojení na další kriminalitu. Všechno to vzniklo kvůli osobním sporům, a ne, že bychom tu měli opět nějaký problém s dětskými gangy.*“¹¹⁴ Obdobně se k tomu vyjádřil i asistent prevence kriminality.

Poslední případ, který sdělil asistent prevence kriminality, se stal koncem roku 2023. „*Naposledy někdo škrtil tkaničkou od boty nezletilou holčičku za nádražím. Někdo z ostražky haly autobusového nádraží tam přiběhl a tkaničku sundal, řešila to i kriminálka.*“¹¹⁵ Autorka práce se s tímto incidentem obrátila také na příslušníka státní policie, který sdělil následující: „*To je zase výmysl. Dívku jsme našli, vypadalo to, že by chtěla spáchat sebevraždu. Přijeli jsme tam na oznámení, že dívka je pod vlivem omamných látek a má kolem krku tkaničku. Hlídky tam přijela a dívka měla opravdu kolem krku uvázanou tkaničku, ovšem nikoliv utaženou, nebyly tam ani žádné stopy po tom, že by ji někdo škrtil. My jsme zjistili, že nějakí muži, o kterých víme, ji poskytli nápoj, ve kterém byly zřejmě omamné látky. Příklad se momentálně šetří, ale řešíme jen to podání omamných látek, neboť to velice ovlivnilo její chování.*“¹¹⁶

Otázka existence dětských gangů

Na problematiku samotné existence dětských gangů se autorka práce zeptala čtyř osob, jež zastupují složky představující pilíře bezpečnosti ve městě Tábor. Jedná se o zástupce státní policie, zástupce městské policie, asistenta prevence kriminality a romského poradce. Místní příslušník Policie České republiky se vyjádřil následovně: „*Žádné dětské, natož romské gangy tu nejsou. Je pravda, že se v Táboře vyskytují skupinky dětí, které se chovají hlučně, což lidem vadí, ale nejsou to žádné skupiny, které by cíleně útočily na občany. Když se o gancích psalo vloni, taky tu samozřejmě žádné nebyly. Jednalo se o skupinu problematických mladistvých, kteří pak skončili ve výchovných ústavech či pod*

¹¹⁴ Příloha č. 3

¹¹⁵ Příloha č. 5

¹¹⁶ Příloha č. 3

*dohledem probačních a mediačních pracovníků. Myslím si, že hlavní příčinou, proč vznikl tento mediální rozruch, je politický boj v současné době.*¹¹⁷

K dané problematice svůj názor na existenci dětských gangů sdělil také asistent prevence kriminality: „*Za mě tady ty gangy nikdy nebyly. Bylo to o tom, že po Táboře chodila parta dětí, někdo to nazývá gang, ale byla to parta dětí, kde bylo pět – šest dětí, z toho dva byli problémoví. Gang je něco s čím se musí bojovat. Je jasné, že skupinky se tvoří a většinou jsou namíchané. Je to mediální boom a také je to dost o sociálních sítích. Ten problém tady určitě nějaký je, ale gangy to nejsou. Řekl bych, že v Táboře je spíše drogový problém.*“¹¹⁸

Příslušník městské policie k dětským gangům sdělil: „*Z našeho pohledu to bylo jenom mediální šílenství. Byly tam jednotlivé případy, které se nabraly a vyšetřily, ale to byly 3 – 4 případy, které se nevymykají ze statistiky předchozích let. Vždy se něco stane, ale tohle je nafouklé médii.*“¹¹⁹

K problematice dětských gangů v Táboře se vyjádřil romský poradce následovně: „*Když jsme byli seznámeni s dílčími problémy, které občané nazývali romské dětské gangy, tak ve skutečnosti to dětské gangy nebyly. Gang je organizovaná skupina, ale tady nic takového nebylo, a když jsme to řešili s městskou nebo státní policií, tak jsme se shodli na tom, že tu žádné dětské gangy nejsou, že se jednalo o nafouknutou mediální bublinu.*“¹²⁰

2.1.2 Státní a městská policie v Táboře

Státní policie

V rámci státní policie se autorka práce zaměřila na obvodní oddělení policie v Táboře, neboť spadá pod pořádkovou službu policie. Ta má v gesci veřejný pořádek, boj proti kriminalitě či dohled nad bezpečností ve městě. Co se týče romské komunity, obvodní oddělení policie ji neřeší, neboť neizolují příslušníky romského etnika od ostatního obyvatelstva. V Táboře se nachází pouze jedna vyloučená lokalita, kde žijí Romové dle příslušníka státní policie. Jedná se o ulici Lužická 1586, tzv. Fišlovka, kde je v současné době obydleno pouze šest bytů. Ostatní romské rodiny jsou přestěhovány na velká sídliště v Táboře, tudíž

¹¹⁷ Příloha č. 3

¹¹⁸ Příloha č. 5

¹¹⁹ Příloha č. 4

¹²⁰ Příloha č. 6

v současné době v podstatě neexistuje lokalita, kde by se romští občané shlukovali. Obvodní oddělení policie proti romské komunitě cíleně nezasahuje, ani s ní zvláště nekomunikuje. Současnou bezpečnostní situaci hodnotí vedoucí příslušník státní policie kladně. Přiznal, že v době koronaviru zaznamenaly statistiky kriminality pokles, a od té doby stoupají, což je ale dle něj přirozený přírůstek. V Táboře, jako v každém jiném městě, jsou jednotky trestných činů, ale nejedná se o žádnou pouliční válku či dětské gangy. Celkově příslušník státní policie hodnotí Tábor jako bezpečné město. Nejproblematictější lokalitou se stal v Táboře Husův park, jenž přiléhá k autobusovému a vlakovému nádraží. Společně s městskou policií se střídají, aby byl tento prostor v inkriminovaných časech pod dohledem. Situace se zlepšila, ale bylo třeba donutit velitele městské policie ke změně, neboť veřejný pořádek v problematických lokalitách musí stát na činnosti městské policie, ne státní. K zlepšení bezpečnostní situace přispělo i zadržení romského mladíka, který byl strůjcem většiny negativních skutků, které se na území Tábora staly. Trestní řízení se v současné době vede proti všem, kteří byli součástí dětských skupin, jež napadaly ať už fyzicky či verbálně ostatní občany. Co se týče osob, které utekly před válkou z Ukrajiny, příslušník státní policie tvrdí, že několik výjezdů absolvovali, většinou se jednalo o podnapilé řidiče, ale jinak se nejedná o osoby, které by narušovaly pořádek ve městě.¹²¹

Městská policie

Městská policie je nepochybně jedním z pilířů bezpečnosti ve městě Tábor. Hlavním cílem obecní policie je zabezpečovat místní záležitosti veřejného pořádku, tudíž se v její gesci nachází i problematická situace četných napadení ve městě Tábor. Dle zástupce městské policie v Táboře je náplň jejich činnosti převážně řešení špatného parkování, neboť v 90 – 95% telefonického oznámení na linku 156, je oznámení na špatné parkování. Hlídky musí prověřit všechny oznámení, a málokdy se stane, že se kvůli napadení zavolá hlídka, což není dle zástupce městské policie správné, neboť jejich činnost by měla směřovat na potřebné incidenty. Podobně jako státní policie, městská policie nerozlišuje příslušníky romského etnika od zbylého obyvatelstva Tábora. Současnou bezpečnostní situaci zhodnotil zástupce městské policie kladně, neboť nespatřuje

¹²¹ Příloha č. 3

důvod, proč by se obyvatelé města Tábor neměli cítit bezpečně. Vždy se nějaký incident vyskytne, ale za posledních dvacet let je v Táboře o nočních službách největší klid, neboť dříve bylo běžné přepadení čerpacích stanic, krádeže kol, vykrádání vozidel a podobná majetková trestná činnost, jež v současnosti velice ustoupila. Co se týče bezdomovectví, situace se dle zástupce městské policie rapidně zlepšila. Dříve se v Táboře nacházelo přes sto osob bez domova, kvůli kterým musela hlídka městské policie vyjíždět i několikrát za den. Nyní se v Táboře nachází osob bez domova zanedbatelné množství, ale otázku bezdomovectví podle zástupce městské policie nikdo nevyřeší. Co se týče začleňování menšin do řad policie, městská policie v Táboře by uvítala romského kolegu, neboť by mohl případné incidenty řešit se svojí komunitou. Bohužel se za posledních let nikdo takový nepřihlásil. Jediný Rom, který se zasazuje o bezpečnostní situaci v Táboře, je asistent prevence kriminality, jenž úzce spolupracuje se strážníky městské policie.¹²²

2.1.3 Romský asistent prevence kriminality a romský poradce

Romský asistent prevence kriminality

Město Tábor je jedním z mála měst v České republice, jež zřídilo pozici romského asistenta prevence kriminality na počátku roku 2023. Jeho silnou stránkou je využití znalosti specifik problematických lokalit a znalosti prostředí. Působení v problémových lokalitách má za následek snížení rizika páchání trestné činnosti a zvýšení pocitu bezpečí obyvatel Tábora. Jeho náplň práce spočívá v dohlížení na bezpečnost v problematických lokalitách, jako je Husův park u nádraží, nábřeží Jordánu, Sídliště nad Lužnicí či Pražské sídliště. Dle slov asistenta prevence kriminality je mimo udržování bezpečnosti ve městě jeho náplní práce setkávání s obyvateli Tábora v rámci šíření osvěty ohledně prevence kriminality či zjišťování závadových osob, které se v Táboře nachází. Asistent prevence kriminality chodí na pochůzky většinou sám a v případě vzniklého incidentu volá na pomoc hlídku městské policie, neboť nemá potřebné pravomoci k řešení závažnějších událostí. V Táboře v současné době působí pouze jeden asistent prevence kriminality, město sice uvažuje o obsazení druhého místa Ukrajinцем, ovšem současný asistent by uvítal spíše člověka, který zná problematiku a závadové osoby, a také

¹²² Příloha č. 4

se vyzná v terénu. Starší generace Romů v Táboře ho přijímá pozitivně, ovšem mladší generace s určitým despektem. Dle slov asistenta prevence kriminality se vztah mezi obyvateli Tábora a romskou majoritou od doby jeho působení nezlepšil, majoritní část obyvatel se s Romy musí naučit žít, neboť nenastane situace, že Romové zcela vymizí. Současnou bezpečnostní situaci hodnotí asistent prevence kriminality negativně, neboť si myslí, že se někteří obyvatelé Tábora (ženy, děti, senioři) necítí ve městě bezpečně. Dle jeho slov je v Táboře problém také s drogovou kriminalitou, neboť se většina negativních incidentů odvíjí od drog, hlavně kolem autobusového a vlakového nádraží. Nejproblematictější lokalitou se jeví Husův park v blízkosti nádraží, neboť právě zde se schází závadové osoby, co se týče drogové problematiky. Paradoxně ulice Lužická (Fišlovka), jež je známá jako vyloučená lokalita, kde žije převážná část romské minority v Táboře, není momentálně problematickou lokalitou. Dnes je Fišlovka jedna z nejklidnějších čtvrtí v Táboře, oproti minulosti, kdy tam po zemi ležely injekční stříkačky a denně tam jezdily hlídky městské i státní policie. Zlepšení bezpečnostní situace v Táboře spatřuje asistent v nulové toleranci vůči alkoholu, drogám a narušování pořádku v Husově parku u nádraží či nábřeží Jordánu. Dále také v systematictější fungování komunitního centra Cheiron, který by se měl více zasazovat o práci s dětmi v terénu.¹²³

Pochůzka

V rámci praktické části bakalářské práce se autorka práce zúčastnila pochůzky s romským asistentem prevence kriminality a příslušníkem městské policie. Pochůzka trvala dvě hodiny, v rámci kterých sbírala poznatky. Nejčastějším úkonem asistenta prevence kriminality je obcházení problematických lokalit ve městě Tábor. Jedná se především o autobusové a vlakové nádraží a k nim přilehlý Husův park, třída 9. května, obchodní dům Dvořák a okolí přehradní nádrže Jordán. Asistent prevence kriminality dohlíží na dodržování bezpečnosti také na Sídlišti nad Lužnicí a na Pražském sídlišti. Během pochůzky se vyskytly incidenty, které musel asistent prevence kriminality řešit. Nejčastěji se jednalo o osoby bez domova, které se dle přepravního řádu nesmějí zdržovat v hale autobusového nádraží. Dále osoby bez domova, jež popíjely alkohol v Husově parku,

¹²³ Příloha č. 5

a v neposlední řadě se také musel potýkat s osobami bez domova, které se zdržovaly v obchodním domě Dvořák. Všechny tyto osoby byl asistent prevence kriminality nucen vykázat z prostorů, kde se vyskytovaly. Dle názoru autorky práce je pozice asistenta prevence kriminality zásadní pro město Tábor, neboť z něj mají závadové osoby respekt a je jedním z pilířů bezpečnosti nejen v rámci romské komunity. Jediný negativní poznatek, který autorka práce zaznamenala, je ten, že v rámci města Tábor působí nyní pouze jeden romský asistent prevence kriminality, což je dle jejího názoru méně efektivní.

Romský poradce města Tábora

Pozice romských poradců vzešly z projektu Všichni společně a také za podpory projektů z Norských fondů, jenž si klade za cíl vytváření harmonického prostředí ve městě Tábor mezi majoritním a minoritním obyvatelstvem. Město Tábor se řadí společně s Prahou a Brnem mezi města, jež mají zřízené dvě pozice romských poradců, tudíž má otevřenější možnosti, jak řešit romskou problematiku, oproti jiným městům, kde působí romský poradce pouze jeden. První částí projektu bylo mapování situace v Táboře v podobě obcházení romských rodin a dále síťování spolupracujících organizací, především neziskových organizací a škol. V této části proběhlo rozsáhlé dotazníkové šetření v rámci romské komunity, které má ukázat, jaké mají Romové starosti, a především jaké mají názory na žití ve městě Tábor. Tábor obývá přibližně 700 – 800 Romů, z nichž se dotazníkového šetření zúčastnilo zhruba 400. Dotazníkové šetření obsahovalo padesát otázek z klíčových oblastí, které zahrnují zaměstnávání, bydlení, dluhy, kriminalitu a vzdělávání. Vyhodnocení a následné předložení dotazníkového šetření veřejnosti proběhne dle romského poradce v prvním čtvrtletí roku 2024. Druhá etapa byla zaměřena na zkontaktování krajské sítě, což obsahuje napojení na osoby, jež pracují s romskou komunitou. Každý z poradců představuje zástupce jednoho etnika, což jim přináší vzájemné obohacení a především lepší vhled do romské problematiky. Hlavní náplní jejich práce je poskytování poradenství v pěti základních oblastech, mezi které se řadí bydlení, nezaměstnanost, vzdělávání, kriminalita a zadlužení. Za cíl si kladou minimalizovat střety mezi majoritou a minoritou či pomoc a podporu při řešení problematických situací. Také pomáhají Romům organizovat různé kulturní akce za účelem šíření romské kultury, neboť

jim chtějí dát příležitost ukázat zástupcům majority, že obě komunity mohou žít ve městě Tábor bok po boku, vzájemně se poznávat a respektovat.¹²⁴

2.1.4 Komunitní centrum Cheiron

Komunitní centrum Cheiron, jehož součástí je nízkoprahové zařízení pro děti a mládež, terénní program či sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi, je jedním z nejvýznamnějších poskytovatelů sociálních služeb v táborském regionu. Zároveň se jedná o jedinou organizaci, jež pracuje s romskou komunitou na území města Tábor. V rámci komunitního centra provozují dva kluby pro děti a mládež. Jeden se nachází v centru Tábora a druhý na největším Táborském sídlišti – Sídlišti nad Lužnicí, jež nese název *Bejvák*. V těchto klubech řeší pracovníci s dětmi nejrůznější problematické otázky a zaměstnávají děti volnočasovými aktivitami. V rámci terénní služby navštěvují problematické lokality a prostřednictvím rozhovorů mapují problematické situace a zajišťují minimalizování jejich negativních dopadů. Dále se zaměřují na prevenci závadového chování dětí na základních školách v Táboře. Služba pro rodiny s dětmi poskytuje poradenství osobám, jež se vyskytly v tíživé životní situaci. V rámci komunitních prací podporují komunity či skupiny osob rozšiřovat své zájmy a uspokojovat své potřeby. Příkladem je festival romské kultury *Romfest* pořádaný komunitním centrem, jenž měl za cíl sblížit romskou komunitu s majoritní společností v Táboře.¹²⁵

2.1.5 Souhrnně k polostrukturovaným rozhovorům

Rozhovory byly provedeny s osobami, které se jeví jako zásadní pro řešení problematiky romského etnika a také v otázkách bezpečnostní situace ve městě Tábor. Velkým přínosem pro bakalářskou práci byla spolupráce s romským asistentem prevence kriminality, neboť v rámci pochůzky mohla autorka bakalářské práce získat poznatky přímo z terénu a zažít běžný den v jeho roli. Spolupráce s romským poradcem byla také velice obohacující, neboť touto cestou mohla autorka práce lépe pochopit specifika romského etnika. Co se týče zástupců státní a městské policie, ti pomohli autorce práce získat lepší vhled do

¹²⁴ Příloha č. 6

¹²⁵ CHEIRON. *Zpráva o činnosti 2022* [online]. [cit. 2024-01-13]. Dostupné z: https://www.cheiron.cz/storage/f0758088-230011_cheiron_vyrocní_zprava_2022_k1-1-1-.pdf

bezpečnostní problematiky, především v otázkách pocitu bezpečnosti ve městě Tábor, a také pomohli autorce práce lépe zanalyzovat současnou bezpečnostní situaci ve městě a to nejen v rámci romské komunity.

Z rozhovorů s představiteli bezpečnostních pilířů ve městě Tábor vyplynulo, že se město jeví jako bezpečné. Oslovené osoby se shodly, že romské dětské gangy jsou spíše mediálním mýtem, než reálným problémem. Přestupky i trestné činy se objevily, ale jejich frekvence nepřesáhla běžné statistiky minulých let. K problematice romských dětských gangů někteří naznačují, že se jedná o politický spor, zatímco jiní upozorňují spíše na rozšířenost drogového problému ve městě Tábor, než na kriminalitu spojenou s romskou komunitou.

2.2 Dotazníkové šetření

V rámci praktické části bakalářské práce bylo vytvořeno dotazníkové šetření, které bylo následně distribuováno obyvatelům Tábořského regionu, a po doporučení vedoucího bakalářské práce také žákům devátých tříd základních škol v Táboře. Cílem dotazníkového šetření bylo zjistit, jak respondenti vnímají bezpečnostní situaci ve městě Tábor, jak vnímají příslušníky romského etnika a v neposlední řadě jakou vykazují míru sociální distance k vybraným skupinám osob. Dotazník se skládá ze dvou částí. První část byla zaměřena na sociodemografické a bezpečnostně orientované otázky, druhá část dotazníkového šetření sledovala míru sociální distance respondentů k vybraným skupinám osob. S ohledem na možnosti využití online nástroje Google Forms pro shromažďování dat nelze vnímat získaný soubor respondentů za čistě reprezentativní, přesto lze výsledky průzkumu považovat za informativní v oblasti sledování určitých trendů. Tvorba otázek vycházela z předem stanovených výzkumných předpokladů, jež budou na základě výsledků dotazníkového šetření potvrzeny či vyvráceny.

Jedná se o následující výzkumné předpoklady:

VP1: Obyvatelé Tábořska se cítí ve svém bydlišti bezpečněji než žáci devátých tříd základních škol.

VP2: Většina respondentů se nestala obětí trestného činu, přestupku nebo pokusu o něj na území města Tábor.

VP3: Respondenti se cítí nejvíce ohroženi příslušníky romského etnika.

VP4: Více než polovina respondentů měla osobní zkušenost s romskými dětskými gangy.

VP5: Největší sociální distanci pociťují respondenti k osobám s negativními asociacemi (drogově závislé osoby).

VP6: Žáci devátých tříd základních škol pociťují větší sociální distanci ke členům LGBTQ+ komunity než k Romům.

2.2.1 Technické parametry dotazníkového šetření

Dotazníkové šetření bylo realizováno ve sledovaném období od 1. ledna 2024 do 22. ledna 2024 prostřednictvím internetové služby Google Forms. Dotazník pro žáky devátých tříd základních škol obsahuje 28 otázek, z nichž 3 otázky jsou otevřené (13 otázek na sociodemografické a bezpečnostně orientované otázky,

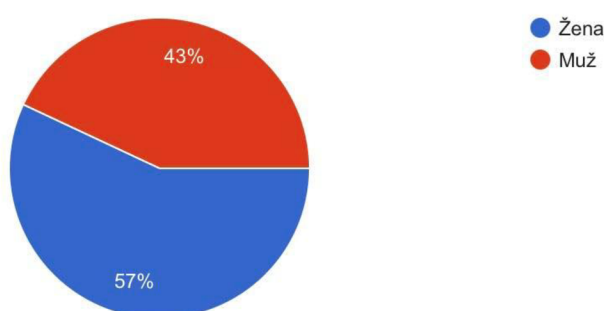
15 otázek zjišťující míru sociální distance). Dotazník pro obyvatele Táborska obsahuje 30 otázek, z nichž 3 otázky jsou otevřené (15 otázek směřuje na sociodemografické a bezpečnostní otázky, 15 otázek zjišťuje míru sociální distance). K dotazníku pro obyvatelstvo Táborska byla přidána otázka sledující věk respondentů, a také otázka zaměřená na podrobnější zkoumání existence romských dětských gangů ve městě Tábor, neboť autorka dotazníkového šetření chtěla dát žákům devátých tříd prostor vyjádřit svůj názor prostřednictvím jedné otevřené otázky. Celkem bylo vyplněno a použito ke zpracování dat 432 dotazníků (123 dotazníků vyplnili žáci devátých tříd, 309 dotazníků bylo vyplněno obyvateli Táborska). Otevřené otázky byly nepovinné a vyhodnocené na základě kódového klíče. Zdrojem všech grafů a tabulek je vlastní šetření.

2.2.2 Výsledky dotazníkového šetření

Dotazníkové šetření pro obyvatele Táborska

1) Jaké je Vaše pohlaví?

309 odpovědí

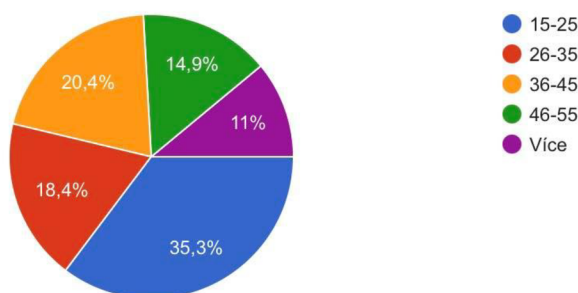

Graf 1 - otázka č. 1

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 176 žen a 133 mužů. Otázka zaměřující se na pohlaví respondentů je čistě informativní, pro výsledky dotazníkového šetření je stejný poměr ženské a mužské populace irelevantní.

2) Kolik je Vám let?

309 odpovědí

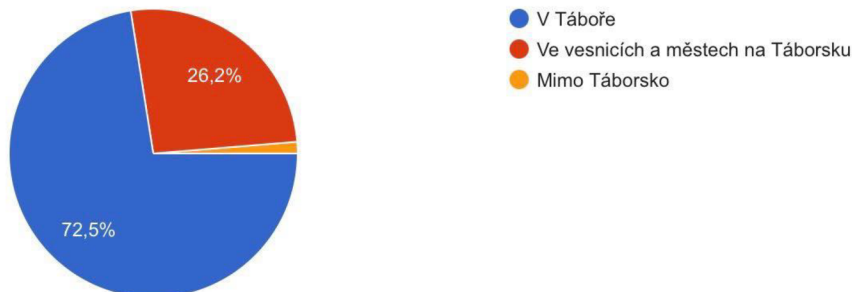

Graf 2 - otázka č. 2

Nejvíce zastoupenou skupinou respondentů se stala skupina 15–25 let, konkrétně 109 osob. Druhá největší skupina byla ve věkovém rozmezí 36 – 45 let (63 osob), dále skupina respondentů 26–35 let (57 osob). Nejméně zastoupené skupiny byly ve věku 46–55 let (46 osob) a více než 55 let (34 osob).

3) Kde bydlíte?

309 odpovědí

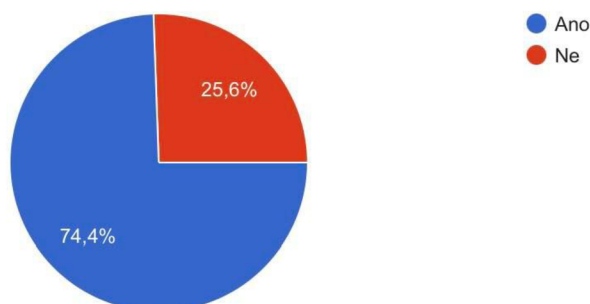

Graf 3 - otázka č. 3

Pro dotazníkové šetření bylo podstatné, aby se ho účastnily osoby žijící ve městě Tábor či přilehlých vesnicích a městech na Tábořsku. Převážná většina respondentů má bydliště na území města Tábora (244 osob), 26,2% respondentů uvedla své bydliště ve vesnicích a městech na Tábořsku (81 osob). Do dotazníkového šetření se zapojily pouze 4 osoby mající bydliště mimo Tábořsko.

4) Cítíte se ve svém bydlišti bezpečně?

309 odpovědí

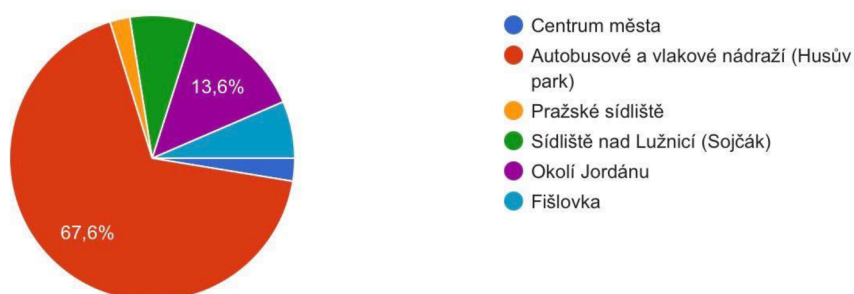

Graf 4 - otázka č. 4

Otázka č. 4 se orientuje na mapování bezpečnostní situace na Táborsku. Téměř tři čtvrtiny respondentů uvedly, že se ve svém bydlišti cítí bezpečně, konkrétně se jedná o 230 respondentů. Zbýlých 79 osob se ve svém bydlišti bezpečně necítí.

5) Ve které části Tábora se cítíte nejméně bezpečně?

309 odpovědí

Graf 5 - otázka č. 5

Za nejméně bezpečnou část Tábora označili respondenti prostor autobusového a vlakového nádraží a k nim přilehlý Husův park (209 osob). 13,6% respondentů označilo okolí Jordánu jako místo, kde se cítí nejméně bezpečně. 23 osob dále vybralo jako nebezpečnou část Tábora Sídliště nad Lužnicí a 20 osob Lužickou ulici neboli Fišlovku. Ostatní místa vybralo zanedbatelné množství dotázaných.

6) Existují nějaké skupiny osob, kvůli kterým se necítíte bezpečně?

210 odpovědí

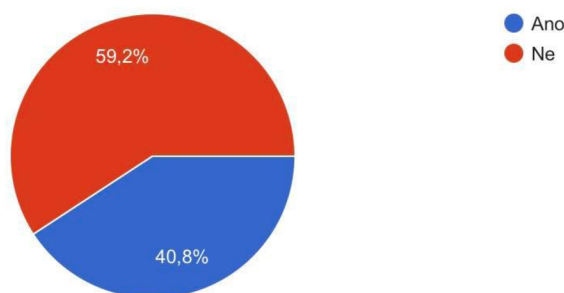
Skupiny osob	Počet
Romové	101
Bezdomovci	69
Skupiny mladistvých	45
Drogově závislé osoby	43
Opilci	21
Ukrajinci	14

Tabulka 1 - otázka č. 6

Otázka č. 6 byla jednou ze tří otevřených otázek. Na základě odpovědí byla vytvořena tabulka s nejčastějšími odpověďmi. Pokud respondenti uvedli více než jednu skupinu osob, byla jejich odpověď započítána vícekrát. Nejčastěji dotázaní označili, že se bezpečně necítí kvůli Romům (35%). Druhou nejčastější odpověď byli osoby bez domova (23%). Poté následovaly odpovědi skupiny mladistvých (15%) a opilci (14%). Nejméně osob označilo, že se necítí bezpečně kvůli Ukrajincům (5%).

7) Stal/a jste se někdy osobně nebo někdo z členů Vaší rodiny obětí trestného činu, přestupku nebo pokusu o něj na území města Tábor?

309 odpovědí

Graf 6 - otázka č. 7

Otázka č. 7 spadá do okruhu mapování bezpečnostní situace v Táboře. 59,2% dotázaných uvedlo, že nemají osobní zkušenost, popřípadě někdo z jejich rodiny

s trestným činem, přestupkem či pokusem o něj na území města Tábor. Zbýlých 126 respondentů uvedlo, že se s něčím takovým setkalo.

8) Pokud ano, o jaký čin/přestupek se jednalo?

137 odpovědí

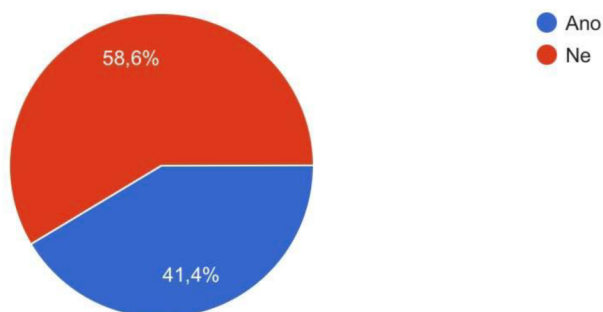
Čin	Počet
Nevhodné chování skupinek osob	80
Napadení (fyzické/slovní)	73
Rvačka	30
Krádež osobního majetku	28
Násilí	26
Dopravní nehoda	22
Jiné	14
Vykradený byt/dům	10

Tabulka 2 - otázka č. 8

Otázka č. 8 byla polootevřenou otázkou. Dotázaní měli na výběr z osmi odpovědí, přičemž mohli vybrat více možností. Nejčastějším činem, se kterým se respondenti setkali, bylo nevhodné chování skupinek osob (28%). Druhou nejčastější odpovědí bylo napadení, ať už fyzické či slovní (25%) Ostatní odpovědi byly poměrně vyrovnané a zastoupené menším procentem hlasů.

9) Máte nějaké romské přátele?

309 odpovědí

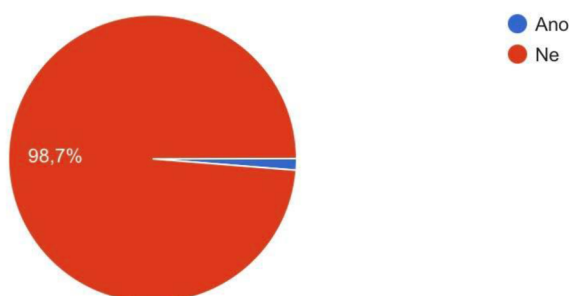

Graf 7 - otázka č. 9

Jak vyplývá z grafu, více než polovina respondentů nemá mezi svými přáteli osoby pocházející z romské komunity. 41,4% osob však označila, že jejich přítel je Rom či Romka (128 respondentů).

10) Cítíte se sám/a jako Rom/ka?

309 odpovědí

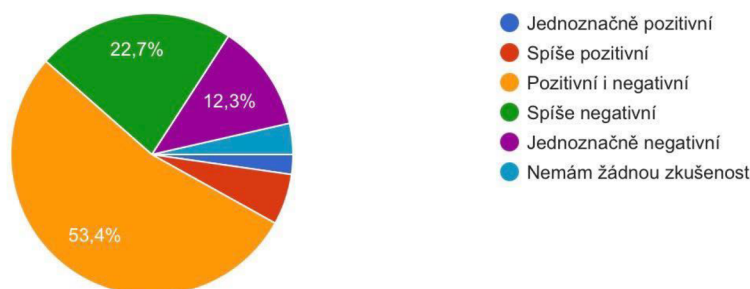

Graf 8 - otázka č. 10

Téměř všichni respondenti uvedli, že se necítí být Romem či Romkou (305 osob). Pouze 4 respondenti se přihlásili k romskému etniku.

11) Jaká je Vaše zkušenost s Romy?

309 odpovědí

Graf 9 - otázka č. 11

Tato otázka odráží osobní zkušenosti respondentů s příslušníky romského etnika. Jak vyplývá z výšečového grafu, více než polovina respondentů má pozitivní i negativní zkušenost (165 osob). Pro odpověď spíše negativní zkušenost hlasovalo 22,7% (70 osob). 38 osob uvedlo, že jejich zkušenost je jednoznačně negativní. K ostatním odpovědím se přihlásilo zanedbatelné množství respondentů.

12) Napište 3 znaky, které považujete za charakteristické pro Romy.

176 odpovědí

Znak	Počet
Hlučnost	75
Tmavší barva pleti	42
Vulgarita	22
Nezaměstnanost	12
Drzost	11
Agrese	10
Hudební nadání	3
Soudržnost rodiny	2

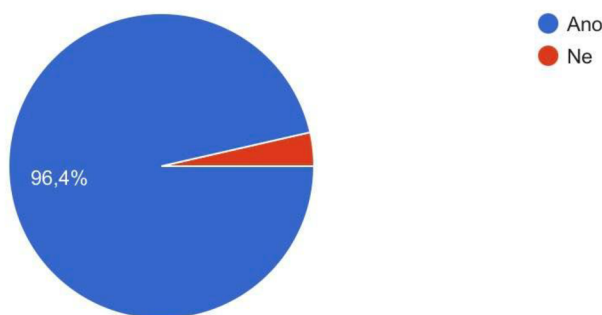
Tabulka 3 - otázka č. 12

Otázka č. 12 byla druhou otevřenou otázkou. V této otázce měli dotázaní napsat tři znaky, které považují charakteristické pro příslušníky romského etnika. Tabulka vytvořená k této otázce poukazuje na nejčastější odpovědi, které respondenti

uvedli. Charakteristických rysů se objevilo mnoho, ovšem nejčastěji respondenti uváděli přílišnou hlučnost a tmavší barvu pleti. Pozitivní charakteristické rysy se téměř nevyskytovaly, pouze pár jedinců uvedlo romské hudební nadání a pevnou soudržnost rodiny.

13) Slyšel/a jste někdy o romských dětských ganzích?

309 odpovědí

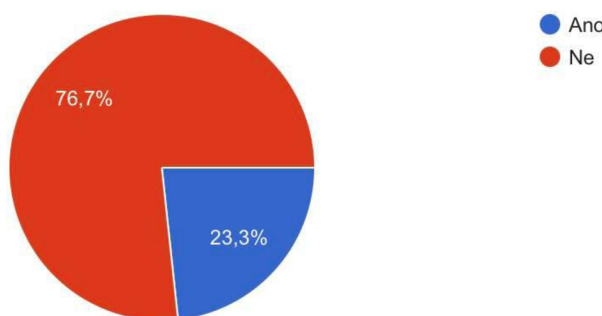

Graf 10 - otázka č. 13

Jak vyplývá z grafu, téměř všichni respondenti někdy slyšeli o romských dětských ganzích. Příčina může být v silné medializaci problematiky. Pouze 11 osob nemá ponětí o existenci romských dětských gangů.

14) Měl/a jste někdy osobní zkušenost nebo někdo z členů Vaší rodiny s romskými dětskými gangy na území města Tábor?

309 odpovědí

Graf 11 - otázka č. 14

Otázka č. 14 navazuje na předešlou otázku o povědomí dotázaných o romských dětských ganzích. Přes tři čtvrtiny respondentů s nimi nemá žádnou osobní

zkušenost (237 osob). Na otázku osobní zkušenosti s romskými dětskými gangy odpovědělo kladně 23,3% respondentů, tedy 72.

15) Pokud ano, o jakou zkušenost se jednalo?

69 odpovědí

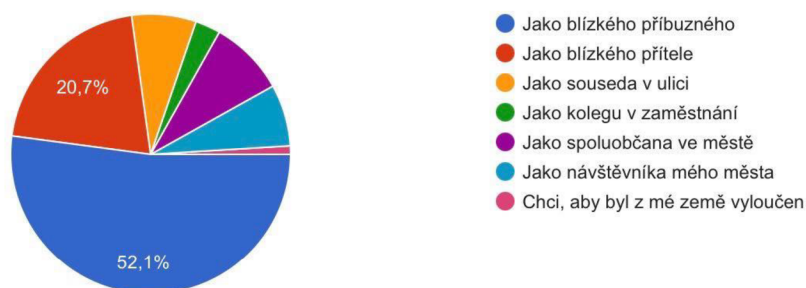
Zkušenost	Počet
Napadení (fyzické/verbální)	43 (14/29)
Krádež	6
Obtěžování	6
Pozitivní	1

Tabulka 4 - otázka č. 15

Otázka č. 15 je poslední otevřenou otázkou a současně se jedná pouze doplňující otázku k otázce předešlé týkající se zkušeností respondentů s romskými dětskými gangy. Nejčastěji dotázaní uvedli, že se setkali s napadením, konkrétně s verbálním. Poté byly odpovědi různorodé, pouze jedna byla pozitivní.

16) Byl/a byste ochotný/á přijmout žida:

309 odpovědí

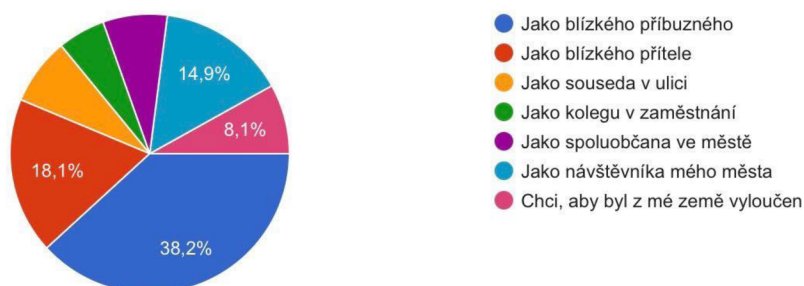

Graf 12 - otázka č. 16

V této otázce dominuje odpověď, že by respondenti přijali žida jako svého blízkého příbuzného (52,1%). Druhou nejpočetnější odpovědí se stala odpověď, že by žida přijali jako svého blízkého přítele (20,7%). Zbylé odpovědi jsou zastoupeny obdobnou mírou odpovědí. Pouze 3 osoby by chtěly, aby byli židé vyloučeni ze země.

17) Byl/a byste ochotný/á přijmout Ukrajince:

309 odpovědí

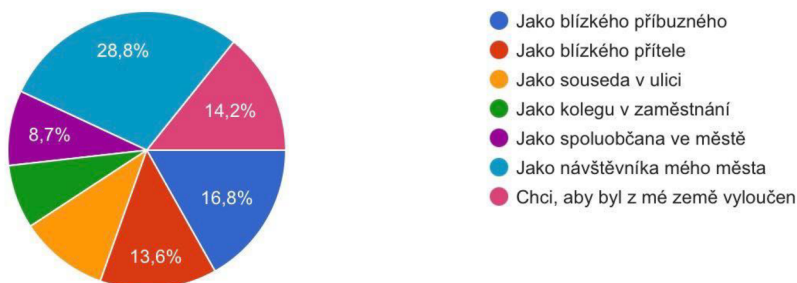

Graf 13 - otázka č. 17

V otázce č. 17 opět převažovala odpověď, že by respondenti přijali Ukrajince jako svého blízkého příbuzného (118 osob), a dále jako blízkého přítele (56 osob). 14,9% respondentů by však Ukrajince přijalo pouze jako návštěvníka jejich města a 25 respondentů by si dokonce přálo, aby byli Ukrajinci ze země vyloučeni.

18) Byl/a byste ochotný/á přijmout imigranta z Blízkého východu a severní Afriky:

309 odpovědí

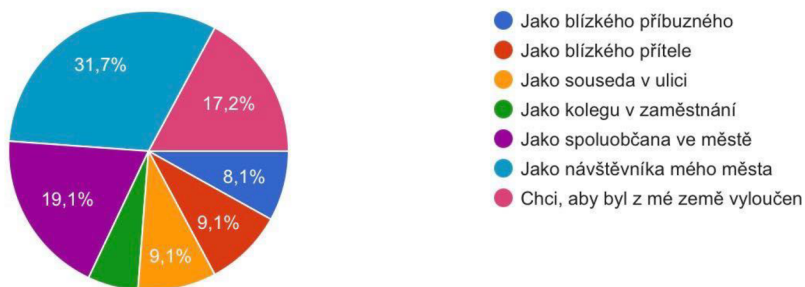

Graf 14 - otázka č. 18

Co se týče imigrantů z Blízkého východu a severní Afriky, nejvíce respondentů zvolilo odpověď, že by je přijali pouze jako návštěvníky jejich města (89 osob). Téměř vyrovnané byly odpovědi, že by respondenti přijali imigranta jako svého blízkého příbuzného (52 osob) či blízkého přítele (42 osob). Pro vyloučení imigrantů z Blízkého východu a severní Afriky hlasovalo 44 respondentů.

19) Byl/a byste ochotný/á přijmout anarchistu (člověk, který odmítá jakoukoliv formu vlády):

309 odpovědí

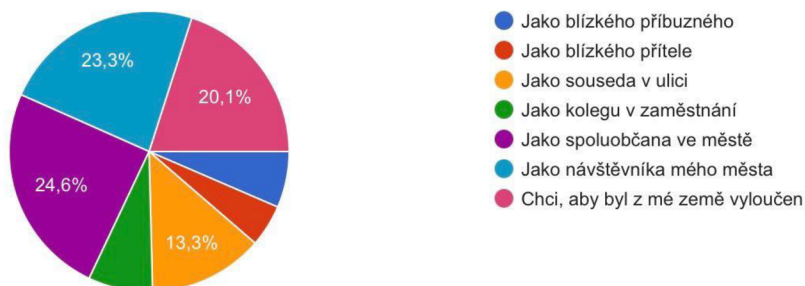

Graf 15 - otázka č. 19

Nejvíce dotázaných by přijalo anarchistu jako pouze jako návštěvníka jejich města (31,7%). Vyrovnané odpovědi byly u možností, že by anarchistu přijali jako spoluobčana ve městě (59 osob) či by si přáli, aby byl ze země vyloučen (54 osob). Ostatní odpovědi jsou rovnoměrné a zastoupené zanedbatelným procentem.

20) Byl/a byste ochotný/á přijmout bezdomovce:

309 odpovědí

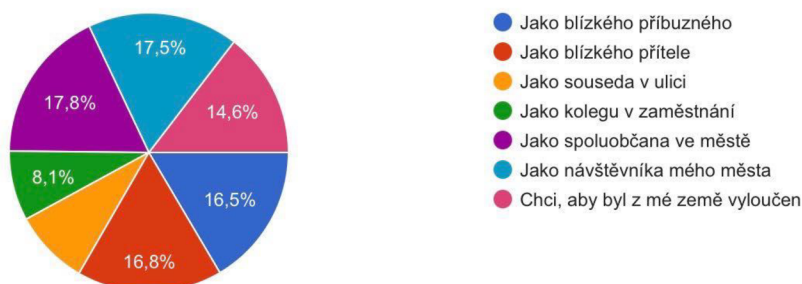

Graf 16 - otázka č. 20

Co se týče osob bez domova, 77 respondentů by je přijalo jako spoluobčany ve městě, 72 jako návštěvníky města a 63 dotázaných by chtělo, aby byli ze země vyloučeni. 13,3% by osoby bez domova byli ochotni přijmout také jako sousedy v ulici.

21) Byl/a byste ochotný/á přijmout Roma:

309 odpovědí

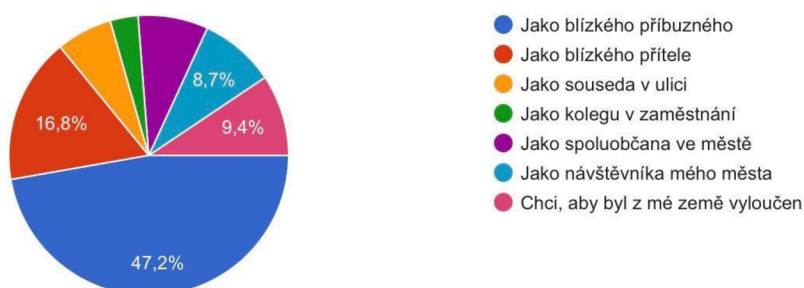

Graf 17 - otázka č. 21

Na otázku č. 21 byly odpovědi poměrně různorodé a všechny téměř vyrovnané. Nejčastěji se vyskytovala odpověď, že by dotázaní přijali Roma jako spoluobčana ve městě (55 osob). Prakticky stejný počet respondentů by přijal Roma pouze jako návštěvníka jejich města (54 osob). Vyrovnané odpovědi byly ovšem i pozitivního rázu, neboť 52 osob by přijalo Roma jako blízkého přítele či jako blízkého příbuzného (51 osob). 45 dotázaných by si přálo, aby byli Romové vyloučeni ze země. Stejným procentem 8,1% byly zastoupeny odpovědi, které značí, že by byli dotázaní ochotní přijmout Roma jako kolegu v zaměstnání či souseda v ulici.

22) Byl/a byste ochotný/á přijmout člena LGBTQ+ komunity:

309 odpovědí

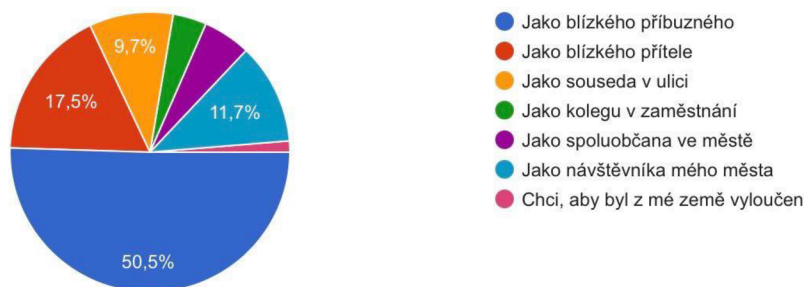

Graf 18 - otázka č. 22

Na otázku č. 22 převažuje odpověď, že by respondenti přijali člena LGBTQ+ komunity jako svého blízkého příbuzného (148 osob). 52 osob by ho přijalo jako svého blízkého přítele. 18% osob nahlíží na příslušníky LGBTQ+ s jistým despektem, neboť by byli nejradši, kdyby byli ze země vyloučeni (30 osob) či by je akceptovali pouze jako návštěvníky jejich města (28 osob).

23) Byl/a byste ochotný/á přijmout Němce:

309 odpovědí

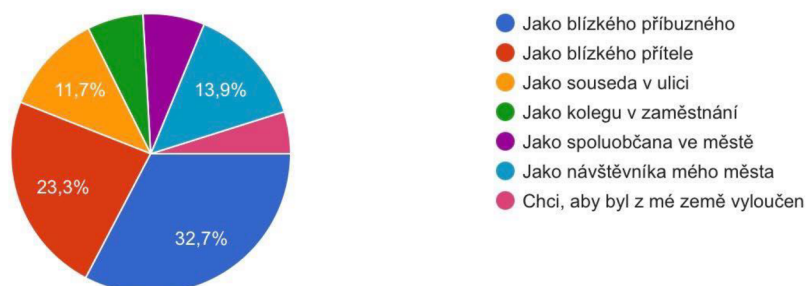

Graf 19 - otázka č. 23

K Němcům pocítují respondenti menší sociální distanci, neboť 50,5% dotázaných by je přijalo jako blízké příbuzné. 55 osob by Němce přijalo jako blízké přátele a 30 osob jako sousedy v ulici. 11,7% by Němce přijalo pouze jako návštěvníky jejich města.

24) Byl/a byste ochotný/á přijmout Afroameričana (černocho):

309 odpovědí

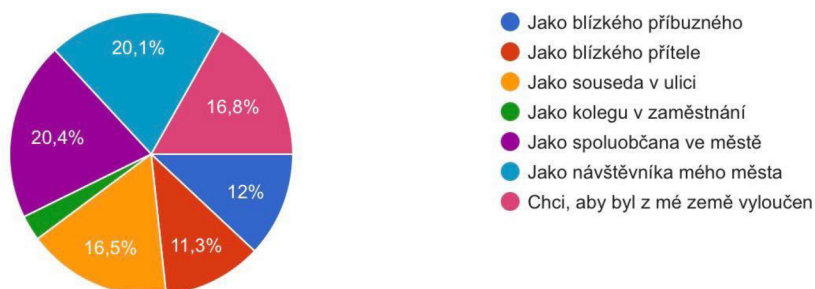

Graf 20 - otázka č. 24

Jak vyplývá z výšečového grafu, největším počtem respondentů byly zastoupeny odpovědi, že by dotázaní přijali Afroameričana jako blízkého příbuzného (101 osob) či blízkého přítele (74 osob). 36 respondentů by Afroameričana přijalo jako souseda v ulici a 44 pouze jako návštěvníka jejich města.

25) Byl/a byste ochotný/á přijmout prostitutku:

309 odpovědí

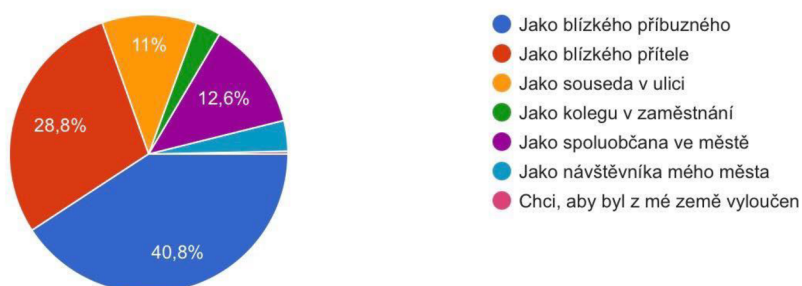

Graf 21 - otázka č. 25

Obdobným počtem respondentů byly zastoupeny odpovědi, že by dotázaní přijali prostitutku jako spoluobčanku ve městě (64 osob), návštěvníci města (63 osob), sousedku v ulici (51 osob) či by si přáli, aby byla vyloučena ze země (53 osob). Necelá čtvrtina respondentů by dokázala přijmout prostitutku také jako blízkou přítelkyni (36) či blízkou příbuznou (37).

26) Byl/a byste ochotný/á přijmout Vietnamce:

309 odpovědí

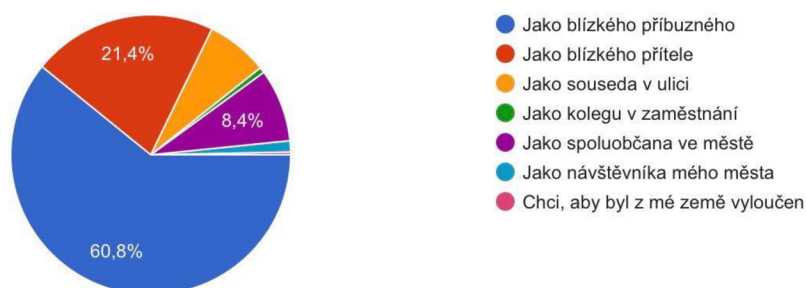

Graf 22 - otázka č. 26

Z otázky č. 26 vyplývá, že 40,8% respondentů by přijalo Vietnamce jako blízkého příbuzného a 89 dotázaných jako blízkého přítele. Jako souseda v ulici by Vietnamce přijalo 34 osob a jako spoluobčana ve městě 40. Pouze dva dotázaní by chtěli, aby byl ze země vyloučen.

27) Byl/a byste ochotný/á přijmout tělesně postiženého:

309 odpovědí

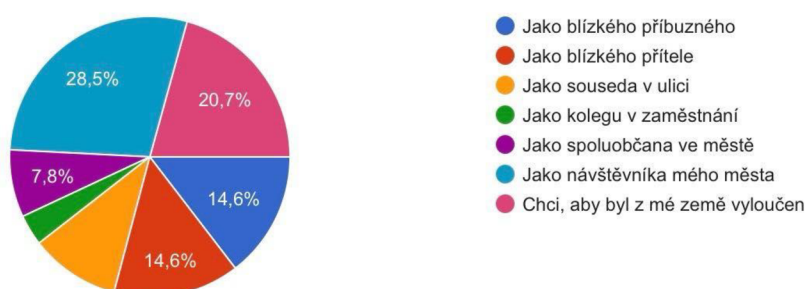

Graf 23 - otázka č. 27

Nejčastější odpovědí na otázku č. 27 byla volba, že by respondenti přijali tělesně postiženého jako blízkého příbuzného (190 osob). 67 osob by přijalo tělesně postiženého jako blízkého přítele. Odpovědi, že by respondenti přijali tělesně postiženého jako souseda v ulici či spoluobčana ve městě, byly vyrovnané.

28) Byl/a byste ochotný/á přijmout Araba/muslima:

309 odpovědí

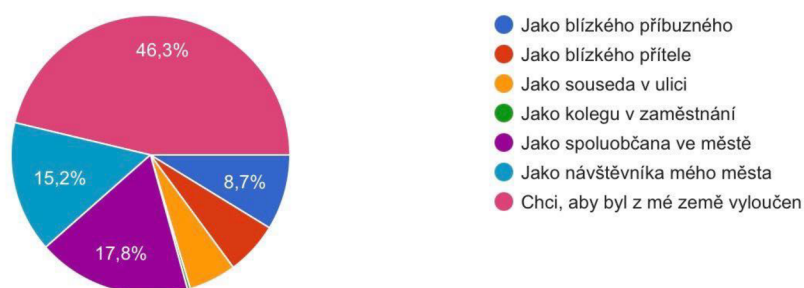

Graf 24 - otázka č. 28

Téměř polovina respondentů přijímá Araby negativně, neboť 90 dotázaných by přijalo Araba pouze jako návštěvníka jejich města a 65 by chtělo, aby byli ze země vyloučeni. Vyrovnané odpovědi jsou u volby, že by respondenti přijali Araby jako blízké příbuzné (45 osob) či blízké přátele (46 osob).

29) Byl/a byste ochotný/á přijmout drogově závislého člověka:

309 odpovědí

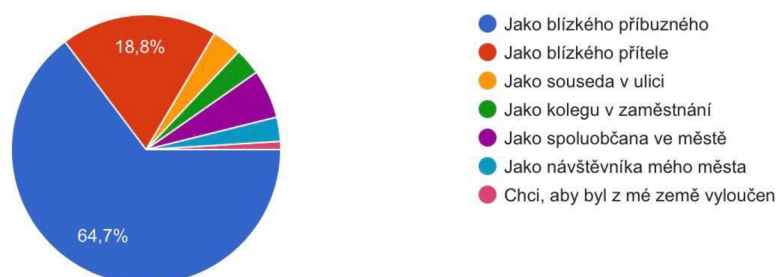

Graf 25 - otázka č. 29

Drogově závislé osoby vyšly z dotazníkového šetření jako nejméně akceptovatelné. Respondenti vykazují největší míru sociální distance právě k drogově závislým, neboť 143 osob (46,3%) by chtěli, aby byli ze země vyloučeni. 15,2% osob by drogově závislé osoby přijali pouze jako spoluobčany ve městě (55 osob) či jako návštěvníky města (47 osob).

30) Byl/a byste ochotný/á přijmout Slováka:

309 odpovědí

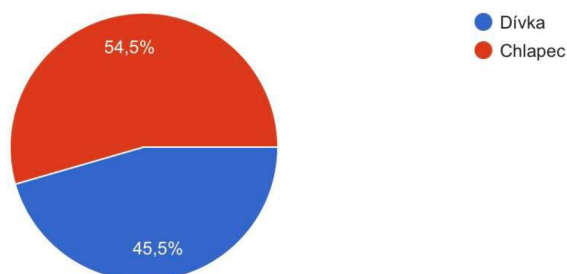
Graf 26 - otázka č. 30

Slováci v této části dotazníkového šetření zkoumající míru sociální distance dopadli nejlépe, neboť jako blízkého příbuzného je zvolilo více než 64% respondentů (200 osob). 18,8% vybralo odpověď, že by přijali Slováka jako blízkého příbuzného. Ostatní odpovědi jsou zastoupeny malým procentem respondentů.

Dotazníkové šetření pro žáky devátých tříd základních škol

1) Jaké je Tvé pohlaví?

123 odpovědí

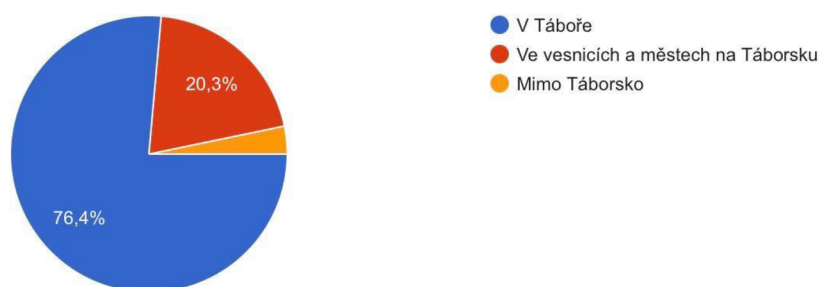

Graf 27 - otázka č. 1

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 57 dívek a 66 chlapců. Tato otázka je čistě informativní, na výsledky dotazníkového šetření nemá pohlaví respondentů vliv.

2) Kde bydlíš?

123 odpovědí

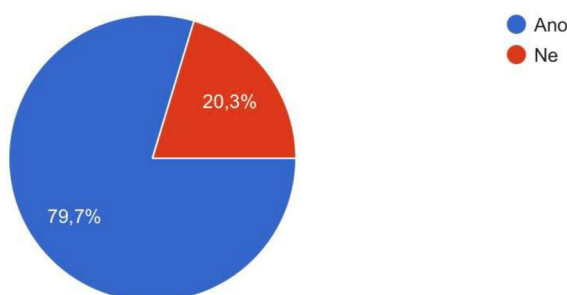

Graf 28 - otázka č. 2

Obdobně jako u dotazníku pro obyvatelstvo Tábořska, i zde bylo důležité, aby většina respondentů měla své bydliště na území Tábořska. Přímo v Táboře bydlí 96 dotázaných žáků, ve vesnicích a městech na Tábořsku 24 a mimo Tábořsko uvedli své bydliště 3 žáci.

3) Cítíš se ve svém bydlišti bezpečně?

123 odpovědí

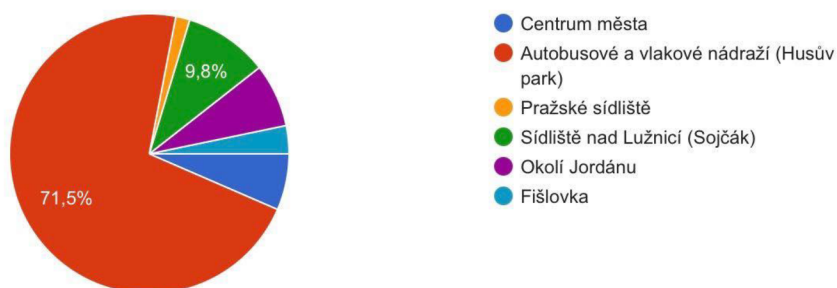

Graf 29 - otázka č. 3

Většina dotázaných se cítí ve svém bydlišti bezpečně, konkrétně se jedná o 100 respondentů (79,7%). Zbýlých 23 dotázaných uvedlo, že se ve svém bydlišti bezpečně necítí.

4) Ve které části Tábora se cítíš nejméně bezpečně?

123 odpovědí

Graf 30 - otázka č. 4

Co se týče problematických částí města Tábora, téměř tři čtvrtiny respondentů uvedly, že nejméně bezpečně se cítí v okolí autobusového a vlakového nádraží a k nim přilehlého Husova parku. Druhou nejčastější odpovědí bylo Sídliště nad Lužnicí (12 žáků). Ostatní odpovědi byly zastoupeny menším procentem dotázaných.

5) Existují nějaké skupiny osob, kvůli kterým se necítíš bezpečně?

119 odpovědí

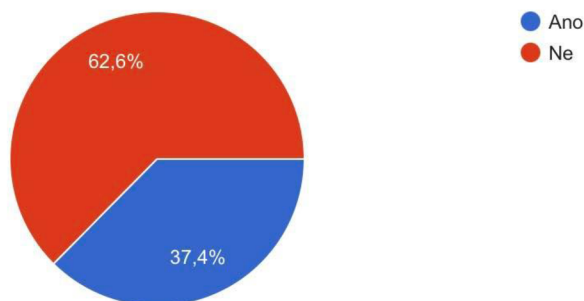
Skupiny osob	Počet
Romové	38
Bezdomovci	25
Skupiny mladistvých	14
Drogově závislé osoby	14
Opilci	11
Ukrajinci	2

Tabulka 5 - otázka č. 5

Otázka č. 5 byla první otevřenou otázkou dotazníkového šetření. Žáci devátých tříd základních škol měli uvést ty osoby, kvůli kterým se necítí bezpečně. Na základě předchozího dotazníku byla vytvořena tabulka, jež zachycuje nejčastější odpovědi na otázku. Žáci se cítí nejvíce ohroženi příslušníky romského etnika (38 žáků), poté lidmi bez domova (25 žáků). Ve stejné míře se vyskytla odpověď skupiny mladistvých a drogově závislé osoby (14 žáků). 11 žáků se cítí ohroženo opilými osobami a pouze 2 žáci uvedli jako hrozbu Ukrajince.

6) Stal/a ses někdy osobně nebo někdo z členů Tvé rodiny obětí trestného činu, přestupku nebo pokusu o něj na území města Tábor?

123 odpovědí

Graf 31 - otázka č. 6

Většina žáků devátých tříd základních škol či členové jejich rodiny se nesetkali s trestným činem, přestupkem nebo pokusem o něj na území města Tábor (78 respondentů). Zbylých 45 dotázaných tuto negativní zkušenost má.

7) Pokud ano, o jaký čin/přestupek se jednalo?

58 odpovědí

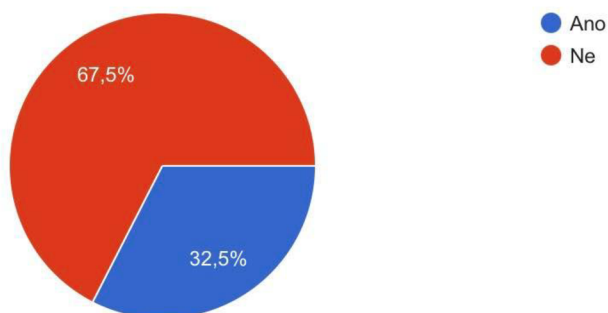
Čin	Počet
Napadení (fyzické/slovní)	26
Nevhodné chování skupinek osob	23
Krádež osobního majetku	17
Rvačka	16
Jiné	16
Násilí	9
Vykradený byt/dům	6
Dopravní nehoda	3

Tabulka 6 - otázka č. 7

Otázka č. 7 navazuje na předchozí otázku, jež se zaměřuje na zkušenosti respondentů s přestupky a trestnými činy. Žáci měli na výběr z osmi odpovědí, přičemž mohli vybrat více možností. Nejčastěji se jednalo o napadení (26 žáků) a nevhodné chování skupinek osob (23 žáků).

8) Máš nějaké romské kamarády?

123 odpovědí

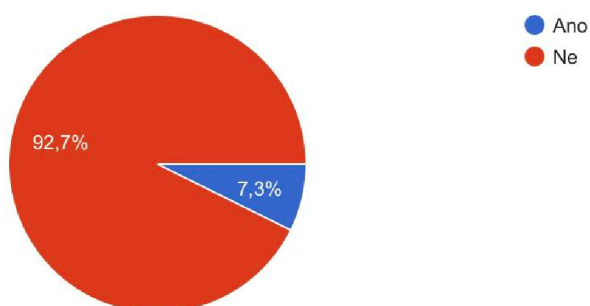

Graf 32 - otázka č. 8

Jak vyplývá z výsečového grafu, více než polovina žáků nemá kamaráda Roma či Romku (78 žáků). Zbýlých 45 žáků uvedlo, že se s příslušníkem romského etnika přátelí.

9) Cítíš se sám/a jako Rom/ka?

123 odpovědí

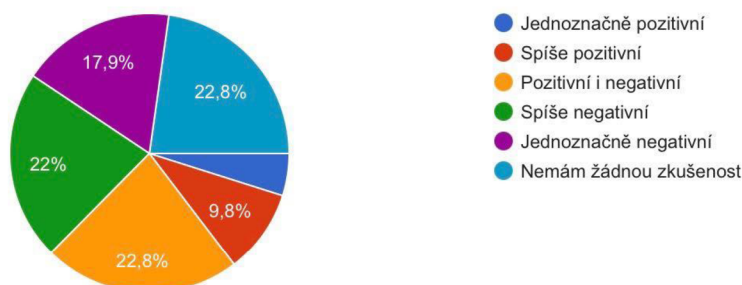

Graf 33 - otázka č. 9

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 9 žáků, kteří se cítí jako Rom či Romka, ovšem naprostá většina (114 žáků) uvedla, že nikoliv.

10) Jaká je Tvá zkušenost s Romy?

123 odpovědí

Graf 34 - otázka č. 10

Oproti přechozímu dotazníkovému šetření, kdy většina respondentů uvedla, že má zkušenost s Romy pozitivní i negativní, odpovědi žáků jsou více rozmanité. Stejný počet dotázaných uvedl, že buď nemají žádnou zkušenost s Romy, nebo je jejich zkušenost pozitivní i negativní (28 dotázaných). Spíše negativní zkušenost uvedlo 22% žáků a jednoznačně negativní 17,9%.

11) Napiš 3 znaky, které považuješ za charakteristické pro Romy.

108 odpovědí

Znak	Počet
Tmavší barva pleti	32
Vulgarita	15
Hlučnost	12
Drzost	10
Kouří cigarety	10
Agrese	8
Společenská	2
Hudební nadání	2

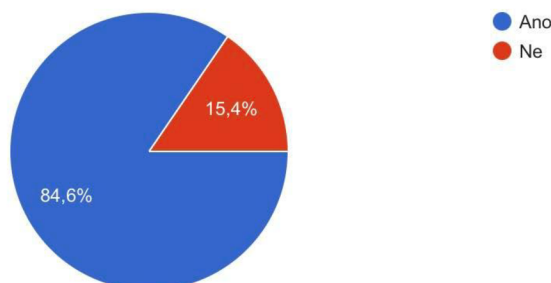
Tabulka 7 - otázka č. 11

Otázka č. 11 je druhou otevřenou otázkou dotazníkového šetření. V této otázce měli žáci devátých tříd uvést tři znaky, jež považují za charakteristické pro Romy. K této otázce byla vytvořena tabulka, která zachycuje nejčastější odpovědi. Nejčastěji žáci zmiňovali, že je pro Romy charakteristická tmavší pleť (30%). Poté byly odpovědi poměrně vyrovnané, dotázaní často uváděli hlučnost, drzost, a že

Romové kouří cigarety. Pouze pár odpovědí bylo pozitivního rázu (4%). Jednalo se o společenskost Romů a jejich hudební nadání.

12) Slyšel/a jsi někdy o romských dětských ganzích?

123 odpovědí

Graf 35 - otázka č. 12

Více než tři čtvrtiny dotázaných slyšelo o romských dětských ganzích, přesně se jednalo o 107 respondentů. Pouhých 16 dotázaných se s tímto pojmem nikdy nesetkalo.

13) Pokud ano, co jsi slyšel/a a setkal/a ses s nimi někdy?

103 odpovědí

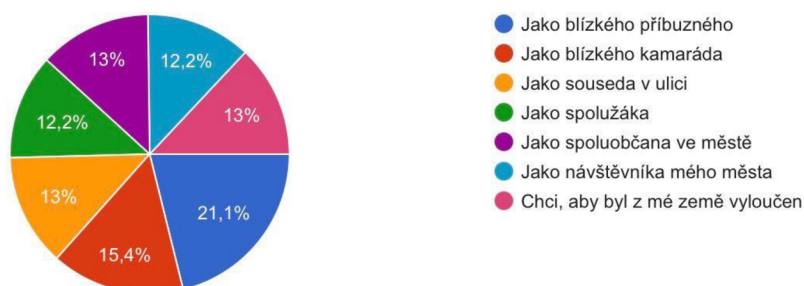
Výrok	Počet
Slyšel/a jsem, že napadají lidi	38
Slyšel/a jsem, že okrádají lidi	20
Ne, nesetkal/a	68
Ano, setkal/a	21

Tabulka 8 - otázka č. 13

Otázka č. 13 byla poslední otevřenou otázkou dotazníkového šetření. Otázka zahrnuje pohled žáků na romské dětské gangy. Oproti minulému dotazníku jedné uzavřené a jedné otevřené otázky na problematiku dětských gangů, chtěla dát autorka dotazníku žákům devátých tříd prostor vyjádřit svůj názor prostřednictvím jedné otevřené otázky. V tabulce jsou zaznamenány nejčastější odpovědi respondentů. 58 žáků slyšelo, že romské dětské gangy napadají či kradou osobám různé věci. Z celkového počtu odpovědí, 70% dotázaných se nikdy se romskými dětskými gangy nesetkalo, zbylých 30% ano.

14) Byl/a bys ochotný/á přijmout žida:

123 odpovědí

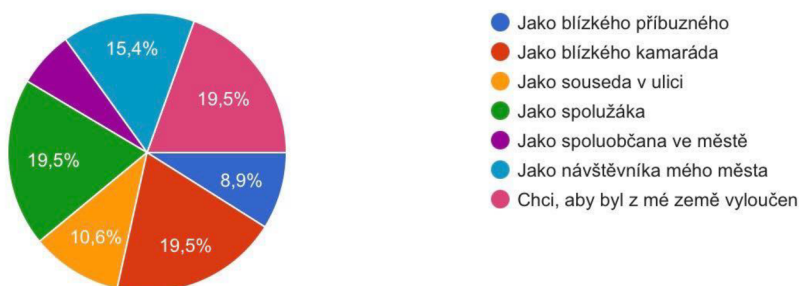

Graf 36 - otázka č. 14

Jak vyplývá z grafu, všechny odpovědi jsou poměrně vyrovnané. Nejvíce respondentů zvolilo možnost, že by žida přijali jako blízkého příbuzného (26 osob), a poté jako blízkého kamaráda (21 osob). Stejný počet dotázaných zvolilo možnost přijmout žida jako souseda v ulici, spoluobčana ve městě či možnost vyloučení židů ze země.

15) Byl/a bys ochotný/á přijmout Ukrajince:

123 odpovědí

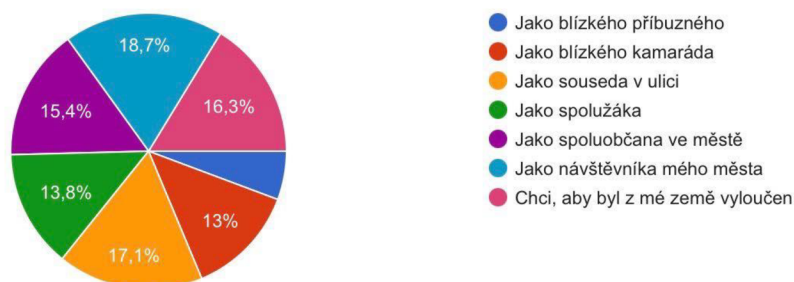

Graf 37 - otázka č. 15

U této otázky nebyla pouze jedna nejčastější možnost. Respondenti zvolili stejným počtem více možností, mezi které se řadí přijmout Ukrajince jako spolužáka, blízkého kamaráda či by chtěli, aby byl ze země vyloučen (24 respondentů). Poté následovala možnost, že by žáci přijali Ukrajince pouze jako návštěvníka jejich města (21 žáků). Ostatní možnosti jsou zastoupeny menším procentem odpovědí.

16) Byl/a bys ochotný/á přijmout imigranta z Blízkého východu a severní Afriky:

123 odpovědí

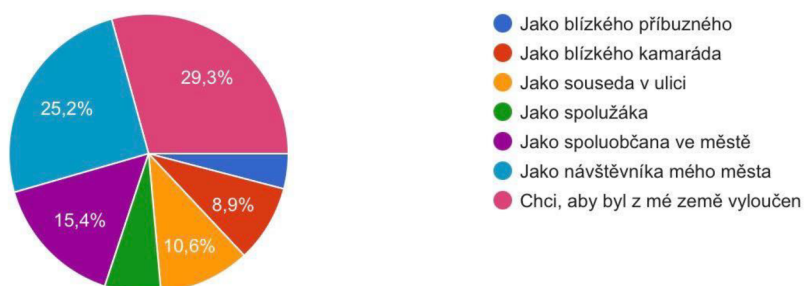

Graf 38 - otázka č. 16

Z celkového počtu 123 žáků, nejvíce zvolilo možnost, že by imigranta z Blízkého východu a severní Afriky přijalo pouze jako návštěvníka jejich města (23 žáků), poté následovala volba, že by jej akceptovali jako souseda v ulici (21 žáků). Nemalé procento žáků by také chtělo, aby byl ze země vyloučen (16,3%). Ovšem i v této otázce byly všechny odpovědi téměř vyrovnané.

17) Byl/a bys ochotný/á přijmout anarchistu (člověk, který odmítá jakoukoliv formu vlády):

123 odpovědí

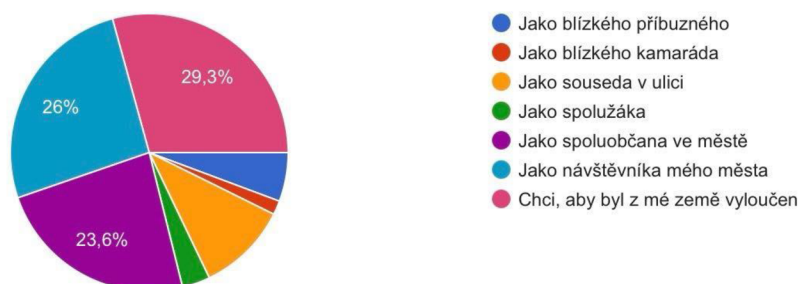

Graf 39 - otázka č. 17

V otázce č. 17 měli žáci uvést, do jaké míry by akceptovali anarchistu. Nejvíce z nich by bylo nejrady, aby byl ze země vyloučen (36 žáků), poté následovala odpověď, že by jej přijali pouze jako návštěvníka jejich města (31 žáků). Ostatní odpovědi byly zastoupeny menším procentem respondentů.

18) Byl/a bys ochotný/á přijmout bezdomovce:

123 odpovědí

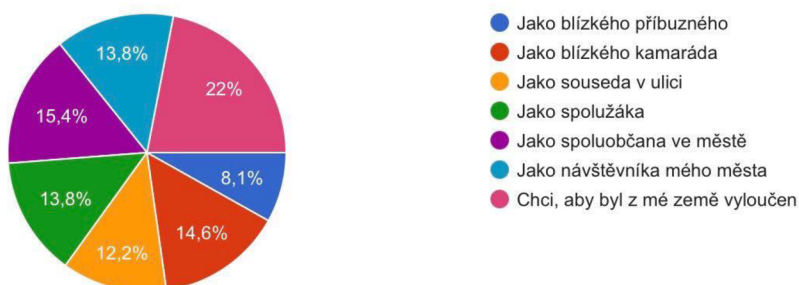

Graf 40 - otázka č. 18

Odpovědi u otázky č. 18 byly téměř totožné s odpověďmi otázky přechozí. Nejvíce respondentů hlasovalo pro možnost, že by bezdomovce vyloučili ze země (36 žáků). Druhou nejčastější odpovědí byla volba, že by bezdomovce akceptovali jen jako návštěvníka jejich města (32 žáků). Pouze o dva respondenty méně získala odpověď, že by bezdomovce akceptovali jako spoluobčana ve městě (30 žáků). Ostatní odpovědi získaly menší procento respondentů.

19) Byl/a bys ochotný/á přijmout Roma:

123 odpovědí

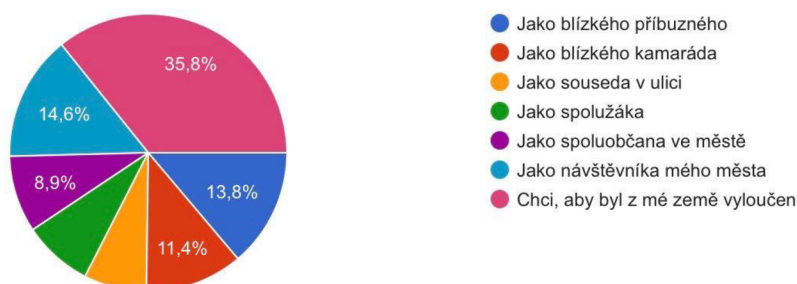

Graf 41 - otázka č. 19

Otázka č. 19 sledovala míru sociální distance vůči Romům. Jak vyplývá z výšečového grafu, nejvíce respondentů by chtělo, aby byli Romové ze země vyloučeni (27 žáků). Poté jsou všechny ostatní odpovědi vyrovnané, pouze u přijetí Roma jako blízkého příbuzného se vyskytuje nejmenší počet hlasů, konkrétně 10.

20) Byl/a bys ochotný/á přijmout člena LGBTQ+ komunity:

123 odpovědí

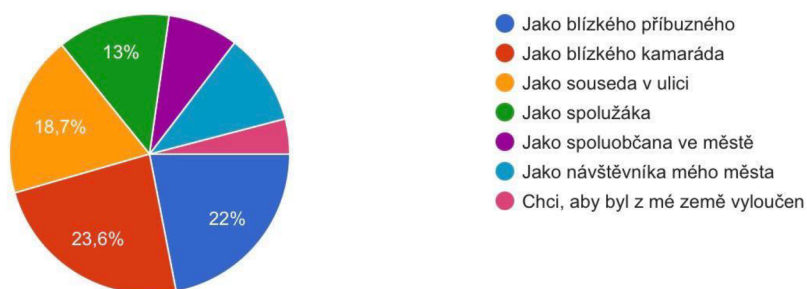

Graf 42 - otázka č. 20

Velice alarmující a překvapivá odpověď se vyskytla u otázky č. 20. Tato otázka zjišťuje míru sociální distance žáků devátých tříd vůči členům LGBTQ+ komunity. Nejvyšší procento dotázaných (35,8%) by bylo nejradši, aby byly tyto osoby vyloučeny ze země. Druhá nejčastější odpověď byla ta, že by respondenti přijali členy LGBTQ+ pouze jako návštěvníky jejich města. Obdobné procento dotázaných uvedlo, že by přijalo členy LGBTQ+ jako své blízké příbuzné (17 osob) či blízké přátele (14 osob).

21) Byl/a bys ochotný/á přijmout Němce:

123 odpovědí

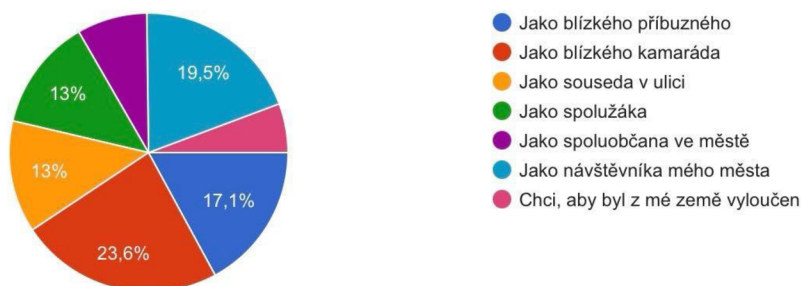

Graf 43 - otázka č. 21

Možnost přijmout Němce jako blízkého kamaráda vybralo nejvíce respondentů (32). Druhou nejčastější volbou bylo, že by přijali Němce jako blízkého příbuzného (27 žáků). Nemalé procento respondentů také uvedlo, že by přijalo Němce jako souseda v ulici (18,7%). Ostatní odpovědi nebyly tak časté.

22) Byl/a bys ochotný/á přijmout Afroameričana (černocha):

123 odpovědí

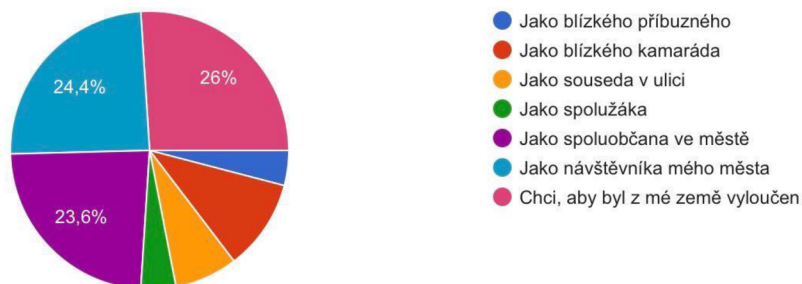

Graf 44 - otázka č. 22

Jak vyplývá z výšečového grafu, nejvíce žáků by přijalo Afroameričana jako blízkého kamaráda (31). Poté následovala odpověď, že by jej přijali pouze jako návštěvníka města (24 žáků). Jen o dva respondenty méně získala odpověď, že by Afroameričana přijali jako blízkého příbuzného (22 žáků). Pro další možnosti hlasovalo méně žáků.

23) Byl/a bys ochotný/á přijmout prostitutku:

123 odpovědí

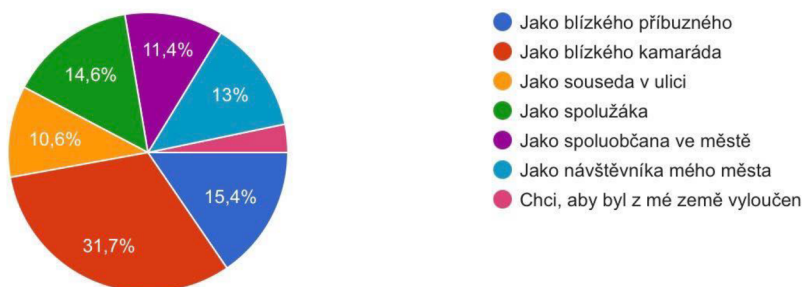

Graf 45 - otázka č. 23

Co se týče míry sociální distance k prostitutce, vzhledem k odpovědím žáků je poměrně vysoká. Nejvíce žáků totiž zvolilo možnost, že by chtěli, aby byla vyloučena ze země (33). Druhou nejčastější volbou byla odpověď, že by žáci akceptovali prostitutku pouze jako návštěvníci jejich města (31 žáků). Poslední výraznou odpovědí se jeví volba, že by prostitutku akceptovali jako spoluobčanku ve městě (29 odpovědí).

24) Byl/a bys ochotný/á přijmout Vietnamce:

123 odpovědí

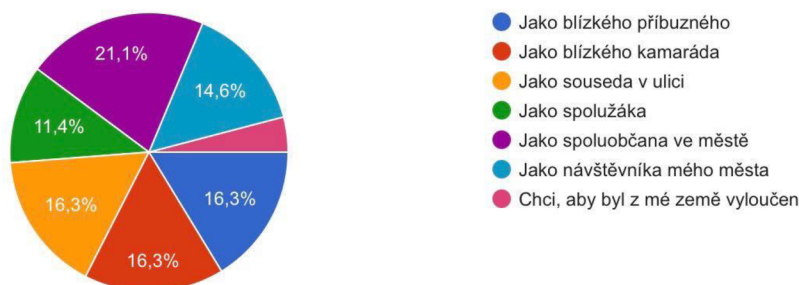

Graf 46 - otázka č. 24

Jak vyplývá z výšečového grafu, téměř čtvrtina respondentů by přijala Vietnamce jako blízkého kamaráda (41 osob). Poté byly odpovědi prakticky vyrovnané. Pouze 4 žáci by chtěli, aby byl ze země vyloučen.

25) Byl/a bys ochotný/á přijmout tělesně postiženého:

123 odpovědí

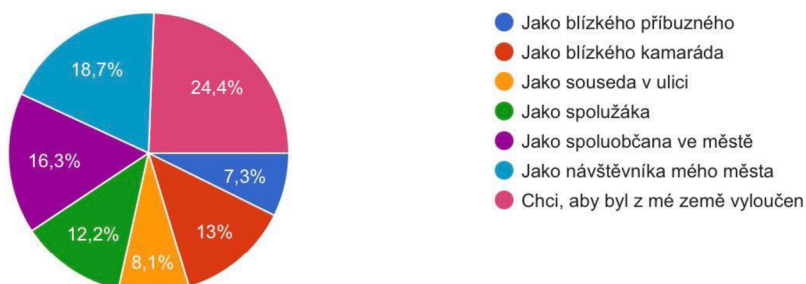

Graf 47 - otázka č. 25

Překvapivé odpovědi se vyskytly také u otázky č. 25 sledující sociální distanci vůči tělesně postiženým osobám. Téměř všechny odpovědi vykazují obdobné počty respondentů. Nejčastěji však žáci zvolili odpověď, že by tělesně postiženého přijali jako spoluobčana ve městě (26 žáků). Vyrovnané odpovědi byly u volby, kdy by dotázaní přijali tělesně postiženého jako blízkého příbuzného, blízkého kamaráda a souseda v ulici (20 žáků).

26) Byl/a bys ochotný/á přijmout Araba/muslima:

123 odpovědí

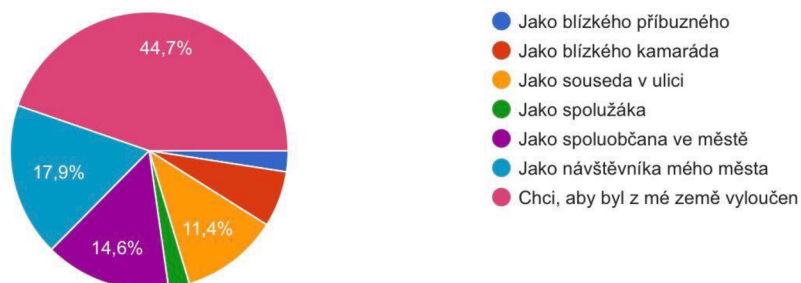

Graf 48 - otázka č. 26

Otázka č. 26 sledovala míru sociální distance k Arabům či muslimům, jež se jeví poměrně vysoká, neboť se nejčastěji vyskytovala odpověď, že by chtěli, aby byli ze země vyloučeni (30 žáků). Poté následovaly odpovědi, že by dotázaní akceptovali Araba jako návštěvníka jejich města (24 žáků) či spoluobčana ve městě (21 žáků).

27) Byl/a bys ochotný/á přijmout drogově závislého člověka:

123 odpovědí

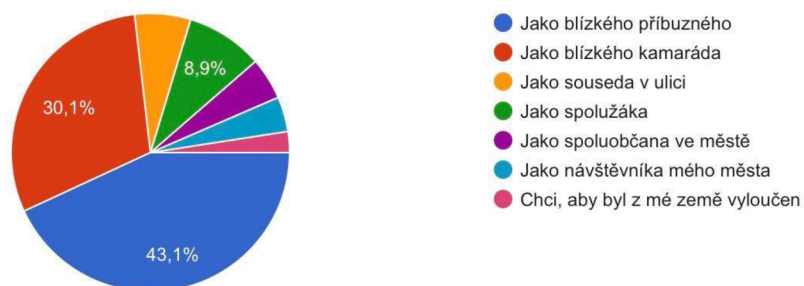

Graf 49 - otázka č. 27

Nejhůře z této části dotazníkového šetření zaměřující se na sociální distanci vyšly drogově závislé osoby, neboť téměř polovina respondentů by chtěla, aby byli ze země vyloučeni (56 žáků). Jako návštěvníka města by drogově závislého člověka přijmulo 22 respondentů a jako spoluobčana ve městě 19. Jako blízkého příbuzného by drogově závislou osobu přijali pouze tři žáci.

28) Byl/a bys ochotný/á přijmout Slováka:

123 odpovědí

Graf 50 - otázka č. 28

Totožně jako u dotazníku pro obyvatelstvo Táborska, nejmenší sociální distanci pociťují žáci devátých tříd základních škol ke Slovákům, neboť 55 (43,1%) by ho přijalo jako blízkého příbuzného a 38 (30,1%) respondentů by Slováka přijalo jako blízkého přítele. Ostatní odpovědi jsou zastoupeny zanedbatelným procentem dotázaných.

2.2.3 Vyhodnocení stanovených výzkumných předpokladů

Formulace otázek pro dotazníkové šetření byla odvozena z šesti předem stanovených výzkumných předpokladů, jež bylo možné ověřit nebo vyvrátit na základě získaných odpovědí respondentů.

VP1: Obyvatelé Táborska se cítí ve svém bydlišti bezpečněji než žáci devátých tříd základních škol.

Na tento výzkumný předpoklad se zaměřovala otázka č. 4 (u dotazníkového šetření pro žáky devátých tříd základních škol otázka č. 3), která zjišťovala, zda se respondenti cítí bezpečně ve svém bydlišti. 74,4% obyvatel Táborska uvedlo, že se cítí bezpečně. Žáci devátých tříd základních škol odpověděli kladně v 79,4%. Na základě zjištění lze výzkumný předpoklad falzifikovat. **VP1 vyvrácen.**

VP2: Většina respondentů se nestala obětí trestného činu, přestupku nebo pokusu o něj na území města Tábor.

Pro tento výzkumný předpoklad byla vytvořena otázka č. 7 (u dotazníkového šetření pro žáky devátých tříd základních škol otázka č. 6), jež zkoumala, zda se někdo z respondentů stal obětí trestného činu, přestupku nebo pokusu o něj na území města Tábor. Obyvatelé Táborska uvedli, že nikoliv v 59,2%. Žáci devátých tříd odpověděli shodně s obyvatelstvem Tábora negativně, konkrétně se jednalo o 62,6%. Ze zjištěných závěrů lze výzkumný předpoklad verifikovat. **VP2 potvrzen.**

VP3: Respondenti se cítí nejvíce ohroženi příslušníky romského etnika.

Třetí výzkumný předpoklad zkoumala otevřená otázka č. 6 (u dotazníkového šetření pro žáky devátých tříd základních škol otázka č. 5), ve které měli respondenti uvést ty skupiny osob, kvůli kterým se necítí bezpečně. Obyvatelé Táborska nejčastěji udávali Romy, konkrétně se jednalo o 101 odpovědí. Jinak to nebylo ani u žáků devátých tříd základních škol, neboť i v jejich odpovědích se nejčastěji vyskytovaly již zmiňovaní příslušníci romského etnika, přesně šlo o 38 dotázaných. Tento výzkumný předpoklad je nutné verifikovat. **VP3 potvrzen.**

VP4: Více než polovina respondentů měla osobní zkušenost s romskými dětskými gangy.

Tento výzkumný předpoklad mapovala otázka č. 14, jež zjišťovala, zda mají respondenti nebo někdo z členů jejich rodiny osobní zkušenost s romskými dětskými gangy, a k ní doplňující otázka č. 15, která se zaměřovala na konkrétní zkušenosti respondentů. U dotazníku pro žáky devátých tříd základních škol se jednalo pouze o jednu otevřenou otázku č. 13. Negativně odpovědělo 76,70 obyvatel Táborska a 66% žáků devátých tříd základních škol. Výzkumný předpoklad č. 4 je tedy falzifikován. **VP4 vyvrácen.**

VP5: Největší sociální distanci pociťují respondenti k osobám s negativními asociacemi (drogově závislé osoby).

Na výzkumný předpoklad č. 5 nesměřovala žádná konkrétní otázka, ale po vyhodnocení celého souboru otázek týkajících se míry sociální distance, lze vyvodit následující závěr. V otázce č. 29 dotazníkového šetření (u dotazníkového šetření pro žáky devátých tříd základních škol otázka č. 27), jež zjišťuje míru sociální distance dotázaných k drogově závislému člověku, se vyskytlo 46,3% (obyvatelstvo) a 44,7% (žáci) respondentů, jenž by chtělo, aby byly tyto osoby ze země vyloučeny, což po srovnání s ostatními otázkami zjišťující míru sociální distance jiných skupin je naprosto převažující. Tudíž lze tento výzkumný předpoklad verifikovat. **VP5 potvrzen.**

VP6: Žáci devátých tříd základních škol pociťují větší sociální distanci ke členům LGBTQ+ komunity než k Romům.

Pro vyhodnocení tohoto výzkumného předpokladu bylo nutné porovnat otázku č. 20 sledující míru sociální distance ke členům LGBTQ+ komunity a otázku č. 19, jež zachycuje míru sociální distance k Romům. Dle zjištění přijímají žáci devátých tříd základních škol členy LGBTQ+ komunity v téměř 50% negativně, neboť chtějí, aby byli ze země vyloučeni (35,8%) či by je přijali jen jako návštěvníky svého města (14,6%). Co se týče míry sociální distance k Romům, 21,4% by chtělo, aby byli vyloučeni ze země a 13,5% by akceptovalo Roma jako návštěvníka svého města. Na základě zjištění lze výzkumný předpoklad verifikovat. **VP6 potvrzen.**

2.2.4 Diskuze

V dotazníkovém šetření se objevily překvapivé výsledky některých odpovědí, ze kterých lze vyvodit následující závěry. V obou dotazníkových šetřeních se 40% respondentů stalo obětí přestupku, trestného činu či pokusu o něj. V otázce, kdy měli respondenti uvést tři rysy, které považují charakteristické pro Romy, jen 6 respondentů z celkového počtu 432 dotázaných uvedlo pozitivní charakteristický rys. Do tohoto zjištění se do značné míry promítá problematická situace romské komunity v Táboře, a především široké povědomí obyvatel Táborska o romských dětských ganzích a kriminalitě Romů. Téměř všichni respondenti slyšeli o romských dětských ganzích, ale necelá čtvrtina dotázaných uvedla osobní zkušenost s nimi. Souhrnně lze říci, že žáci vykazují vyšší míru sociální distance ke všem skupinám, oproti dospělým obyvatelům Táborska. Překvapivým výsledkem byla míra sociální distance žáků devátých tříd základních škol ke členům LGBTQ+ komunity, neboť téměř polovina žáků pociťuje k těmto členům určitý odpor a tato míra sociální distance byla z hlediska vyloučení osoby ze země druhá nejvyšší po míře sociální distance k drogově závislým osobám. V otázce míry sociální distance ke členům LGBTQ+ komunity se odpovědi v dotazníku pro obyvatele Táborska a žáků devátých tříd základních škol lišil nejvíce, neboť dospělé obyvatelstvo pociťuje převážně pozitivní asociace k této skupině. Žáci by lépe přijali Vietnamce, Němce, Slováka či Afroameričana než tělesně postiženého. Respondenti v obou dotazníkových šetřeních vykazovali rozporuplné názory vůči Romům, neboť všechny odpovědi týkající se míry sociální distance byly téměř vyrovnané. Co se týče míry sociální distance žáků devátých tříd základních škol k osobě bez domova, anarchistovi, Arabovi/muslimovi a prostitutce, výsledky byly téměř vyrovnané. V obou dotazníkových šetřeních pociťují nejmenší sociální distanci respondenti ke Slovákovi.

Pro srovnání míry sociální distance, tedy určité míry tolerance vůči sledovaným skupinám osob, vybrala autorka práce parametr přijetí osoby za blízkého příbuzného. Pro potřeby této práce považovala autorka vybraný parametr za smysluplný, neboť pokud by bylo vybráno jiné hledisko, mohly by být výsledky zkreslené. Pořadí skupin osob je vzestupné, tedy od nejnižší sociální distance po tu nejvyšší.

Obyvatelstvo Táborska	Žáci devátých tříd základních škol
Slovák	Slovák
Tělesně postižený	Němec
Žid	Žid
Němec	Afroameričan (černoch)
Člen LGBTQ+	Vietnamec
Vietnamec	Tělesně postižený
Ukrajinec	Člen LGBTQ+
Afroameričan (černoch)	Ukrajinec
Imigrant z Blízkého východu a Afriky	Rom
Rom	Arab/muslim
Arab/muslim	Imigrant z Blízkého východu a Afriky
Prostitutka	Bezdomovec
Drogově závislý člověk	Anarchista
Anarchista	Prostitutka
Bezdomovec	Drogově závislý člověk

Tabulka 9 - srovnání míry sociální distance

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo popsat a analyzovat současnou bezpečnostní situaci ve městě Tábor a také zjistit míru sociální distance obyvatelstva Táborska a to nejen vůči romské komunitě. Dále zmapovat současnou bezpečnostní situaci v prostředí základních škol ve městě Tábor, především v otázkách, jak problematickou situaci vnímají žáci devátých tříd, zda se cítí v bezpečí či do jaké míry by akceptovali příslušníky vybraných skupin.

Z výsledků polostrukturovaných rozhovorů se zástupci pilířů bezpečnosti ve městě Tábor se jeví město Tábor z bezpečnostního hlediska pozitivně. Všichni dotázaní se shodli, že romské dětské gangy jsou mýtus, že se jedná pouze o přehnané reakce médií. Jednotky případů se vyskytly, ovšem tyto případy se nijak nevymykají ze statistiky kriminality předchozích let. Někdo tvrdí, že se jedná pouze o politický boj v současné době, jiní si myslí, že je v Táboře spíše drogový problém, než že by Tábor sužovala kriminalita romského etnika. Dle dotazníkového šetření se většina obyvatel cítí ve městě Tábor bezpečně a nestala se obětí trestného činu či přestupku na území města Tábor. Více než tři čtvrtiny respondentů se nikdy nesetkalo s romskými dětskými gangy na území města Tábor. Tato zjištění ovšem neznamenají, že se město Tábor nepotýká s problematickou situací ohledně romské komunity, neboť tato problematika mezi obyvateli Tábora značně rezonuje. I přes získané poznatky od odborníků, kteří se v této problematice pohybují, nelze město Tábor jednoznačně považovat za bezpečné v otázkách kriminality romského etnika. Přímý kontakt s těmito odborníky, především s romským asistentem prevence kriminality a romským poradcem, obohatil nejen mé znalosti, ale pomohl mi v hlubším vhledu do problematické situace v mém rodném městě. Velice si cením spolupráce také se zástupci státní a městské policie, neboť jejich otevřený přístup přispěl ke zkvalitnění této práce.

Co se týče míry sociální distance vůči vybraným skupinám osob, vyskytují se zde rozdíly mezi oběma dotazníkovými šetřeními. Obecně dospělé obyvatelstvo Tábora vykazuje menší míru sociální distance ke všem skupinám osob, oproti žákům devátých tříd základních škol. Největší sociální distanci pocítují respondenti k osobám s negativními asociacemi (k drogově závislým

osobám, osobám bez domova, prostitutkám). Nejvíce překvapivým faktem dotazníkového šetření byla vysoká míra sociální distance žáků devátých tříd ke členům LGBTQ+ komunity. Míra sociální distance byla vůči Romské komunitě velice rozporuplná, neboť všechny odpovědi respondentů byly téměř vyrovnané.

Souhrnně lze říci, že obyvatelstvo Táborska nepřijímá Romy příliš pozitivně, neboť v otázce, kdy měli respondenti uvést tři rysy, které považují charakteristické pro Romy, jen 6 respondentů z celkového počtu 432 dotázaných uvedlo pozitivní charakteristický rys. V otázce, zda se cítí být ohroženi nějakou skupinou osob, nejvíce respondentů uvedlo, že se cítí být ohroženo romskou komunitou.

Předsudky či stereotypizace majoritního obyvatelstva staví příslušníky romského etnika do pozic, ze kterých není cesty ven. Pokud je člověk Rom, automaticky to znamená, že ho společnost nebude přijímat jako rovnocenného spoluobčana. Ovšem nenastane situace, že jednoho dne Romská komunita vymizí, a právě proto se s nimi musí majoritní část populace naučit žít jako s rovnocennými spoluobčany. Je možné, že právě v tom tkví jejich problematická situace, právě proto se někteří Romové chovají tak nepřizpůsobivě. Takové chování je od nich očekávané, tak proč by dokazovali majoritě, že jsou lepšími lidmi. Je nutné pohlížet na příslušníky romského etnika jako na jednotlivé osobnosti, neboť z mé vlastní zkušenosti se mezi Romy vyskytují laskaví a láskyplní lidé, kteří si nezaslouží, aby s nimi bylo zacházeno jako s vetřelci. Pokud bude majoritní část obyvatelstva stále nahlížet na příslušníky romského etnika s předsudky, šance na zlepšení vztahů mezi majoritou a minoritou je mizivá. Ovšem i Romové mohou jít této problematické situaci naproti a svým chováním bourat zažitý předsudky a stereotypy. A tak je na místě příhodná otázka, pokud by se majoritní část populace zbavila předsudků, nevyřešilo by to problematickou situaci romského etnika?

Mohu konstatovat, že předložená práce odpovídá cíli a nárokům, které byly formulovány v jejím zadání. Výsledky této práce mohou do jisté míry poskytnout hlubší pochopení specifik postavení romské komunity v Táboře a v obdobných lokalitách.

SEZNAM POUŽITÝCH ZROJŮ

MONOGRAFIE

BAKALÁŘ, Petr. *Psychologie Romů*. Praha: Votobia, 2004. ISBN 80-7220-180-8.

DAN, Jiří. *Intelligence a školní výkon ve vývoji a vzájemných souvislostech*. Brno: Masarykova univerzita, 2002. ISBN 80-210-2948-X.

HAYES, Nicky. *Základy sociální psychologie*. Vydání osmé. Přeložil Irena ŠTĚPANÍKOVÁ. Praha: Portál, 2021. ISBN 978-80-262-1850-0.

HOREJSKOVÁ, Lenka a RŮŽIČKA, Roman (ed.). *Vítejte na Táborsku*. Tábořsko. Tábor: Město Tábor, c2006. ISBN 80-239-7075-5.

JAKOUBEK, Marek a JAKOUBKOVÁ BUDILOVÁ, Lenka (ed.). *Romové a cikáni - neznámí i známí: interdisciplinární pohled*. Voznice: Leda, 2008. ISBN 978-80-7335-119-9.

JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-269-0.

KAPLAN, P. *Romové a zaměstnanost neboli zaměstnatelnost Romů v České republice*. In Kolektiv autorů. *Romové v České republice*. 1. vyd. Praha: Socioklub, 1999. 352 - 377 s. ISBN 80-902260-7-8.

MANN, Arne B. *Romský dějepis*. Praha: Fortuna, 2001. ISBN 80-7168-762-6.

MAPPEŠ-NIEDIEK, Norbert. *Chudáci Romové, zlí Cikáni: co je pravdy na našich předsudcích*. Brno: Host, 2013. ISBN 978-80-7294-869-7.

NAKONEČNÝ, Milan. *Sociální psychologie*. Vyd. 2., rozš. a přeprac. Praha: Academia, 2009. ISBN 978-80-200-1679-9.

Romové - reflexe problému: soubor textů k romské problematice. Praha: SOFIS, 1997. ISBN 80-902439-0-8.

ŘÍČAN, Pavel. *S Romy žít budeme - jde o to jak: dějiny, současná situace, kořeny problémů, naděje společné budoucnosti*. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-250-5.

SIROVÁTKA, T. *Zaměstnanost a materiální podmínky života Romů*. In Navrátil, P. a kol. *Romové v české společnosti: jak se nám spolu žije a jaké má naše soužití vyhlídky*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-741-8.

ŠAFR, Jiří (ed.). *Sociální distance, interakce, relace a kategorizace: alternativní teoretické perspektivy studia sociální stratifikace*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2008. ISBN 978-80-7330-146-0.

URBAN, Lukáš. *Sociologie: klíčová témata a pojmy*. Praha: Grada, 2017. ISBN 978-80-247-5774-2.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhací profese*. Vyd.3., rozš. a přeprac. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-802-3.

WEINEROVÁ, Renata. *Romové a stereotypy: výzkum stereotypizace Romů v Ústeckém kraji*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2632-1.

Zpráva o stavu romských komunit v České republice. [2005]-. Praha: Úřad vlády České republiky, Kancelář Rady vlády ČR pro záležitosti romské komunity, [2005]-. ISBN 80-86734-49-8.

ČASOPISECKÉ ČLÁNKY

FERJENČÍK, Jan. *Wechsler IQ u romských dětí*. *Psychológia a patopsychológia dieťaťa*. 1997, č. 2, s. 277-288. ISSN 0555-5574.

LAKATOŠOVÁ, Margita. *Některé zvyklosti Olašských Romů*. *Romano Džaniben: časopis romistických studií*. 1994, roč. 1, č. 3, s. 2-13. ISSN 1210-8545.

RYŠAVÝ, D. *Sociální distance vůči Romům. Příklad vysokoškolských studentů/ Social Distance towards the Roma. The Case of University Students*. *Czech Sociological Review*. 2003, roč. 39, č. 1, s. 55–77. ISSN 2336-128X.

SCHEINOSTOVÁ, Alena. *Jazyk jako kód a jako emblém v autorské tvorbě Romů v České republice*. *Česká literatura*. 2012, roč. 60, č. 2, s. 203–224. ISSN 2571-094X.

INTERNETOVÉ ZDROJE

AGENTURA PRO SOCIÁLNÍ ZAČLEŇOVÁNÍ. *Vzdělávání* [online]. [cit. 2023-11-05]. Dostupné z: <https://www.socialni-zaclenovani.cz/oblasti-podpory/vzdelavani/>

BALOG, Štefan. ROMEA.CZ. *Mezi účinkujícími nové řady StarDance se objeví i Romové - herci Jan Cina a Zdeněk Godla* [online]. [cit. 2023-11-18]. Dostupné z: <https://romea.cz/cz/komunity/mezi-ucinkujicimi-nove-rady-stardance-se-objevi-i-romove-herci-jan-cina-a-zdenek-godla>

BOKOVÁ, Liv. HEADLINER. *Jan Bendig: Úspěch, rasismus, pomoc od Hany Zagorové i škola Věry Bílé* [online]. [cit. 2023-11-18]. Dostupné z: <https://www.headliner.cz/podcasty/jan-bendig-cikan-nebo-rom-ja-to-neresim>

BUDĚJCKÁ DRBNA. *Tábor není Bronx. Jihočeské město řeší kriminalitu mladistvých* [online]. [cit. 2024-01-28]. Dostupné z: <https://budejcka.drbona.cz/zpravy/36695-tabor-neni-bronx-jihoceske-mesto-resi-kriminalitu-mladistvych.html>

BUKAČ, Ivo. JCTED.CZ. *U tábořského soudu padly tresty za přepadení na Pražském sídlišti i v garážích OD Dvořák. Útočila parta mladíků* [online]. [cit. 2024-01-08]. Dostupné z: <https://www.jcted.cz/76520-u-taborskeho-soudu-padly-tresty-za-prepadeni-na-prazskem-sidlisti-i-v-garazich-od-dvorak-utocila-parta-mladiku/>

CNN PRIMA NEWS. *Dětské gangy řádí v Táboře. Problém pomohou řešit romští poradci* [online]. [cit. 2024-01-28]. Dostupné z: <https://cnn.iprima.cz/gangy-deti-v-taboru-napadaji-mistni-problem-by-meli-resit-romsti-poradci-12000>

CNN PRIMA NEWS. *V Táboře řádí agresivní gangy mladistvých. Necítíme se bezpečně, zoufají si místní* [online]. [cit. 2024-01-28]. Dostupné z: <https://cnn.iprima.cz/v-tabore-radi-agresivni-skupiny-mladistvych-necitime-se-bezpecne-zoufaji-si-mistni-193504>

ČESKÝ ROZHLAS. *Tábor řeší vážný problém, ve městě řádí dětské gangy* [online]. [cit. 2024-01-28]. Dostupné z: <https://budejovice.rozhlas.cz/tabor-resi-vazny-problem-ve-meste-radi-detske-gangy-8343255>

Český statistický úřad: *Počet obyvatel v obcích – k 1. 1. 2023*. Praha. 23. května 2023. [cit. 2024-01-07]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112023>

HORVÁTHOVÁ, Jana. MASARYKOVA UNIVERZITA. *Romové a výtvarné umění* [online]. [cit. 2023-11-18]. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/phil/jaro2015/ETBB34/um/vytvarne_umeni_Romu.doc

HUČÍN, Jakub. PORTÁL. *Romové jsou jiní a jiní zůstanou* [online]. [cit. 2023-10-28]. Dostupné z: http://klimes.mysteria.cz/clanky/psychologie/romove_hucin.htm

CHEIRON. *Zpráva o činnosti 2022* [online]. [cit. 2024-01-13]. Dostupné z: https://www.cheiront.cz/storage/f0758088-230011_cheiron_vyrocní_zprava_2022_k1-1-1-.pdf

IDNES.CZ. *V Táboře útočí na lidi party mladistvých, mnohé oběti ale nevolají policii* [online]. [cit. 2024-01-28]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ceske-budejovice/zpravy/nasili-sikana-skola-tabor-policie-romove.A221115_692121_budejovice-zpravy_pkr

JCTED.CZ. *Tábor se potýká s agresivními gangy mládeže. Nastupují dva asistenti strážníků z romské komunity* [online]. [cit. 2024-01-28]. Dostupné z: <https://www.jcted.cz/tabor-se-potyka-s-agresivnimi-gangy-mladeze-nastupuji-dva-asistenti-strazniku-z-romske-komunity/>

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH. *Struktura romského společenství u nás* [online]. [cit. 2023-11-04]. Dostupné z: <https://old.pf.jcu.cz/stru/katedry/pgps/ikvz/podkapitoly/d01kapitoly/16.pdf>

KLING, Jaroslav. VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Výskum o situácii Rómov 2021 (Roma Survey 2021) Hlavné výsledky – so zameraním na Česko* [online]. [cit. 2023-11-05]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/zalezitosti-romske-komunity/Jednani_Rady/Priloha-1_prezentace_vyzkum-FRA.pptx

KOČÍ, Petr, Michal ZLATKOVSKÝ a Jan CIBULKA. IROZHLAS. *Unikátní výzkum: česká společnost se nedělí na dva tábory, ale do šesti tříd. Zjistěte, do které patříte vy* [online]. 2019 [cit. 2023-11-12]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/ceska-spolecnost-vyzkum-tridy-kalkulacka_1909171000_zlo

KRYŠTOF, Roman. ARYANREBEL. *Způsoby obživy romských populací související s trestnou činností* [online]. [cit. 2023-10-20]. Dostupné z: <https://aryanrebel.files.wordpress.com/2008/03/zpusoby-obzivy-romskych-populaci-souvisejici-s-trestnou-cinnosti.pdf>

MĚSTO TÁBOR. *Akční plán prevence kriminality a zvýšení bezpečnosti ve městě Tábor* [online]. [cit. 2024-01-07]. Dostupné z: https://www.mutabor.cz/assets/File.ashx?id_org=16470&id_dokumenty=95079%20&p1=113080

MĚSTO TÁBOR. *Manuál aktivního občana* [online]. [cit. 2024-01-28]. Dostupné z: https://www.mutabor.cz/assets/File.ashx?id_org=16470&id_dokumenty=93555

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Mapy kriminality jsou naplno spuštěny* [online]. [cit. 2024-01-07]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/mapy-kriminality-jsou-naplno-spusteny.aspx>

NOVINKY.CZ. *Policie obvinila dva mladíky z gangu, který děsil lidi v Táboře* [online]. [cit. 2024-01-28]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/krimi-policie-obvinila-dva-mladiky-z-gangu-ktery-desil-lidi-v-tabore-40415514>

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Mapy kriminality* [online]. [cit. 2024-01-07].
Dostupné z: <https://kriminalita.policie.cz/>

ROUS, Jiří. CHRISTNET. *Kriminalita, bydlení a nezaměstnanost Romů* [online]. [cit. 2023-10-23]. Dostupné z:
https://www.christnet.eu/clanky/2272/kriminalita_bydleni_a_nezamestnanost_romu.url

RÓMSKA ENCYKLOPÉDIA: ROMANO KHER – RÓMSKY DOM O.Z. RÓMSKE SYMBOLY [online]. [cit. 2023-11-15]. Dostupné z:
<http://amariluma.romanokher.sk/encyclopedia/romske-symboly/>

SAMKO, Richard a Zdeněk RYŠAVÝ. ROMEA.CZ. *Marsell Bendig se raduje z ocenění Český lev za vynikající herecký výkon ve filmu Banger* [online]. [cit. 2023-11-18]. Dostupné z: <https://romea.cz/cz/kultura/marsell-bendig-se-raduje-z-oceneni-cesky-lev-za-vynikajici-herecky-vykon-ve-filmu-banger>

SOCIOLOGICKÁ ENCYKLOPÉDIE. *Distance sociální* [online]. SOCIOLOGICKÝ ÚSTAV AV ČR, V.V.I. [cit. 2023-11-13]. Dostupné z:
https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Distance_sociální

ŠAFR, Jiří. *Relační perspektiva sociální stratifikace II. : Sociální distance* [online]. Praha, 2011 [cit. 2023-10-11]. Dostupné z:
<https://www.slideserve.com/gavril/rela-n-perspektiva-soci-ln-stratifikace-ii-soci-ln-distance-relace-asociace-homophily>. Stratifikační výzkum. FHS UK.

TÁBORSKÝ DENÍK.CZ. *Dětské gangy? V Táboře žádné nejsou, říkají policisté. Šlo o ojedinělá napadení* [online]. [cit. 2024-01-28]. Dostupné z:
https://taborsky.denik.cz/zpravy_region/detske-gangy-v-tabore-zadne-nejsou-rikaji-policiste-slo-o-ojedinel-a-20230210.html

TÁBORSKÝ DENÍK.CZ. *Dětské gangy: Vyrůstající kriminalita mládeže v Táboře volá po novém řešení* [online]. [cit. 2024-01-28]. Dostupné z:
https://taborsky.denik.cz/zpravy_region/detske-gangy-vzrustajici-kriminalita-mladeze-v-tabore-prevence.html

TN.CZ. *Dětský gang měl napadnout školáka. Město má s agresivní mládeží problémy* [online]. [cit. 2024-01-28]. Dostupné z:
<https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/528135-detsky-gang-mel-napadnout-skolaka-mesto-se-s-agresivni-mladezi-potyka-dlouhodobě>

VLÁDA ČR. *Zpráva o stavu romské menšiny v České republice za rok 2021* [online]. 2023 [cit. 2023-10-20]. Dostupné z:
https://www.vlada.cz/assets/ppov/zalezitosti-romske-komunity/aktuality/Zprava-o-stavu-romske-mensiny-2021_fin.pdf

SEZNAM TABULEK, GRAFŮ A OBRÁZKŮ

Seznam tabulek

Tabulka 1 - otázka č. 6.....	61
Tabulka 2 - otázka č. 8.....	62
Tabulka 3 - otázka č. 12.....	64
Tabulka 4 - otázka č. 15.....	66
Tabulka 5 - otázka č. 5.....	76
Tabulka 6 - otázka č. 7.....	77
Tabulka 7 - otázka č. 11.....	79
Tabulka 8 - otázka č. 13.....	80
Tabulka 9 - srovnání míry sociální distance	92

Seznam grafů

Graf 1 - otázka č. 1.....	58
Graf 2 - otázka č. 2.....	59
Graf 3 - otázka č. 3.....	59
Graf 4 - otázka č. 4.....	60
Graf 5 - otázka č. 5.....	60
Graf 6 - otázka č. 7.....	61
Graf 7 - otázka č. 9.....	63
Graf 8 - otázka č. 10.....	63
Graf 9 - otázka č. 11.....	64
Graf 10 - otázka č. 13.....	65
Graf 11 - otázka č. 14.....	65
Graf 12 - otázka č. 16.....	66
Graf 13 - otázka č. 17.....	67
Graf 14 - otázka č. 18.....	67
Graf 15 - otázka č. 19.....	68
Graf 16 - otázka č. 20.....	68
Graf 17 - otázka č. 21.....	69
Graf 18 - otázka č. 22.....	69
Graf 19 - otázka č. 23.....	70
Graf 20 - otázka č. 24.....	70

Graf 21 - otázka č. 25	71
Graf 22 - otázka č. 26	71
Graf 23 - otázka č. 27	72
Graf 24 - otázka č. 28	72
Graf 25 - otázka č. 29	73
Graf 26 - otázka č. 30	73
Graf 27 - otázka č. 1	74
Graf 28 - otázka č. 2	74
Graf 29 - otázka č. 3	75
Graf 30 - otázka č. 4	75
Graf 31 - otázka č. 6	77
Graf 32 - otázka č. 8	78
Graf 33 - otázka č. 9	78
Graf 34 - otázka č. 10	79
Graf 35 - otázka č. 12	80
Graf 36 - otázka č. 14	81
Graf 37 - otázka č. 15	81
Graf 38 - otázka č. 16	82
Graf 39 - otázka č. 17	82
Graf 40 - otázka č. 18	83
Graf 41 - otázka č. 19	83
Graf 42 - otázka č. 20	84
Graf 43 - otázka č. 21	84
Graf 44 - otázka č. 22	85
Graf 45 - otázka č. 23	85
Graf 46 - otázka č. 24	86
Graf 47 - otázka č. 25	86
Graf 48 - otázka č. 26	87
Graf 49 - otázka č. 27	87
Graf 50 - otázka č. 28	88

Seznam obrázků

Obrázek 1 - mapa kriminality.....	44
Obrázek 2 - článek	47

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 - manuál aktivního občana	104
Příloha 2 - výstřižky z médií	105
Příloha 3 - rozhovor s příslušníkem státní policie	107
Příloha 4 - rozhovor s příslušníkem městské policie.....	112
Příloha 5 - rozhovor s asistentem prevence kriminality.....	114
Příloha 6 - rozhovor s romským poradcem	117
Příloha 7 - dotazník pro obyvatelstvo Táborska	120
Příloha 8 - dotazník pro žáky devátých tříd základních škol.....	127

PŘÍLOHY PRÁCE

Příloha 1 - manuál aktivního občana¹²⁶

Manuál aktivního občana

(o předávání oznámení na linky 156 nebo 158)

Naši společnost čeká obtížné období, které může přinést zvýšení kriminálních aktivit, čemuž se nedá účinně čelit bez spolupracujícího a aktivního občana. Cestou ovšem není brát spravedlnost do svých rukou, ale chovat se bezpečně!

- zejména ve veřejném prostoru mějte „otevřené oči“ (zajímejte se o dění kolem sebe při svých cestách)
- chovejte se tak, abyste sebe nevystavili zbytečnému riziku útoku na vaši osobu a majetek (osvětlená místa, místa monitorovaná kamerami, místa s výskytem více osob, neukazovat velkou finanční hotovost u sebe, nebýt pod silným vlivem návykových látek, dbát na řádné zabezpečení svých věcí apod.)
- oznamujte **neprodleně** každé podezřelé chování nebo okolnosti nasvědčující spáchání závažného protiprávního činu (čas je velmi důležitý pro rychlé odhalení pachatele a objasnění okolností činu)
- uvědomte si, že oznamujete protiprávní jednání, které nemá nic společného s politickým pronásledováním v totalitních režimech (strážník, policista je vaším partnerem/přítelem) - nejste kolaboranti, ale hrdinové nebojící se vystoupit ze stáda
- snažte si zapamatovat důležité podrobnosti (popis osob, oděvu, způsob chůze, směr pohybu osob, věci souvisejících s činem apod.)
- volejte na linku 156 nebo 158 z místa, kde vás problémové osoby pokud možno nevidí, ale zato vy máte přehled o jejich pohybu (nebýt terčem dalšího útoku)
- pokuste se zadokumentovat protiprávní jednání na svůj mobilní telefon (může být dokladem vašeho svědectví pro vyšetřující orgány)
- nesnažte se řešit vzniklou situaci samostatně a suplovat bezpečnostní složky (přecenění svých sil, podcenění vzniklých rizik, nemožnost použití donucovacích prostředků apod.)

Předem děkujeme za vaši pomoc a podporu.

Ing. Štěpán Pavlík – starosta města, Mgr. Petr Svoboda - velitel městské policie, 1.11.2022

¹²⁶ MĚSTO TÁBOR. *Manuál aktivního občana* [online]. [cit. 2024-01-28]. Dostupné z: https://www.mutabor.cz/assets/File.ashx?id_org=16470&id_dokumenty=93555

Příloha 2 - výstřižky z médií¹²⁷

¹²⁷JCTED.CZ. *Tábor se potýká s agresivními gangy mládeže. Nastupují dva asistenti strážníků z romské komunity* [online]. [cit. 2024-01-28]. Dostupné z: <https://www.jcted.cz/tabor-se-potyka-s-agresivnimi-gangy-mladeze-nastupuji-dva-asistenti-strazniku-z-romske-komunity/>

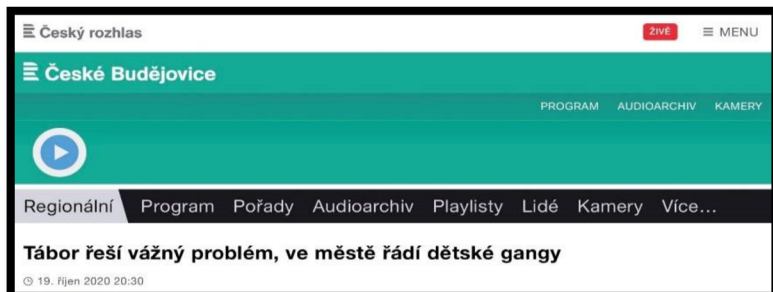
CNN PRIMA NEWS. *Dětské gangy řadí v Táboře. Problém pomohou řešit romští poradci* [online]. [cit. 2024-01-28]. Dostupné z: <https://cnn.iprima.cz/gangy-deti-v-taboru-napadaji-mistni-problem-by-meli-resit-romsti-poradci-12000>

CNN PRIMA NEWS. *V Táboře řadí agresivní gangy mladistvých. Necítíme se bezpečně, zoufají si místní* [online]. [cit. 2024-01-28]. Dostupné z: <https://cnn.iprima.cz/v-tabore-radi-agresivni-skupiny-mladistvych-necitime-se-bezpecne-zoufaji-si-mistni-193504>

TÁBORSKÝ DENÍK.CZ. *Dětské gangy? V Táboře žádné nejsou, říkají policisté. Šlo o ojedinělá napadení* [online]. [cit. 2024-01-28]. Dostupné z: https://taborsky.denik.cz/zpravy_region/detske-gangy-v-tabore-zadne-nejsou-rikaji-policiste-slo-o-ojedinela-20230210.html

TÁBORSKÝ DENÍK.CZ. *Dětské gangy: Vyrůstající kriminalita mládeže v Táboře volá po novém řešení* [online]. [cit. 2024-01-28]. Dostupné z: https://taborsky.denik.cz/zpravy_region/detske-gangy-vyrustajici-kriminalita-mladeze-v-tabore-prevence.html

TN.CZ. *Dětský gang měl napadnout školáka. Město má s agresivní mládeží problémy* [online]. [cit. 2024-01-28]. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/528135-detsky-gang-mel-napadnout-skolaka-mesto-se-s-agresivni-mladezi-potyka-dlouhodobě>

IDNES.CZ. *V Táboře útočí na lidi party mladistvých, mnohé oběti ale nevolají policii* [online]. [cit. 2024-01-28]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ceske-budejovice/zpravy/nasili-sikana-skola-tabor-policie-romove.A221115_692121_budejovice-zpravy_pkr

BUDĚJCKÁ DRBNA. *Tábor není Bronx. Jihočeské město řeší kriminalitu mladistvých* [online]. [cit. 2024-01-28]. Dostupné z: <https://budejcka.drbna.cz/zpravy/36695-tabor-neni-bronx-jihoceske-mesto-resi-kriminalitu-mladistvych.html>

ČESKÝ ROZHLAS. *Tábor řeší vážný problém, ve městě řádí dětské gangy* [online]. [cit. 2024-01-28]. Dostupné z: <https://budejovice.rozhlas.cz/tabor-resi-vazny-problem-ve-meste-radi-detske-gangy-8343255>

NOVINKY.CZ. *Policie obvinila dva mladíky z gangu, který děsil lidi v Táboře* [online]. [cit. 2024-01-28]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/krimi-policie-obvinila-dva-mladiky-z-gangu-ktery-desil-lidi-v-tabore-40415514>

Příloha 3 - rozhovor s příslušníkem státní policie

1. Jak zasahuje policie v rámci romské komunity?

„My romskou komunitu neizolujeme od ostatního obyvatelstva. Tady je více méně jedna vyloučená lokalita – Lužická 1586 ulice tzv. Fišlovka, ale tam je v současné době obydleno maximálně 6 bytů. Ostatní romské rodiny jsou přestěhované do města – Sídliště nad Lužnicí, Pražské sídliště. Takže už nemáme žádnou vyloučenou lokalitu, a ani lokalitu, kde by se romští občané shlukovali. Jediné co, tak v létě řešíme hluk na dětských hřištích, co se týče Sídliště nad Lužnicí, ale že bychom měli v Táboře s Romy nějaké problémy, vyloženě proti nim nějak cíleně zasahovali, to určitě ne. My romskou komunitu nemáme vyčleněnou, zvlášť s ní nekomunikujeme, ani na ni nemáme vyčleněné policisty. Jednoho policistu, co má na starost menšiny tu máme, ale to je v globálu.“

2. Jaký je Váš názor na existenci romských dětských gangů v Táboře?

„Žádné dětské, natož romské gangy tu nejsou. Je pravda, že se v Táboře vyskytují skupinky dětí, které se chovají hlučně, což lidem vadí, ale nejsou to žádné skupiny, které by cíleně útočily na občany. Problémová je lokalita je Husův park u autobusového nádraží, neboť je tam obrovský pohyb osob, děti se tam shromažďují a pak vyrážejí do jiné lokality. Někdo na Sídliště nad Lužnicí, na Pražské sídliště, někdo zůstává ve městě. To, že svým chováním do někoho třeba narazí, to ale není úmyslné. Lidem vadí, že jsou hluční, ale o gangy se rozhodně nejedná.“

3. V nedávné době se na sociálních sítích objevil nový případ napadení dětskými gangy. Mohl byste se k tomu prosím vyjádřit?

„Byly tady dvě shromáždění v Jihočeské univerzitě za účelem problematiky dětských gangů, což svolal otec, jehož syn byl napaden. Chlapec byl opravdu napaden, ale došlo k tomu pouze na základě osobních sporů mezi dvěma mladistvými a incident neměl žádné napojení na další kriminalitu. Všechno to vzniklo kvůli osobním sporům, a ne, že bychom tu měli opět nějaký problém s dětskými gangy. Více vám říct ale nemůžu, protože se jedná o nezletilé.“

4. Jak se vlastně zastavily fyzické útoky od romských spoluobčanů a dětských gangů v minulých letech?

„Když se o ganzích psalo vloni, tu taky samozřejmě žádné nebyly. Jednalo se o skupinu problematických mladistvých, kteří pak skončili ve výchovných ústavech či pod dohledem probačních a mediálních pracovníků nebo OSPODu. Hodně velká kritika, co já slyším, se snáší na hlavu městské policie, ne na Policii ČR. Občané tvrdí, že by strážníci místo nasazování botiček měli více dohlížet na problémové lokality a hlídat bezpečnost, aby tam nedocházelo k narušování občanského soužití.“

5. Jsou dětské gangy a kriminalita Romů aktuální problém? Pokud ne, o jaký jiný problém se v Táboře jedná?

„Všechno to vzniklo kvůli osobním sporům mezi dvěma mladíky, ale že bychom tady měli nějaký jiný problém s tím spojený to ne. Jsou tady bezdomovci v Husově parku, kteří se teď kvůli počasí snaží dostat za teplem do haly autobusového nádraží, ale tam podle přepravního řádu nemají co dělat, takže tam jsou ochranky a ty se je snaží vykázat ven. Když to nejde, tak pochopitelně volají policii a policie jim pomáhá.“

6. Kde pojem dětské gangy vznikl, když dle Vás neexistují?

„Myslím si, že hlavní příčinou, proč vznikl tento mediální rozruch, je politický boj v současné době. Momentálně se chystají krajské volby, tak je očividné, že se to snaží rozvířit. Někdo se k tomu pochopitelně nabalí. Někdo taky zažil nějaký negativní zážitek bezesporu, ale to je na úrovni přestupkového jednání, kdy někdo na někoho ošklivě podíval nebo zakřičel.“

7. Je v Táboře problematická situace, co se týče drogové kriminality?

„My jako obvodní oddělení drogovou problematiku neřešíme. My řešíme případy, že někdo zavolá na tísňovou linku a žádá o pomoc, že ho někdo pod vlivem drog napadá nebo obtěžuje. Drogovou problematiku řeší kriminální policie a to patříme mezi nejlepší v kraji, co se týče odhalování varen, dealerství a tam ty výsledky na námi opravdu stojí.“

8. Silně medializovaný byl případ zmláceného pána na Pražském sídlišti. Mohl byste mi k tomu poskytnout bližší informace?

„Všichni tři mladiství pachatelé jsou potrestáni, všichni byli u soudu a všichni byli odsouzený. Pán pod vlivem alkoholu jel v autobuse s mladíky, ti s ním vystoupili na zastávce U nemocnice a fyzicky ho napadli.“

9. Mohl byste se vyjádřit k incidentu škrcení dívky, který se v nedávné době stal na autobusovém nádraží?

„To je zase výmysl. Dívku jsme našli, vypadalo to, že by chtěla spáchat sebevraždu. Přijeli jsme tam na oznámení, že je dívka pod vlivem omamných látek a má kolem krku tkaničku. Hlídka tam přijela a dívka měla opravdu kolem krku tkaničku, ovšem nikoliv utaženou, nebyly tam ani žádné stopy po tom, že by ji někdo škrtil. My jsme zjistili, že jí nějaký muž, o kterých víme, ji poskytl nápoj, ve kterém byly zřejmě omamné látky. To se zjistilo detektorem na sliny, který máme na odhalování přítomnosti omamných látek. Případ se momentálně šetří, ale řešíme jen to podání omamných látek, neboť to velice ovlivnilo její chování. Máme to na kamerových záznamech, stalo se to v hale autobusového nádraží, ale nikdo jí nikam netáhnul, nic podobného. Vidíte, jak se všechno otáčí.“

10. Jak vnímáte současnou bezpečnostní situace ve městě Vy?

„Když to srovnáte, tak dříve nebyl ani jediný den, kdy by tady nebylo vykradené auto, to nebyl týden, aby tady nebylo ukradené auto, tady byla autokriminalita šílený fenomén, ale dalo se to do pořádku. Je pravda, že v době koronaviru zaznamenaly statistiky pokles, a když vezmu současný rok, tak máme v Táboře o 60 případů více než vloni a vloni jsme měli o 100 případů více než předloni. Takže kriminalita mírně stoupá, protože tu byl útlum v době koronavirových opatření, jako byl zákaz vycházení nebo kontrola hranic okresů. K útlumu došlo, protože se pachatelé báli. Teď máme 600 případů a to není žádné drama, kor když jich máme 63% objasněných. Myslím si, že Tábor je bezpečné město, jako vždycky bylo. Jsou tady jednotky případů, ale to je všude. Není to tak, že bychom tady měli pouliční válku nebo nějaké gangy. Dá se parta dohromady, jsou maturitní plesy, ale i tam je klid a lidé si skoro vůbec nestěžují. Této lokalitě

se věnuje především městská policie, a když je třeba, tak tam jezdíme pomáhat.“

11. Občané města Tábor nyní upozorňují na klid okolo Husova parku na nádraží, proč tomu tak je?

„Jeden romský mladík, dnes je to už 18 letý chlapec, který tam dělal v minulých 14 dnech největší problémy, tak má teď 4. prosince nástup do výkonu trestu. Takže si myslím, že si nechce přidělovat další problémy. Také teď vedeme proti té skupince, co to celé iniciovala, trestní řízení jako proti nezletilým a půjdou k soudu, kde se bude rozhodovat o jejich budoucnosti. Myslím si, že se to rozkřikne mezi mládeží a teď by tu měl začít velký útlum. Situace se tam zlepšila, je to vidět, lidé to kvitují. A to šlo jenom o to, donutit velitele městské policie trochu ke změně, neboť veřejný pořádek v té lokalitě musí stát na činnosti městské policie, ne státní. My máme spoustu dalších úkolů, ale oni mají veřejný pořádek jako hlavní náplň jejich činnosti, takže oni by měli být ty první a my jim pomáháme. Dohodli jsme se, že máme rozložené časy, tak abychom u Husova parku dohlíželi na bezpečnost, odpoledne tam máme dohled 5 – 6 hodin a střídáme se po hodině.“

12. Jaká je náplň Vaší činnosti, co se týče bezpečnosti v Táboře?

„Především nemáme na starost jenom Tábor. Nás je tady tabulkově 55, ale skutečně nás je 45 a máme území o rozloze 240 čtverečních kilometrů na starosti. My máme Drhovice, Nadějkov, Jistebnici, Chotoviny, Slapy, to všechno je naše, to všechno musíme obhospodařit, ale pochopitelně 85% těch událostí je tady v Táboře.“

13. Jaké lokality považujete v Táboře za „problematické“?

„Je logické, že Husův park je problematický. Jsou tam přestupková jednání, především se jedná o opilé osoby bez domova. Vzhledem k pohybu velkého množství osob, si ale myslím, že to není nic převratného. Jsou to jen desítky přestupků, to není nic vážného. Na Pražské sídliště směřovaly skupinky mladistvých před rokem, neboť tam bydleli ti největší tři hybatele problémové skupiny mladistvých. Soustřeďovali se tam také z toho důvodu, že tehdy stála na Pražském sídlišti romská ubytovna, která vyhořela. Děti z té ubytovny kolikrát fyzicky napadali školáky nebo děti okolo školy, ale to

se zastavilo poměrně rychle. Přiznávám, že tam před rokem nebyla dobrá situace, to ano, ale netrvalo to dlouho a dali jsme to zpátky do pořádku.“

14. Momentálně je v kurzu začleňování menšin v řadách policie. Jak se k tomu stavíte Vy?

„Zkoušelo se to, nejedná se o novou věc. V celých Jižních Čechách se k policii podařilo dostat jednoho jediného romského spolupracovníka, který slouží/sloužil ve Větřní, neboť tam byla poměrně rozsáhlá aglomerace romské komunity. Oni totiž nebudou mít žádnou úlevu oproti ostatním uchazečům, takže budou muset udělat celé přijímací řízení jako všichni ostatní. Máme tu sice romského asistenta prevence kriminality, ale to má město. Je ještě jedno volné místo, budou někoho shánět, ale ani to se jim nedaří.“

15. Představují Ukrajínští spoluobčané bezpečnostní hrozbu?

„Nemyslím si, neboť se jedná o pár výjezdů, nejsou to desítky výjezdů a především se jedná o podnapilé řidiče. Jak tu bydlí déle a začínají chápat fungování státu, tak si myslím, že se snaží nějakým způsobem začlenit. Telefonických oznámení na ně hodně ubylo. Stávalo se, že jsme jeli třikrát do jedné rodiny, protože oba dva rodiče byli podnapilí, ale to byly hodnoty třeba 3 promile. Celkově s nimi nejsou žádné velké problémy, například že by tu třeba někoho fyzicky napadali, to určitě ne.“

Příloha 4 - rozhovor s příslušníkem městské policie

1. Jak zasahuje městská policie, co se týče romské komunity?

„My to nerozlišujeme. Pokud nám někdo oznámí, že se něco děje, tak hlídka vyjíždí. Nevedeme žádnou statistiku, jestli to byl Rom či nikoliv.“

2. Jaký je Váš názor na existenci romských dětských gangů v Táboře?

„Z našeho pohledu to bylo jenom mediální šílenství. Co se týče trestné činnosti, nejsou výsledky, že by nějak výrazně vzrostla. Byly tam jednotlivé případy, které nabrali a vyšetřili, ale to byly asi 3 – 4 případy, které se nevymykají ze statistiky předchozích let. Vždy se něco stane, ale tohle je nafouknuté médii. Vždycky se najdou jedinci, co dělají výtržnosti a podobně, a také jsou většinou pod hranicí 15 let a jsou si vědomi toho, že jsou nepostižitelný.“

3. V nedávné době se na sociálních sítích objevil nový případ napadení dětskými gangy. Mohl byste se k tomu prosím vyjádřit?

„Ted' jeden případ byl, ale to řeší policie. Figurují tam osoby mladší 15 let, takže nic nevím, a ani nemůžu říct.“

4. Jak se vlastně zastavily fyzické útoky od romských spoluobčanů a dětských gangů v minulých letech?

„Tohle řeší soudy pro mládež a ty jsou velice mírné. Většinou nechtějí zkazit mladému člověku život, takže ty tresty jsou mírné.“

5. Jak vnímáte současnou bezpečnostní situace ve městě Vy?

„Já si nemyslím, že by byla špatná. Vždy se nějaký incident vyskytne, ale za posledních dvacet let je v Táboře o nočních službách největší klid, neboť dříve bylo běžné přepadení čerpacích stanic, krádeže kol, vykrádání vozidel a podobná majetková trestná činnost, jenž v současnosti velice ustoupila. Co se týče bezdomovectví, situace se rapidně zlepšila. Dříve se v Táboře nacházelo přes sto osob bez domova, kvůli kterým musela hlídka městské policie vyjíždět i několikrát za den. Nyní se v Táboře nachází osob bez domova zanedbatelné množství, ale otázku bezdomovectví nikdo nevyřeší.“

6. Jaká je náplň Vaší činnosti, co se týče bezpečnosti v Táboře?

„My řešíme přestupky, prevenci, veřejný pořádek a dohlížíme na dodržování zákona. Nejvíce řešíme špatné parkování, neboť v 90 – 95%“

telefonického oznámení na linku 156, je oznámení na špatné parkování. Hlídky musí prověřit všechny oznámení, a málokdy se stane, že se kvůli napadení zavolá hlídka, což není správné, neboť naše činnost by měla směřovat na potřebné incidenty. Momentálně řešíme problematickou situaci kolem Husova parku. Tam je samozřejmě posílena naše hlídková činnost i státní policie. Střídáme se tam, pořád tam někdo je.“

7. Jaké lokality považujete v Táboře za „problematické“?

„Fišlovka žije svým životem, u Jordánu se nacházejí skupinky, což jsou většinou Ukrajinci, kteří vytlačili naše mladistvé, takže čas od času se tam nějaký problém řeší, ale nic dramatického.“

8. Myslíte si, že se cítí se obyvatelé města bezpečně ve vztahu k romské komunitě?

„Myslím si, že ty co nechtou sociální sítě, tak by se měli cítit bezpečně. Když se podíváte na policejní statistiky na Jihočeský kraj obecně, Tábor i ostatní města, tak máme nejnižší kriminalitu v republice. Co bychom chtěli víc?“

9. Momentálně je v kurzu začleňování menšin v řadách policie. Jak se k tomu stavíte Vy?

„Nám by to vůbec nevadilo, kdyby se někdo takový přihlásil. Teď jsme měli výběrové řízení několik let, ale nikdo z romské komunity se nepřihlásil. Na řešení menšin by se nám určitě někdo takový hodil, mohl by si případné problémy řešit se svojí komunitou. Ale u nás je povinná maturita.“

10. Jak probíhá spolupráce s romským asistentem prevence kriminality?

„Chodí na pochůzky většinou se strážníky. Chodí do terénu, a když je volný strážník tak jde s ním, ale chodí i sám a když se vyskytne nějaký problém tak volá hlídku. Musí s námi spolupracovat, protože strážníci řeší přestupky, a to on ze svojí pozice nemůže. Monitoruje terén a správně by vůbec neměl sám zasahovat, a proto jsme nejradši, když chodí se strážníkem a ten případný incident může rovnou řešit.“

Příloha 5 - rozhovor s asistentem prevence kriminality

1. Jaká je náplň Vaší činnosti, co se týče bezpečnosti v Táboře?

„Moje práce spočívá hlavně v tom, abych dohlížel na bezpečnost kolem Husova parku, nábřeží Jordánu a především autobusového nádraží, protože tam je incidentů nejvíce. Dále také prevence, což znamená mluvit s lidmi, zjišťovat závadové osoby, a pokud se naskytne incident, co já nemůžu nebo respektive nezvládnou vyřešit sám, tak si volám na pomoc hlídku. Většinou chodím sám, ale je to o kapacitě, pokud to jde, tak chodím ještě s jedním strážníkem, pokud ne, tak jsem převážně sám.“

2. Je v Táboře více asistentů prevence kriminality?

„Jsem tady na té pozici sám. Město uvažuje o obsazení druhého místa Ukrajincem, ale já bych uvítal spíše člověka, který zná problematiku a závadové osoby, a taky se vyzná v terénu. Nemusí to být Rom, může to být zástupce majority, ale důležité je, aby se uměl pohybovat v té problematice.“

3. Respektují Vás příslušníci romského etnika?

„Ta starší generace to bere pozitivně, rozumně, a mladší generace s určitým despektem. Z 99% si s nimi vždy poradím sám. Z 80% mě respektují, ale těch 20% ne, ale o je o tom, že oni nic jiného kromě vězení a drog neznají. Většina lidí to ale bere pozitivně, že je to zapotřebí.“

4. Myslíte si, že se zlepšil se vztah obyvatel Tábora a Romů od doby Vašeho působení?

„Ne, to určitě si myslím, že ne. Dle mého názoru se musíme s nimi naučit žít, nebo s námi, já jsem taky Rom, ale žiji úplně jinak. Musíme se s nimi naučit žít, protože, se nestane, že ze dne na den tu Romové nebudou. Převážná část Romů v Táboře žije spořádaným životem, ale je tu i menší procento, které dělá problémy a nám to všem kazí. Ale myslím si, že ten vztah určitě nezlepšil kvůli tomu, že já jsem tady.“

5. Jaký je Váš názor na existenci romských dětských gangů v Táboře?

„Za mě tady ty gangy nikdy nebyly. Bylo to o tom, že chodila parta dětí, někdo to tak nazývá gang, ale to byla parta dětí, kde bylo pět – šest dětí, z toho dva byli problémoví. Gang je něco s čím se musí bojovat. Je to mediální boom, a také je to dost o sociálních sítích. Ten problém tady určitě

nějaký je, ale gangy to nejsou. Je to o tom, že v týdnu končí školáci, schází se tam drogově závislé osoby, a na takovém malém prostoru jako je Husův park je hrozně moc lidí, a to je pak problém, kdy se něco musí v zásadě stát. Řekl bych, že v Táboře je spíše drogový problém.“

6. V nedávné době se na sociálních sítích objevil nový případ napadení dětskými gangy. Mohl byste se k tomu prosím vyjádřit?

„Otec napadeného syna napsal na sociální sítě, že jeho syna napadla skupina dětí, ale podal to tak, že to byl zase náhodný útok dětských gangů, ale tak to nebylo. Jednalo se totiž o osobní spor mezi dvěma mladíky.“

7. Silně medializovaný byl případ zmláceného pána na Pražském sídlišti. Mohl byste mi k tomu poskytnout bližší informace?

„Skupinka mladistvých jela autobusem s poškozeným pánem, který v průběhu jízdy hanebně označoval skupinu mladistvých jako například, že jsou to opice, či ať řidič autobusu rozsvítí, že je v autobusu tma. Po výstupu z autobusu skupina mladíků pána napadla, sebrali mu peněženku a telefon. Pán si tomu šel tak trochu naproti, což ale nedává nejmenší právo mladíkům pána napadnout. Jeden kluk z té partičky, co to způsobil, ten hlavní aktér, měsíc na to napadení kopal v Soběslavi jiného kluka v bezvědomí do hlavy, takže i za tento incident byl souzen, a už je přibližně půl roku na vazbě. Tenhle mladík byl jeden z těch hlavních aktérů, kvůli kterému tato napadení vznikala. A tyhle případy tady opravdu jsou, jako je napadení a podobně. Je to tady. Děje se to.“

8. Myslíte si, že se cítí obyvatelé města bezpečně ve vztahu k romské komunitě?

„Ne, z většiny ne. Když je to zdravý muž ve věku 30-35 let, tak ví, že se ubrání, ale jsou tu senioři, jsou tu děti, ženy a myslím si, že někteří necítí bezpečně.“

9. Vyskytl se nějaký incident spojený s kriminalitou mládeže v nedávné době?

„Naposledy někdo škrtil tkaničkou od boty nezletilou holčinu za nádražím. Já jsem teda ve službě nebyl, ale někdo z ostrahy tam přiběhl a tkaničku sundal, řešila to i kriminálka.“

10. Jak probíhá spolupráce s městskou policií?

„Já jsem zaměstnaný pod městským úřadem, ale moje pracoviště je na městské policii. Spolupracuju s městskou policií, jsem s nimi v neustálém spojení přes vysílačku, a kdyby se vyskytl nějaký incident, okamžitě jim volám. I s romskými poradci jsem neustále ve spojení.“

11. V čem spatřujete příležitost, aby se v Táboře cítili lidé bezpečně?

„Za mě nulová tolerance vůči alkoholu, drogám a narušování pořádku v Husově parku na nádraží, nábřeží Jordánu. A tím myslím to, že pokud tam někdo byť agresivně křičí na někoho, vykázat ho, což městská policie i státní policie dělá. My na ně tlačíme, střídají se tam strážníci, jezdí tam hlavní hlídka, já tam chodím, chodí tam psovodi, chodí tam státní policie, takhle by to mělo vypadat pořádek. Takhle to má fungovat.“

12. Jaké lokality považujete v Táboře za „problematické“?

„Především Husův park na nádraží, taky se stávají incidenty na Sídlišti nad Lužnicí, ale prioritou je teď nádraží. Ale především by to chtělo vyřešit hlavně drogovou problematiku. Paradoxně momentálně není ulice Lužická, známá jako Fišlovka vůbec problematická část Tábora. Teď tam bydlí asi 2 – 4 romské rodiny a 5 rodin majoritního obyvatelstva. Fišlovka je dnes jedna z nejklidnějších čtvrtí, oproti minulosti, kdy tam po zemi ležely injekční stříkačky a před těmi 10 – 12 lety to bylo něco. Momentálně se tam žádné incidenty nedějí, městská policie tam už ani nevyráží.“

13. Je v Táboře velký problém s drogovou komunitou?

„Hodně. Především si myslím, že se to všechno odvíjí od drog. Kolem nádraží se většinou prodávají drogy jako marihuana, pervitin, soubotex.“

14. Vyskytly se v Táboře také problémy spojené s ubytovnou romské komunity na Pražském sídlišti?

„Problémy úplně ne. Vyskytovali se tam incidenty, jako například hlasitá hudba, alkohol, krysy nebo nepořádek a každou chvíli tam jezdili policisté, ale myslím si, že neobtěžovali ostatní osoby. Poté co vyhořela, se všichni někam rozprchli. Lidé na sociálních sítích tvrdili, že jim dali byty na Sídlišti nad Lužnicí, ale není to vůbec žádná pravda. Já ty lidi znám a vím, že byty nedostali. Nikdo z nich.“

Příloha 6 - rozhovor s romským poradcem

1. Můžete se mi prosím představit jako romský poradce?

„Naše pozice romských poradců vznikly na základě projektů z Norských fondů, které jsou řízené kanceláří odboru města. Ze zákona musí mít každé město zřízené romského poradce. Město Tábor se řadí společně s Prahou a Brnem mezi města, jenž mají zřízené dvě pozice romských poradců, tudíž má otevřenější možnosti, jak řešit romskou problematiku, oproti jiným městům, kde působí romský poradce pouze jeden. Já jsem zástupce většiny, kolegyně je Romka, což nám přináší vzájemné obohacení, spolupráci a lepší vhled do romské problematiky. První částí projektu bylo mapování situace v Táboře, chodili jsme do romských rodin a síťovali jsme spolupracující organizace. Součástí této etapy bylo také dotazníkové šetření v romských rodinách, které ukáže, jak Romové žijí, jaké mají starosti a hlavně jaké mají názory na život v Táboře. V Táboře žije komunita o 700 – 800 Romech, z nichž se dotazníkového šetření zúčastnila více než polovina, přibližně 400. Bylo jim položeno padesát otázek z klíčových oblastí, jako je nezaměstnanost, kriminalita, bydlení, zadluženost a vzdělávání. Anketa trvala přes tři měsíce, v rámci kterých jsme chodili do romských rodin a vyplňovali jsme s nimi dotazníky elektronickou formou. Nyní jsme ve fázi vyhodnocení a výzkum by měl být volně přístupný občanům v prvním čtvrtletí roku 2024. Poté jsme kontaktovali školy a neziskové organizace. Druhá etapa byla zaměřena na zkontaktování krajské sítě, což obsahuje napojení na osoby, jenž pracují s romskou komunitou.“

2. Jaká je náplň Vaší práce, co se týče romské komunity?

„Náplní naší náplní je především dávat poradenství a pracovat s romskou komunitou, pomáhat jim řešit jejich problémy, minimalizovat střety mezi minoritou a majoritou a podporovat je v pěti základních oblastech, mezi které se řadí bydlení, zaměstnání, vzdělávání, kriminalita zadlužení. Dále Romům pomáháme organizovat různé kulturní akce, za účelem šíření romské kultury, neboť usilujeme o to, aby měli Romové možnost ukázat občanům, že obě komunity chtějí žít vedle sebe, vzájemně se respektovat a poznávat.“

3. Jak konkrétně pomáháte příslušníkům romského etnika?

„Uvedu konkrétní případ. Přejde romský občan s prosbou o pomoc, že si chce zažádat o byt, ale neví jak. My mu společně dáváme rady, kde si vytiskne formulář a za jakých podmínek se žádá. Při dalších pravidelných schůzkách mapujeme postupnými kroky jeho situaci, ať už finanční či sociální, jestli čerpá sociální dávky, jestli si může zažádat o byt nebo jaké má dluhy. Naše práce spočívá v mapování jeho současné životní situace, což je dlouhodobá práce s klientem. Jsme i terénní pracovníci, což znamená, že chodíme do rodin a zjišťujeme jejich potřeby. Podle toho jaké mají problémy, jim pomáháme, nebo jim zprostředkujeme pomoc prostřednictvím externích organizací, které jsou zaměřeny na konkrétní problém.“

4. Kdo se ve městě Tábor zasazuje o řešení romských problematik?

„My, romští poradci a také asistent prevence kriminality, který má pracoviště na městské policii. Tyto zaměstnance řídí a koordinuje kancelář odboru starosty. Pod tento obor spadá i městská policie. O romskou komunitu se také velice zasazuje komunitní centrum Cheiron.“

5. Spolupracujete s komunitním centrem Cheiron?

„Ano, úzce spolupracujeme, neboť Cheiron je jediná organizace v Táboře, která pracuje s romskou komunitou. Jejich práce je chvályhodná a především Bejvák na Sídlišti nad Lužnicí, což je nízkoprahové centrum pro děti a mládež. Je to konečně prostor, kde mají romské děti vyžití. Cheiron jim dává spoustu možností, které nemají jinak šanci zažít.“

6. Jaký je Váš názor na existenci romských dětských gangů v Táboře?

„Když jsme byli seznámeni s dílčími problémy, kteří občané nazývali romské dětské gangy, tak ve skutečnosti to dětské gangy nebyly. Gang je organizovaná skupina, ale tady nic takového nebylo, a když jsme to řešili s městskou nebo státní policií, tak jsme se shodli na tom, že tu žádné dětské gangy nejsou, že se jednalo o nafouknutou mediální bublinu. To co se tady řešilo, bylo na základě nějakých skutečností, kdy jedna osoba napadla druhou, nebo i skupina, ale to nebyli jen Romové, většinou se jednalo o mladistvé z problémových rodin.“

7. Jak vnímáte současnou bezpečnostní situaci ve městě Vy?

„Já nejsem kompetentní k tomu, abych hodnotil bezpečnostní situaci v Táboře. Jedna z našich hlavních zásadních prací je i prevence na základních školách. Se zástupcem městské policie chodíme po základních školách a děláme různé preventivní programy pro děti a tou prevencí bojujeme, nebo v té době jsme bojovali proti kriminalitě. Mluvili jsme s dětmi o bezpečnostní situaci v Táboře, například o tom, co mají dělat, když budou svědkem případného incidentu.“

Příloha 7 - dotazník pro obyvatelstvo Táborska

Dobrý den, jsem studentka vysoké školy, jenž je orientovaná na bezpečnostní problematiku. Žádám Vás o vyplnění dotazníku, který je součástí mé absolventské práce. Obsahově je dotazník zaměřen na otázky pocitu bezpečnosti a s tím souvisejících okolností, které tuto bezpečnost charakterizují. Děkuji za spolupráci, pro moji absolventskou práci je důležitý každý vyplněný dotazník.

Dotazník je zcela anonymní a odpovědi budou zpracovány pouze pro účely mé absolventské práce.

1) Jaké je Vaše pohlaví?

- a) Žena
- b) Muž
- c) Jiné

2) Kolik je Vám let?

- a) 15-25
- b) 26-35
- c) 36-45
- d) 46-55
- e) Více

3) Kde bydlíte?

- a) V Táboře
- b) Ve vesnicích a městech na Táborsku
- c) Mimo Táborsko

4) Cítíte se ve svém bydlišti bezpečně?

- a) Ano
- b) Ne

5) Ve které části Tábora se cítíte nejméně bezpečně?

- a) Centrum města
- b) Autobusové a vlakové nádraží (Husův park)
- c) Pražské sídliště
- d) Sídlíště nad Lužnicí (Sojčák)
- e) Okolí Jordánu
- f) Fišlovka

6) Existují nějaké skupiny osob, kvůli kterým se necítíte bezpečně?

7) Stal/a jste se někdy osobně nebo někdo z členů Vaší rodiny obětí trestného činu, přestupku nebo pokusu o něj na území města Tábor?

- a) Ano
- b) Ne

8) Pokud ano, o jaký čin/přestupek se jednalo?

- a) Vykradený byt/dům
- b) Rvačka
- c) Dopravní nehoda
- d) Krádež osobního majetku
- e) Napadení (fyzické/slovní)
- f) Násilí
- g) Nevhodné chování skupinek osob
- h) Jiné

9) Máte nějaké romské přátele?

- a) Ano
- b) Ne

10) Cítíte se sám/a jako Rom/ka?

- a) Ano
- b) Ne

11) Jaká je Vaše zkušenost s Romy?

- a) Jednoznačně pozitivní
- b) Spíše pozitivní
- c) Pozitivní i negativní
- d) Spíše negativní
- e) Jednoznačně negativní
- f) Nemám žádnou zkušenost

12) Napište 3 znaky, které považujete za charakteristické pro Romy.

13) Slyšel/a jste někdy o romských dětských ganzích?

- a) Ano
- b) Ne

14) Měl/a jste někdy osobní zkušenost nebo někdo z členů Vaší rodiny s romskými dětskými gangy na území města Tábor?

- a) Ano
- b) Ne

15) Pokud ano, o jakou zkušenost se jednalo?

V následujících otázkách prosím vyberte odpověď, která označuje tu nejvyšší/nejbližší pozici, na které byste byl/a ochotný/á danou osobu přijmout. Rozhodujte se prosím pouze sám/a za sebe, bez ohledu na mínění Vašeho okolí.

16) Byl/a byste ochotný/á přijmout žida:

- a) Jako blízkého příbuzného
- b) Jako blízkého přítele
- c) Jako souseda v ulici
- d) Jako kolegu v zaměstnání
- e) Jako spoluobčana ve městě
- f) Jako návštěvníka mého města
- g) Chci, aby byl z mé země vyloučen

17) Byl/a byste ochotný/á přijmout Ukrajince:

- a) Jako blízkého příbuzného
- b) Jako blízkého přítele
- c) Jako souseda v ulici
- d) Jako kolegu v zaměstnání
- e) Jako spoluobčana ve městě
- f) Jako návštěvníka mého města
- g) Chci, aby byl z mé země vyloučen

18) Byl/a byste ochotný/á přijmout imigranta z Blízkého východu a severní Afriky:

- a) Jako blízkého příbuzného
- b) Jako blízkého přítele
- c) Jako souseda v ulici
- d) Jako kolegu v zaměstnání
- e) Jako spoluobčana ve městě
- f) Jako návštěvníka mého města
- g) Chci, aby byl z mé země vyloučen

19) Byl/a byste ochotný/á přijmout anarchistu (člověk, který odmítá jakoukoliv formu vlády):

- a) Jako blízkého příbuzného
- b) Jako blízkého přítele
- c) Jako souseda v ulici
- d) Jako kolegu v zaměstnání
- e) Jako spoluobčana ve městě
- f) Jako návštěvníka mého města
- g) Chci, aby byl z mé země vyloučen

20) Byl/a byste ochotný/á přijmout bezdomovce:

- a) Jako blízkého příbuzného
- b) Jako blízkého přítele
- c) Jako souseda v ulici
- d) Jako kolegu v zaměstnání

- e) Jako spoluobčana ve městě
- f) Jako návštěvníka mého města
- g) Chci, aby byl z mé země vyloučen

21) Byl/a byste ochotný/á přijmout Roma:

- a) Jako blízkého příbuzného
- b) Jako blízkého přítele
- c) Jako souseda v ulici
- d) Jako kolegu v zaměstnání
- e) Jako spoluobčana ve městě
- f) Jako návštěvníka mého města
- g) Chci, aby byl z mé země vyloučen

22) Byl/a byste ochotný/á přijmout člena LGBTQ+ komunity:

- a) Jako blízkého příbuzného
- b) Jako blízkého přítele
- c) Jako souseda v ulici
- d) Jako kolegu v zaměstnání
- e) Jako spoluobčana ve městě
- f) Jako návštěvníka mého města
- g) Chci, aby byl z mé země vyloučen

23) Byl/a byste ochotný/á přijmout Němce:

- a) Jako blízkého příbuzného
- b) Jako blízkého přítele
- c) Jako souseda v ulici
- d) Jako kolegu v zaměstnání
- e) Jako spoluobčana ve městě
- f) Jako návštěvníka mého města
- g) Chci, aby byl z mé země vyloučen

24) Byl/a byste ochotný/á přijmout Afroameričana (černocho):

- a) Jako blízkého příbuzného
- b) Jako blízkého přítele

- c) Jako souseda v ulici
- d) Jako kolegu v zaměstnání
- e) Jako spoluobčana ve městě
- f) Jako návštěvníka mého města
- g) Chci, aby byl z mé země vyloučen

25) Byl/a byste ochotný/á přijmout prostitutku:

- a) Jako blízkého příbuzného
- b) Jako blízkého přítele
- c) Jako souseda v ulici
- d) Jako kolegu v zaměstnání
- e) Jako spoluobčana ve městě
- f) Jako návštěvníka mého města
- g) Chci, aby byl z mé země vyloučen

26) Byl/a byste ochotný/á přijmout Vietnamce:

- a) Jako blízkého příbuzného
- b) Jako blízkého přítele
- c) Jako souseda v ulici
- d) Jako kolegu v zaměstnání
- e) Jako spoluobčana ve městě
- f) Jako návštěvníka mého města
- g) Chci, aby byl z mé země vyloučen

27) Byl/a byste ochotný/á přijmout tělesně postiženého:

- a) Jako blízkého příbuzného
- b) Jako blízkého přítele
- c) Jako souseda v ulici
- d) Jako kolegu v zaměstnání
- e) Jako spoluobčana ve městě
- f) Jako návštěvníka mého města
- g) Chci, aby byl z mé země vyloučen

28) Byl/a byste ochotný/á přijmout Araba/muslima:

- a) Jako blízkého příbuzného
- b) Jako blízkého přítele
- c) Jako souseda v ulici
- d) Jako kolegu v zaměstnání
- e) Jako spoluobčana ve městě
- f) Jako návštěvníka mého města
- g) Chci, aby byl z mé země vyloučen

29) Byl/a byste ochotný/á přijmout drogově závislého člověka:

- a) Jako blízkého příbuzného
- b) Jako blízkého přítele
- c) Jako souseda v ulici
- d) Jako kolegu v zaměstnání
- e) Jako spoluobčana ve městě
- f) Jako návštěvníka mého města
- g) Chci, aby byl z mé země vyloučen

30) Byl/a byste ochotný/á přijmout Slováka:

- a) Jako blízkého příbuzného
- b) Jako blízkého přítele
- c) Jako souseda v ulici
- d) Jako kolegu v zaměstnání
- e) Jako spoluobčana ve městě
- f) Jako návštěvníka mého města
- g) Chci, aby byl z mé země vyloučen

Příloha 8 - dotazník pro žáky devátých tříd základních škol

Ahoj, jsem studentka vysoké školy, jenž je orientovaná na bezpečnostní problematiku. Žádám Tě o vyplnění dotazníku, který je součástí mé absolventské práce. Obsahově je dotazník zaměřen na otázky pocitu bezpečnosti a s tím souvisejících okolností, které tuto bezpečnost charakterizují. Děkuji za spolupráci, pro moji absolventskou práci je důležitý každý vyplněný dotazník.

Dotazník je zcela anonymní a odpovědi budou zpracovány pouze pro účely mé absolventské práce.

1) Jaké je Tvé pohlaví?

- a) Dívka
- b) Chlapec

2) Kde bydlíš?

- a) V Táboře
- b) Ve vesnicích a městech na Táborsku
- c) Mimo Táborsko

3) Cítíš se ve svém bydlišti bezpečně?

- a) Ano
- b) Ne

4) Ve které části Tábora se cítíš nejméně bezpečně?

- a) Centrum města
- b) Autobusové a vlakové nádraží (Husův park)
- c) Pražské sídliště
- d) Sídliště nad Lužnicí (Sojčák)
- e) Okolí Jordánu
- f) Fišlovka

5) Existují nějaké skupiny osob, kvůli kterým se necítíš bezpečně?

6) Stal/a ses někdy osobně nebo někdo z členů Tvé rodiny obětí trestného činu, přestupku nebo pokusu o něj na území města Tábor?

- a) Ano
- b) Ne

7) Pokud ano, o jaký čin/přestupek se jednalo?

- a) Vykradený byt/dům
- b) Rvačka
- c) Dopravní nehoda
- d) Krádež osobního majetku
- e) Napadení (fyzické/slovní)
- f) Násilí
- g) Nevhodné chování skupinek osob
- h) Jiné

8) Máš nějaké romské kamarády?

- a) Ano
- b) Ne

9) Cítíš se sám/a jako Rom/ka?

- a) Ano
- b) Ne

10) Jaká je Tvá zkušenost s Romy?

- a) Jednoznačně pozitivní
- b) Spíše pozitivní
- c) Pozitivní i negativní
- d) Spíše negativní
- e) Jednoznačně negativní
- f) Nemám žádnou zkušenost

11) Napiš 3 znaky, které považuješ za charakteristické pro Romy.

12) Slyšel/a si někdy o romských dětských ganzích?

- a) Ano

b) Ne

13) Pokud ano, co jsi slyšel/a a setkal/a ses s nimi někdy?

V následujících otázkách prosím vyber odpověď, která označuje tu nejvyšší/nejbližší pozici, na které bys byl/a ochotný/á danou osobu přijmout. Rozhoduj se prosím pouze sám/a za sebe, bez ohledu na mínění tvých rodičů nebo tvého okolí.

14) Byl/a bys ochotný/á přijmout žida:

- a) Jako blízkého příbuzného
- b) Jako blízkého kamaráda
- c) Jako souseda v ulici
- d) Jako spolužáka
- e) Jako spoluobčana ve městě
- f) Jako návštěvníka mého města
- g) Chci, aby byl z mé země vyloučen

15) Byl/a bys ochotný/á přijmout Ukrajince:

- a) Jako blízkého příbuzného
- b) Jako blízkého kamaráda
- c) Jako souseda v ulici
- d) Jako spolužáka
- e) Jako spoluobčana ve městě
- f) Jako návštěvníka mého města
- g) Chci, aby byl z mé země vyloučen

16) Byl/a bys ochotný/á přijmout imigranta z Blízkého východu a severní

Afriky:

- a) Jako blízkého příbuzného
- b) Jako blízkého kamaráda
- c) Jako souseda v ulici
- d) Jako spolužáka
- e) Jako spoluobčana ve městě

- f) Jako návštěvníka mého města
- g) Chci, aby byl z mé země vyloučen

17) Byl/a bys ochotný/á přijmout anarchistu (člověk, který odmítá jakoukoliv formu vlády):

- a) Jako blízkého příbuzného
- b) Jako blízkého kamaráda
- c) Jako souseda v ulici
- d) Jako spolužáka
- e) Jako spoluobčana ve městě
- f) Jako návštěvníka mého města
- g) Chci, aby byl z mé země vyloučen

18) Byl/a bys ochotný/á přijmout bezdomovce:

- a) Jako blízkého příbuzného
- b) Jako blízkého kamaráda
- c) Jako souseda v ulici
- d) Jako spolužáka
- e) Jako spoluobčana ve městě
- f) Jako návštěvníka mého města
- g) Chci, aby byl z mé země vyloučen

19) Byl/a bys ochotný/á přijmout Roma:

- a) Jako blízkého příbuzného
- b) Jako blízkého kamaráda
- c) Jako souseda v ulici
- d) Jako spolužáka
- e) Jako spoluobčana ve městě
- f) Jako návštěvníka mého města
- g) Chci, aby byl z mé země vyloučen

20) Byl/a bys ochotný/á přijmout člena LGBTQ+ komunity:

- a) Jako blízkého příbuzného
- b) Jako blízkého kamaráda

- c) Jako souseda v ulici
- d) Jako spolužáka
- e) Jako spoluobčana ve městě
- f) Jako návštěvníka mého města
- g) Chci, aby byl z mé země vyloučen

21) Byl/a bys ochotný/á přijmout Němce:

- a) Jako blízkého příbuzného
- b) Jako blízkého kamaráda
- c) Jako souseda v ulici
- d) Jako spolužáka
- e) Jako spoluobčana ve městě
- f) Jako návštěvníka mého města
- g) Chci, aby byl z mé země vyloučen

22) Byl/a bys ochotný/á přijmout Afroameričana (černocho):

- a) Jako blízkého příbuzného
- b) Jako blízkého kamaráda
- c) Jako souseda v ulici
- d) Jako spolužáka
- e) Jako spoluobčana ve městě
- f) Jako návštěvníka mého města
- g) Chci, aby byl z mé země vyloučen

23) Byl/a bys ochotný/á přijmout prostitutku:

- a) Jako blízkého příbuzného
- b) Jako blízkého kamaráda
- c) Jako souseda v ulici
- d) Jako spolužáka
- e) Jako spoluobčana ve městě
- f) Jako návštěvníka mého města
- g) Chci, aby byl z mé země vyloučen

24) Byl/a bys ochotný/á přijmout Vietnamce:

- a) Jako blízkého příbuzného
- b) Jako blízkého kamaráda
- c) Jako souseda v ulici
- d) Jako spolužáka
- e) Jako spoluobčana ve městě
- f) Jako návštěvníka mého města
- g) Chci, aby byl z mé země vyloučen

25) Byl/a bys ochotný/á přijmout tělesně postiženého:

- a) Jako blízkého příbuzného
- b) Jako blízkého kamaráda
- c) Jako souseda v ulici
- d) Jako spolužáka
- e) Jako spoluobčana ve městě
- f) Jako návštěvníka mého města
- g) Chci, aby byl z mé země vyloučen

26) Byl/a bys ochotný/á přijmout Araba/muslima:

- h) Jako blízkého příbuzného
- i) Jako blízkého kamaráda
- j) Jako souseda v ulici
- k) Jako spolužáka
- l) Jako spoluobčana ve městě
- m) Jako návštěvníka mého města
- n) Chci, aby byl z mé země vyloučen

27) Byl/a bys ochotný/á přijmout drogově závislého člověka:

- a) Jako blízkého příbuzného
- b) Jako blízkého kamaráda
- c) Jako souseda v ulici
- d) Jako spolužáka
- e) Jako spoluobčana ve městě
- f) Jako návštěvníka mého města

g) Chci, aby byl z mé země vyloučen

28) Byl/a bys ochotný/á přijmout Slováka:

- a) Jako blízkého příbuzného
- b) Jako blízkého kamaráda
- c) Jako souseda v ulici
- d) Jako spolužáka
- e) Jako spoluobčana ve městě
- f) Jako návštěvníka mého města
- g) Chci, aby byl z mé země vyloučen